

برنامه های هفته کتاب اعلام شد

پنجشنبه، آغاز جشن های کتاب

شنبه ۱۹ آبان ۱۳۸۶
۲۹ شوال ۱۴۲۸، ۱۰ نوامبر ۲۰۰۷
شماره ۱۰۶، پیاپی ۷۵۷
۴۸ صفحه، ۱۰۰ تومان

ISSN:1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
سردبیر: پدرام پاک آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۱۰، طبقه چهارم
تلفن: ۵-۶۶۹۶۱۵۱
سازمان آگهی ها: ۲۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایرانچاپ

www.ketabehafteh.ir

جشنواره کتاب ورسانه برتر، ۳۰ آبان

همزمان با برگزاری پانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران، ششمین جشنواره کتاب و رسانه برتر در شش بخش گزارش، گفت و گو، مقاله، خبر، عکس و کاریکاتور روز چهارشنبه سی ام آبان ماه جاری در تهران برگزار می شود. تمامی خبرنگاران می توانند آثار خود را با موضوع کتاب که از شهریور ۸۵ در مطبوعات و رسانه های گروهی منتشر شده برای شرکت در این جشنواره تا بیستم آبان ماه ارسال کنند.

۲

عبدالحسین حائری از تجربه های فهرست نویسی و نسخه شناسی خود می گوید نیمه های فراموشی بر برگ های کهن

کارهای کتابخانه مجلس هستم. همه کارهایی که در اینجا هست مربوط به کتاب می شود. فعلاً مشغول نوشتن فهرست کتاب های اینجا هستم. علاوه بر این، جلد بیستم فهرست نویسی در این کتابخانه را بیش از دو سال است در دست تالیف داریم و به خاطر همین کارهای متفرقه، هنوز نتوانسته ایم آن را تمام کنیم. جلد بیستم کار نسبتاً مهمی است چون کتاب های خیلی مهمی در علم ریاضی و طب در آنجا معرفی و فهرست می شوند و حدود ششصد عنوان کتاب در جلد بیستم قرار است فهرست شوند.

حائری درباره اشتباهات فهرست نویسی طی سال های گذشته می گوید: متأسفانه اشتباهات در همه دوره ها صورت گرفته، حتی در زمان حاضر هم با مشکلات زیادی در فهرست نویسی مواجهیم. این که چرا این اشتباهات به فهرست نویسی کتاب ها و نسخه های خطی راه یافته، مربوط می شود به شتابزدگی در کار.

فهرست نویسی هایی که تاکنون شده، اکثراً مشکل دارند و فراوان هم دارند. از جمله فهرست نویسی کتاب های کتابخانه مجلس.

۱۲

کتابشناسی و نسخه پژوهی از جمله علومی است که کمتر مورد توجه نسل امروز قرار گرفته است اما در میان نسل گذشته چهره های برجسته ای چون احمد منزوی، عبدالحسین حائری و... در این عرصه حضور دارند. کسانی که با صرف سال ها تلاش و جست و جو در لایه های نسخه های خطی، برای کشف میراث گرانبغا نیاکان، عمر جوانی خود را در میان سطرهای سپید این دستنوشته ها جا گذاشته اند و موی خود را سپید کرده اند.

عبدالحسین حائری کارشناس نسخه های خطی کتابخانه مجلس بیش از پنج دهه است که هر روز در اتاق های کتابخانه مجلس جهان بی مرز و فضاهای نامکشوف آثار و نسخه های خطی را به تماشا می نشیند. استاد حائری طی این مدت هزاران جلد کتاب را فهرست کرده است؛ آثاری که از پس غبار قرون و به دنبال سال ها گمنام ماندن و فراموشی به دست وی رسیده تا او با تجربه گرانبغارش به اسم و رسم مولف، نام واقعی کتاب و زمان تالیف و قدمت آن پی ببرد و این جمله را به مصححان معرفی کند.

حائری درباره فعالیت های این روزهایش می گوید: مشغول

صدور ۶۲ هزار کارت خرید کتاب

بن الکترونیکی کتاب با هدف ترویج فرهنگ کتابخوانی و جلوگیری از فروش و مصارف غیرفرهنگی بن کاغذی کتاب طراحی و توزیع شده است و بر مبنای برنامه ریزی های انجام شده تا پایان سال جاری در اختیار جامعه هدف نظیر استادان حوزه و دانشگاه، دانشجویان، اهالی قلم، دانش آموزان و... قرار می گیرد.

مقدمات صدور بن های الکترونیکی توسط خانه کتاب ایران مهیا شده و بر مبنای گزارش این موسسه از ابتدای شروع به فعالیت تا پایان شهریورماه جمعاً ۵۲ هزار و ۱۴۵ کارت برای سه هزار زوج دانشجو، قریب به دو هزار نفر از خواهران طلبه و... صادر شده و این تعداد در تاریخ ۲۸ مهرماه ۶۲ هزار و ۱۱۵ کارت افزایش یافته است. در پی تلاش های صورت گرفته استادان و دانشجویان دانشگاه های خواججه نصیر طوسی، تربیت مدرس، باهنر کرمان، رازی، امام رضا(ع)، شهید رجایی و... از این تسهیلات برخوردار شده اند و در این میان دانشگاه علوم پزشکی ایران در صدر لیست درخواست کنندگان بن الکترونیکی کتاب است.

۲۹

WWW.GAJ.IR
Tel: 6419 [100 Lines] SMS:1000 425

شیمی (۱)، شیمی (۲)، شیمی (۳)

کتاب های کار

گاج

دفتر کتاب های آموزشی با طرح متفاوت

کتاب، مقوله بسیار مهمی است. البته من به کارهای هنری و تصویری - تلویزیونی، سینما، یا از این قبیل چیزها - خیلی اعتقاد دارم؛ اما کتاب نقش مخصوصی دارد. جای کتاب را هیچ چیزی پر نمی کند. کتاب را باید ترویج کرد. مردم باید به کتابخوانی عادت کنند و کتاب وارد زندگی بشود. چندی پیش من دیدم که همین تلویزیون با بعضی از جوانان مصاحبه کرده بود و پرسیده بود که آقا! شما کتاب می خوانید؟ پاسخ داده بودند که نه، اصلاً کتاب را جزو ضروریات زندگی نمی دانند.

اگر کسی اینجا نشسته باشد و در اتاق بغل دستش خبر و چیز تازه و حرف جدیدی باشد، کمتر کسی است که طاقت بیاورد اینجا بنشیند و بلند نشود سر بکشد و ببیند این اتاق بغلی چه خبر است. همه اطراف ما را خبرهای تازه پر کرده است؛ این قدر معلومات، این قدر معارف در همه زمینه ها؛ ما چطور حاضر نیستیم سرک بکشیم و نگاهی بکنیم و ببینیم چه خبر است و در این دنیای معارف چه می گذرد؟ راهش این است که کتاب بخوانیم. هر کس که کتاب بخواند، از بخشی از معارف موجود عالم، از خبرهایی که در دنیا هست، از چیزهایی که بوده است، حتی از آنچه که در همه زمینه ها خواهد بود مطلع خواهد شد؛ بنابراین بایستی کتابخوانی را برای خودمان عادت قرار بدهیم. **بیانات رهبر معظم انقلاب پس از ششمین نمایشگاه کتاب تهران ۱۳۷۲/۲/۲۱**

دو کتاب تازه از دفتر تبلیغات اسلامی

کتاب 'نهضت علمی و فرهنگی از نگاه امام خمینی (ره)' منتشر شد. این کتاب که نوشته علی اصغر کوثری، محمدرضا کتابی و ابراهیم نیک منش است دربرگیرنده بخش های مختلفی از جمله محتوای نهضت علمی و فرهنگی، برنامه نهضت علمی و فرهنگی و سازمان نهضت علمی و فرهنگی است. در یادداشت پشت جلد کتاب آمده است: 'نهضت علمی و فرهنگی جوهر حرکتی است که پس از انقلاب اسلامی در قالب انقلاب فرهنگی باهدایت حضرت امام خمینی (ره) آغاز شد. اکنون پس از گذشت بیش از دو دهه و دستیابی جامعه نخبه به توانمندی های روحی، علمی و عملی ویژه، زوایای مبهم آن بر اندیشمندان حوزه و دانشگاه و برنامه ریزان و متولیان مدیریت توسعه اجتماعی روشن تر شده است.'

این کتاب در ۱۸۳ صفحه و شمارگان ۱۴۰۰ نسخه از سوی دفتر جنبش نرم افزاری و توسعه علوم انسانی معاونت پژوهشی دفتر تبلیغات اسلامی منتشر شده است. 'نهضت نرم افزاری از نگاه مقام معظم رهبری' نیز دیگر کتاب تازه منتشر شده این مرکز است. این کتاب که نوشته مصطفی جمالی، علی اصغر کوثری و مهدی قربان زاده است، بخش های: محتوای نهضت نرم افزاری، موانع و راهکارهای تحقق نهضت نرم افزاری و سازمان جامعه نهضت نرم افزاری را دربرمی گیرد. پشت جلد کتاب با این یادداشت همراه است: 'نهضت نرم افزاری را باید جزو مسائل راهبردی نظام اسلامی به شمار آورد. مقام معظم رهبری علاوه بر مطالبه جدی این مهم از نهادهای مولد فکر در جامعه، ابعاد مختلف این موضوع را در مجامع مختلف فرهنگی و علمی مطرح فرموده اند. کتاب یادشده در ۲۰۷ صفحه و شمارگان ۱۴۰۰ نسخه به چاپ رسیده است.'

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی خواستار شد

افزایش بودجه فرهنگ

نشست خبری جشنواره فرهنگی - هنری امام رضا (ع) هفته گذشته با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در خراسان رضوی برگزار شد.

محمد حسین صفارهرندی در این مراسم گفت: اگر در مسائل مرتبط با کشور جست و جویی کنیم، شاید نتوانیم سوژه ای بیابیم که حوزه فراگیری و اثرگذاری اش بالاتر از مسأله امام رضا (ع) باشد. برای این که موضوعی فراگیر شود و دامنه گسترده ای یابد، باید آرمانی بلند و مشترک میان قشرهای وسیع مردم وجود داشته و توانایی تولید معرفت این آرمان را نیز داشته باشد. همچنین در کنار تولید معرفت، باید احساسات و دل مخاطب جنبانده شود و اثرگذاری عاطفی نیز داشته باشد و بالاخره برای این که چنین اتفاقی بیافتد، انسان ها باید احساس نیازی به چنین مقوله ای داشته باشند و برایش هزینه کنند، و همه این مقدمات به این منجر شده که در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به فکر برپایی جشنواره ای به نام امام رضا (ع) بیافتیم.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی افزود: جشنواره امام رضا با مشارکت ۳۰ استان کشور برگزار خواهد شد و این نشان دهنده آن است که پای عواطف پاک در میان است. این پیوند تاریخی است که امام رضا (ع) را باعث اتحاد ملی و انسجام اسلامی می شناسیم. شاید اگر امام رضا (ع) در ایران نبودند، تاریخ ایران گونه دیگری بود و ما امروز تاریخ دیگری را می خواندیم؛ اما امروز تاریخ به گونه ای رقم خورده که اقوام مختلف ایران را محبت اهل بیت (ع) به هم پیوند می دهد.

او با بیان این که برای حقانیت چنین چیزی فقط کافی است آن را با معرفت بیشتری بشناسیم، یادآور شد: هنر وسیله ای برای نزدیکی دل های مردم است و دولتمردان و اصحاب فرهنگ و هنر باید به این موضوع توجه کنند که فراگیری موضوعات در جشنواره ای چنین از اهمیت این جشنواره است. هنرهای مختلفی چون تئاتر، سینما، رمان، هنرهای تجسمی، عکاسی و... اثر ویژه ای دارند و ما می توانیم برای روزآمد کردن این هنرها، از این جشنواره استفاده کنیم.

صفار هرندی همچنین یادآور شد: آن چه که به عنوان جشنواره امام رضا (ع) مطرح است، با یک تدبیر داخلی به مجموعه ای از جشنواره ها تبدیل شده است. از آن جا که با برگزاری در قم و مشهد جشنواره دارای دو پایه شده، پایه ای از آن با میلاد حضرت معصومه (س) در قم شروع می شود و در مشهد نیز ادامه می یابد.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین درباره بعد بین المللی جشنواره امام رضا (ع) گفت: این جا

به مهمانی و ضیافت دل های مختلف رفتن، برای ما موضوعیت دارد و می خواهیم ببینیم هر کس چگونه به امام خود می نگرد.

صفار هرندی در پاسخ به سؤالی درباره مظلومیت فرهنگی که مقام معظم رهبری چندی پیش درباره آن سخن گفته بودند، یادآور شد: بعضی ها فکر می کنند که فرهنگ یک بخش مصرفی است و هر چه از آن کم شود، بهتر است. این نگاه متأسفانه اثر خود را این گونه گذاشته که دوستان ما موقع بودجه بندی به این فصل که می رسیدند، می گفتند که چاره ای نیست و باید از بودجه این بخش کم کنند. اما غافل از این که این پول ها ارزش افزوده ای است که به دست می آید. بخشی از کار ما الآن این است که در مجامعی حاضر می شویم که چهره های اثرگذار حضور دارند و به آن ها توضیح می دهیم که نگاه موجود به فرهنگ، تاریخی است. همه معتقدند که باید به فرهنگ نگاه جدیدی شود. در واقع ما سوت دلانی بودیم که دور هم جمع می شدیم و این

حرف ها اثر چندانی نداشت. ما باید این حرف ها را جایی بزنیم که دارد تصمیم گیری نهایی می شود. باید از پراکنده کاری جلوگیری کنیم و اشراف مرکزی در دستگاه ها داشته باشیم. هنگام هزینه کردن بودجه حواس آن فرد آخر باشد که در جایی هزینه کند که قبلاً هزینه نکرده است.

وی در ادامه یادآور شد: این رقمی که الآن برای فرهنگ اختصاص داده اند، کفاف نمی دهد. اگر قرار است مظلومیت فرهنگی لغو شود، این بودجه ها کفاف نخواهد داد. آن چه رهبر معظم انقلاب بر آن تأکید کردند، هزینه کردن بود. در واقع پول این جا تعیین کننده است. با وجود رضایت نسبی که وجود دارد؛ اما هنوز به صورت مطلق به فهم کلام رهبری نرسیده ایم. امیدوارم وقتی در مجلس بحث بودجه مطرح می شود، فرهنگ قربانی بخش های دیگر نشود. امیدواریم که عنایت کنند و بودجه فرهنگ را درخور انتظاری که بعد از کلام مقام معظم رهبری در جامعه ایجاد شده است، اختصاص دهند.

همزمان با پانزدهمین دوره هفته کتاب برگزار می شود

جشنواره کتاب و رسانه برتر ۳۰ آبان

همزمان با برگزاری پانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران، ششمین جشنواره کتاب و رسانه برتر در شش بخش گزارش، گفت و گو، مقاله، خبر، عکس و کاریکاتور روز چهارشنبه سی ام آبان ماه جاری در تهران برگزار می شود.

تمامی خبرنگاران حوزه فرهنگ می توانند آثار خود را با موضوع کتاب که از شهریور ۸۵ در مطبوعات و رسانه های گروهی منتشر شده برای شرکت در این جشنواره تا بیستم آبان ماه سال جاری به نشانی بهارستان، خیابان کمال الملک، ساختمان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، طبقه سوم، واحد روابط عمومی ارسال کنند.

گفتنی است پانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران از ۲۴ آبان ماه تا اول آذرماه سال جاری در سراسر کشور برگزار می شود.

تشکیل جلسه فرهنگستان بدون قیصر

سیصد و بیست و هشتمین نشست شورای فرهنگستان زبان و ادب فارسی با حضور اکثریت اعضا و به ریاست حسن حبیبی، در فقدان قیصر امین پور برگزار شد.

در این نشست که به یادبود قیصر امین پور اختصاص داشت، ابتدا حسن حبیبی - رئیس فرهنگستان - پیام تسلیت و یادنامه ای را به مناسبت درگذشت عضو فقید شورای فرهنگستان خواند.

سخنرانی سایر اعضا نیز درباره این ضایعه فرهنگی در فضایی سرشار از اندوه برگزار شد. بهاءالدین خرمشاهی، یدالله ثمره، غلامعلی حدادعادل و محمد خوانساری، به ترتیب درباره امین پور سخن گفتند.

دکتر حداد عادل در سخنان خود درباره امین پور گفت: 'حُسن کار امین پور این بود که قریحه خودش را با علم تقویت کرد. او به همان اندازه که شاعر بود، عالم هم بود. اگر قیصر شاعر نمی بود، شهرت علمی پیدا می کرد. دقت نظر، فهم، معلومات و حافظه خوب، او را به یکی از استادان درجه اول ادبیات مبدل کرده بود.'

رفع مظلومیت از فرهنگ در هفته کتاب

مثبت ارزیابی و اضافه کرد: با توجه به زمان پنج ماهه برای برنامه ریزی هفته کتاب، فرصت کافی برای برگزاری باشکوه تر این هفته و نتیجه گیری خوب حاصل شده که امیدوارم این امر توسط همکارانم در ستاد برگزاری محقق شود.

حرکات صوفیانه

جایی در کنگره مولانا نداشت

در عین حال دکتر محسن پرویز معتقد است ترویج آرا و اندیشه فرقه مولویه و برخوردهای صوفیانه در مملکت شیعه ما جایگاهی ندارد.

معاون فرهنگی وزارت ارشاد و رئیس کمیته اجرایی کنگره مولانا با بیان این مطلب افزود: طبیعی است نوع حرکات نمایشی که مویدها و مروج رفتارهای صوفیانه باشد، در برنامه های این کنگره جایی نداشته و صرفاً برنامه های هنری به دو تکنوازی ۱۰ دقیقه ای نی و سه تار محدود بود. این مسئله هم با تفکرات صوفیانه ارتباطی نداشت.

وی افزود: آنچه بعضی ها ممکن است نسبت به آن اعتراض کنند، شاید مربوط به برنامه هایی باشد که در خارج از کشور برگزار می شود و ممکن است این برنامه ها در تدوین های تلویزیونی در کنار برنامه های داخلی به نمایش گذاشته شود و سوء تعبیر ایجاد کند.

پرویز تأکید کرد: برنامه کنگره صرفاً علمی بوده و از نظر ما یک برنامه آکادمیک است و در دانشگاه ها

معاون فرهنگی وزارت ارشاد معتقد است که هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران می تواند زمان مناسبی برای رفع مظلومیت از حوزه فرهنگ باشد اما این اتفاق در گرو حمایت همه جانبه تمامی نهادها و ارگان ها و تمامی رسانه های کشور است.

دکتر پرویز با تأکید بر این که وزارت ارشاد تنها متولی برپایی هفته کتاب نیست، افزود: احساس مسئولیت همه دست اندرکاران و مسئولان کشور در گرو تلاش و برنامه ریزی برای بالا بردن سطح فرهنگ عمومی کشور و پویاسازی نسل جوان با سوق دادن آنها به سمت کتاب های مناسب است، که می تواند در عملیاتی شدن فرمایش های رهبر معظم انقلاب اسلامی مؤثر واقع شود. با توجه به تجمع نهاد های مشارکت کننده در برگزاری برنامه ها و فعالیت های متنوع به مناسبت هفته کتاب در سراسر کشور، امکانات مناسبی برای ادای حق فرهنگ کشور در حوزه کتاب فراهم آمده است.

او همچنین اطلاع رسانی فعالیت های فرهنگی و هنری کشور در تمامی سطوح را یکی دیگر از راهکارهای مناسب برای رفع مظلومیت از حوزه فرهنگ کشور دانست و گفت: جریان سازی و اطلاع رسانی توسط رسانه ها می تواند در گسترش سطح فرهنگی اقشار مختلف جامعه مؤثر واقع شود و از این رو رسالت خطیری برعهده اصحاب رسانه قرار دارد.

دکتر پرویز اضافه کرد: معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی علاوه بر فعالیت های مشخص و برنامه های گسترده خود در طول سال دارای دو رخداد مهم در سطح ملی و بین المللی است که نمایشگاه بین المللی کتاب تهران و هفته کتاب از مهم ترین و اساسی ترین برنامه ها و فعالیت های ما به حساب می آیند.

او همچنین گفت: ما مکلفیم از چرخه نشر کشور حمایت کنیم و برنامه ریزی کلان برای پیشرفت فرهنگ و اشاعه فرهنگ کتابخوانی و بالا بردن سطح آن در بین اقشار مختلف جامعه داشته باشیم، که نمود آن در برپایی نمایشگاه های استانی و بین المللی کتاب تهران و هفته کتاب قابل مشاهده است.

پرویز با اشاره به برگزاری اولین جلسه ستاد برگزاری پانزدهمین دوره هفته کتاب با ۳۱ نهاد مشارکت کننده در تیرماه سال جاری، این نکته را

معرفی بهترین خاطرات دفاع مقدس

نامزدهای دریافت بهترین جایزه "خاطره نویسی" در یازدهمین دوره از انتخاب بهترین کتاب سال دفاع مقدس معرفی شدند.

در این دوره از جایزه که مراحل داوری آن هم اکنون برای معرفی کتاب های برگزیده، تشویقی و تقدیری در حال پی گیری است، کتاب های از دیار اقیانوس نوشته سیدمحمد هاشمی، روزهای سبز کردستان نوشته محمدفائق فرجی، یک دریا ستاره نوشته سیدقاسم یاحسینی، واقعیت هایی از جنگ نوشته بنیاد سعادت، مردان سحر نوشته عباس میرزایی، مرد که خواب نمی دید نوشته داوودبختیاری دانشور، مأموریت در ساحل نیسان تألیف محمود فردوسی، تهران زیر باران نوشته سیدقاسم یاحسینی، عبور از سیروان نوشته علی عبدی بسطامی، تبرد لیچ نوشته احمد خواستار، پشت دیوارهای شهر نوشته سعیده موسوی، از پرشین هتل تا پیرانشهر نوشته نورعلی غریبی، استقبال خونین نوشته علی عبدی بسطامی و پنجره ای رو به بهشت نوشته غلامرضا حجتی نامزد شده اند.

داوران این بخش پس از بحث و بررسی مجدد، کتاب های برگزیده، تقدیری و تشویقی سال را از میان آثاری که نامزد دریافت جایزه شده اند، انتخاب می کنند. در بخش "خاطره"، کتاب های رسیده را مریم برادران، مهدی فراهانی، محمود ترحمی و مصطفی رحیمی با سرگروهی رحیم مخدومی داوری می کنند.

معرفی نامزدهای بخش هنر

در عین حال نامزدهای دریافت جایزه کتاب سال دفاع مقدس در بخش هنر معرفی شدند.

کتاب های "سه پاس از حیات طیبه نوجوانی نجیب و زیبا" نوشته علیرضا نادری، زن در دفاع مقدس کاری از معاونت هنری بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، مهاجران آفتاب نوشته غلامرضا راهیما و دویدن در میدان تاریک میدان مین تألیف مصطفی مستور به عنوان نامزدهای دریافت جایزه بهترین کتاب سال دفاع مقدس در بخش هنر معرفی شدند.

در این بخش، مسعود دلخواه، محمدباقر قهرمانی و حامد مهدی سقاییان به عنوان داور حضور دارند. یازدهمین دوره جایزه انتخاب بهترین کتاب سال دفاع مقدس روز پنجشنبه ۲۴ آبان ماه و همزمان با روز کتاب و کتابخوانی برگزار می شود.

دکتر محسن پرویز: در صورت آماده سازی زیرساخت ها آثار خارجی را با اجازه نویسنده منتشر می کنیم

بابت حق پدیدآورنده پولی بدهد، کتاب های مناسب تری برای ترجمه انتخاب می شود.

رئیس کتابخانه ملی در ادامه یکی دیگر از مشکلات نشر ایران را که به خاطر رعایت نکردن حق مولف ایجاد شده، ذهنیت منفی ناشران و نویسندگان خارجی دانست و گفت: در خارج از کشور ما رادر حوزه نشر یک کشور بی انضباط می شناسند. در سفر اخیرم به لبنان آقای جرج جرداق که یکی از متفکران جهان عرب است مرا دید و گفت: متأسفانه کتابم در ایران چاپ شده اما ناشر حق و حقوق مرا نمی دهد.

اشعری با بیان این که این رفتارها در شأن ما نیست، افزود: اگر قانون حق مؤلف رعایت شود خیلی از ناشران می توانند حق مؤلف خود را بفروشند و از این راه درآمد خوبی هم برای ناشر و هم برای نویسنده به وجود بیاید. کتاب هایی که در خارج چاپ می شود مبلغش هم بالاتر می رود و این به نفع ناشر ایرانی است.

وی در پاسخ به استدلال برخی که دلیل عدم الحاق ایران به کنوانسیون جهانی حق تألیف را تحمیل هزینه سنگین آن بر بدنه صنعت نشر می دانند، گفت: منهای کتاب های علمی و فرهنگی که ارزش بالایی دارند چرا ما باید کتاب های دیگر را ترجمه کنیم که بخوایم حق تألیف آنها را هم بپردازیم؟! به گزارش فارس اشعری با تأکید بر این که ارشاد باید کتاب های تألیفی را به ویژه در حوزه کودک و نوجوان مورد حمایت قرار دهد، گفت: این کار علاوه بر این که باعث می شود کار نویسندگی تشویق شود، باعث ترویج فرهنگ ایرانی هم می شود.

ناشران و پدیدآورندگان آن منتشر شود وجود دارد اما کمی زمان می برد و نیاز به آماده کردن زیرساخت ها دارد. دکتر پرویز افزود: اول باید این زیرساخت ها را فراهم کنیم و بعد به فکر پیوستن به کنوانسیون جهانی حق مؤلف باشیم چه این که در غیر این صورت صنعت نشر ما صدمه می خورد.

رعایت حق مؤلف: ترجمه کتاب های مناسب

در عین حال رئیس کتابخانه ملی هم معتقد است که پیوستن به قانون حق مؤلف دستاوردهای زیادی برای صنعت نشر ما به همراه دارد. وی در تبیین این دستاوردها می گوید: عدم رعایت حق مؤلف باعث شده هر کتاب بی محتوایی ترجمه و چاپ شود. طبعاً وقتی قرار باشد ناشر

معاون فرهنگی وزارت ارشاد معتقد است: قابلیت انتشار کتاب های خارجی با اجازه نویسندگان آنها وجود دارد اما این روند کمی زمان می برد.

دکتر محسن پرویز، درباره حق مؤلف، معایب و حسن های آن می گوید: پیوستن ما به قانون حق مؤلف ممکن است فوایدی برای ما داشته باشد ولی نظر کارشناسان در این باره این است که اگر ما دایره نگاه مان را از ادبیات و علوم انسانی بیرون ببریم و وارد علوم محض و تجربی شویم، متوجه هزینه سنگینی که برای الحاق به این قانون باید بپردازیم، می شویم. وی با بیان این که هنوز نظر کارشناسان هم بر این است که ما هزینه زیادی برای این مسئله باید بپردازیم گفت: در حال حاضر دانشگاه های ما مصرف کننده کتاب هایی هستند که به صورت افست و یا بدون پرداخت حقوق پدیدآورنده ترجمه می شوند.

پرویز با ابراز تأسف از این که هنوز کار مثبتی در این زمینه صورت نگرفته است، افزود: زمینه این که تبادل ایران با سایر کشورها در زمینه حق مؤلف یک تبادل مثبت باشد هنوز فراهم نشده است.

معاون فرهنگی وزارت ارشاد افزود: بعد از بیست و نهمین نمایشگاه بین المللی کتاب در جلساتی که با نمایندگانی های ناشران بین المللی داشتیم به آن عزیزان توصیه کردیم که خطی را دنبال کنیم که به جای این که مصرف کننده کتاب های گران قیمتی باشیم که در خارج از کشور چاپ می شوند بتوانیم کتاب ها را در داخل کشور و با اجازه از ناشران آنها چاپ و افست کنیم. وی گفت: این قابلیت که کتاب های خارج از کشور در ایران با اجازه

تأسیس کتابخانه مجازی در سطح منطقه

کشور عضو نیز میراث مشترک زیاد و مهمی دارند و همچنین از آنجا که بسیاری از محققان برای تحقیق در یک حوزه به همه منابع نیاز دارند، اگر موفق شویم که توافق روسای کتابخانه های ملی را برای ایجاد کتابخانه مجازی منطقه ای جلب کنیم، کمک شایانی به محققان خواهیم کرد. امیدوارم چنین حرکت هایی بتواند این کشورها را به یکدیگر نزدیک کند و این نزدیکی ماندگارتر نیز بشود.

رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران با اعلام آمادگی کامل این کتابخانه برای برگزاری اجلاس، خاطر نشان کرد: پیش نویس دستور کار اجلاس را از مدت ها قبل برای موسسه آکو ارسال کرده ایم تا به صورت رسمی از روسای کتابخانه های ملی کشورهای عضو و هیئت های همراه آنها برای شرکت در اجلاس دعوت به عمل آورند. این نخستین گام در راه همکاری های منطقه ای بین کتابخانه های ملی عضو آکوست و قرار است اجلاس آن هر سال در یک کشور برگزار شود. ما در حال حاضر در انتظار اعلام اسامی هیئت های شرکت کننده در این اجلاس از طرف موسسه آکو هستیم.

در شورای اجرایی یونسکو به تصویب برساند. اشعری گفت: با توجه به این که این اتحادیه، نخستین تشکل منطقه ای در این زمینه است و ۱۰

جندی قبل با یکدیگر در پاریس داشتیم، او قول داد که در صورت طرح و تصویب چنین موضوعی در اجلاس روسای کتابخانه های ملی کشورهای عضو آکو، آن را

رئیس کتابخانه ملی ایران از تشکیل اتحادیه اسناد کشورهای عضو آکو به پیشنهاد ایران و نیز برگزاری اجلاس روسای کتابخانه های ملی ۱۰ کشور عضو تا چند روز دیگر در تهران خبر داد.

علی اکبر اشعری ضمن اعلام این خبر گفت: به پیشنهاد جمهوری اسلامی ایران که چندی پیش و در اجلاس وزرای فرهنگ کشورهای عضو آکو در اسلام آباد پاکستان به تصویب رسید، قرار شده است در روزهای ۲۸ و ۲۹ آبان ماه، روسای کتابخانه های ملی کشورهای عضو در راستای همکاری های فرهنگی این کشورها با حضور در تهران، اجلاسی دو روزه را در محل کتابخانه ملی برگزار کنند و با تشکیل اتحادیه ای منطقه ای در زمینه اسناد موافقت کنند.

وی اضافه کرد: فعالیت های این اتحادیه از تشکیل یک هیئت علمی مشترک برای گسترش رده های کتابخانه ای تا اتخاذ سیاست های هماهنگ برای فهرست نویسی نسخ خطی و ایجاد کتابخانه مجازی مشترک گسترده است. این گونه فعالیت ها - به ویژه تشکیل کتابخانه ای مجازی در سطح منطقه - مورد استقبال دبیر کل یونسکو نیز قرار گرفته و در دیداری که

کتاب سال دانشجویی بین المللی می شود

رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی:

کرد و گفت: «در چهاردهمین دوره کتاب سال دانشجویی نیز طبق روال دوره های گذشته بخش ویژه ای داریم که دو موضوع بخش ویژه جشنواره امسال، «اتحاد ملی و انسجام اسلامی» به علت نام گذاری سال جاری و موضوع «مولانا» با عنایت به نام گذاری سال ۲۰۰۷ به نام مولانا از سوی یونسکو است.» محمد سلگی در خصوص داوری آثار در این جشنواره گفت: «داوری آثار در چهار مرحله انجام می شود و تیم داوران هر گروه، پس از طی این مراحل بهترین آثار را انتخاب می کنند.»

وی اضافه کرد: «در دوره های قبل جشنواره، آثار به صورت رتبه های اول، دوم و سوم رتبه بندی و انتخاب می شد ولی در چند سال اخیر آثار برتر را با عنوان آثار برگزیده و آثار شایسته تقدیر انتخاب می کنیم.» رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی در ادامه به بحث انتخاب ناشران برتر اشاره کرد و افزود: «سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی در نظر دارد همچون دوره های قبل، در جشنواره فعلی نیز از ناشران فعال در زمینه چاپ و نشر دانشجویی - که بیشترین انتشار آثار دانشجویی را داشته باشند - تقدیر کند.»

محمد سلگی همچنین از بسط و توسعه حوزه مخاطبان جشنواره پایان نامه و کتاب سال دانشجویی از ایران به تمام کشورهای اسلامی در آینده نزدیک

رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی از ارسال بیش از ۵۴۰ اثر با موضوعات مختلف به دبیرخانه کتاب سال دانشجویی خبر داد.

محمد سلگی، رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی گفت: «کتاب های رسیده در گروه آموزشی و در ۴ زیر شاخه پزشکی، دامپزشکی، فنی و مهندسی، علوم پایه، کشاورزی و منابع طبیعی، هنر و معماری، زبان و ادبیات، روان شناسی و علوم تربیتی، دین و فلسفه، حقوق و علوم سیاسی، مدیریت و حسابداری، تاریخ و جغرافیا، علوم اجتماعی، تربیت بدنی و کتابداری دریافت و طبقه بندی شده اند.»

وی ارج نهادن به تلاش های علمی دانشجویان مولف، مترجم و جوانان اهل قلم، ایجاد زمینه شکوفایی استعداد های این نسل در میدان تالیف، تحقیق و ترجمه را از جمله اهداف برگزاری جشنواره کتاب سال دانشجویی بر شمرد و افزود: «هدف اصلی سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، استحکام پیوند دانشجویان با قلم، کتابت و تسهیل ارتباط ایشان با ناشران است و در واقع هدف اصلی این است که دانشجویان در گسترش مرزهای دانش و جنبش نرم افزاری موثر شوند.»

رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی همچنین به ایجاد بخش یا موضوع ویژه در این جشنواره اشاره

معرفی خادمان نشر

خادمان نشر در پانزدهمین دوره هفته کتاب تقدیر می شوند.

مراسم تقدیر از خادمان نشر در سه حوزه اهل قلم، چاپ و نشر، ناشران و کتابفروشان ۲۳ آبان با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار می شود. اداره کل امور کتاب وزارت ارشاد با همکاری موسسه خانه کتاب و با هدف تجلیل و تشویق دست اندرکاران امور کتابخوانی و ایجاد انگیزه در دیگر فعالان حوزه کتاب، مراسم تقدیر از خادمان نشر را برگزار می کند. همزمان با برگزاری مراسم تقدیر از خادمان نشر، مراسم تقدیر از پدید آورندگان کتابهای تشویقی کتاب سال نیز برگزار می شود.

اهدای جوایز کتاب فصل

مراسم اهدای جوایز نخستین دوره جایزه کتاب فصل ۲۱ آبان از سوی موسسه خانه کتاب در تالار فردوسی دانشگاه تهران برگزار می شود.

در این مراسم دکتر محسن پرویز، معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، علی شجاعی صائین، سرپرست خانه کتاب، منوچهر اکبری، دبیر علمی جایزه کتاب فصل، جمعی از مسوولان فرهنگی و علمی کشور و اهالی قلم حضور خواهند داشت.

در این مراسم همچنین به ۳۵ برگزیده رشته های فلسفه غرب، تاریخ ادبیات و نقد، متون قدیم، ادبیات زبان های دیگر، نثر معاصر، شعر معاصر، گویش های زبان های باستانی ایرانی، ادیان دیگر، سیره معصومان (ع)، حدیث، کلام، فقه و اصول، علوم قرآنی، علوم اجتماعی، اقتصاد، علوم سیاسی، حقوق، کلیات، تاریخ، هنرهای نمایشی، هنر موسیقی، هنر معماری، داستان کودک، شعر کودک، کلیات و علوم و فنون کودک جوایز ارزنده ای اهدا خواهد شد. این مراسم ساعت ۱۰ صبح در تالار فردوسی دانشگاه تهران برگزار می شود.

این دوره جایزه کتاب فصل به آثار منتشر شده در بهار ۱۳۸۶ اختصاص دارد و کار داوری کتاب های فصل تابستان نیز به زودی آغاز خواهد شد.

خبر داد و تصریح کرد: «سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی مذاکراتی را با کمیسیون علمی، فرهنگی کشورهای اسلامی (آیسیکو) انجام داده است تا دانشجویان مسلمان شاغل به تحصیل در تمامی کشورهای اسلامی نیز آثارشان را به این جشنواره ارسال کنند.»

قابل ذکر است که چهاردهمین جشنواره کتاب سال دانشجویی ۲۹ آبان ماه سال جاری برگزار می شود.

امینی همچنین از برگزاری مسابقه کتابخوانی به مناسبت برگزاری اجلاس کنگره سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان ها خراسان خبر داد و گفت: ۳۲۰ هزار جلد کتاب توسط اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی به صورت رایگان در دانشگاه ها، حوزه های علمیه، پایگاه های مقاومت بسیج و سایر مراکز فرهنگی توزیع شده است.

وی ادامه داد: این مسابقه کتابخوانی ویژه کتاب های انتشارات ستاره ها (ناشر آثار کنگره سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان) و کتاب های اهدایی با موضوع زندگی و خاطرات سرداران شهید خراسان است.

معاون فرهنگی ارشاد خراسان رضوی در پایان خاطر نشان کرد: این مسابقه با همکاری مشترک دبیرخانه کنگره، این اداره کل و سایر دستگاه های فرهنگی استان برگزار می شود.

۱۱۱ هزار جلد کتاب به خراسان رضوی می رود

۱۱۱ هزار جلد کتاب به کتابخانه های روستایی استان خراسان رضوی با همکاری معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اهدا می شود.

یوسف امینی معاون فرهنگی این اداره کل با بیان این مطلب افزود: در آستانه پانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران و در راستای نهضت کتابخوانی و گسترش فرهنگ مطالعه، همچنین فراهم کردن بستر لازم برای دسترسی آسانتر گروه ها و اقشار مختلف جامعه به ویژه روستاییان به کتاب یکصد و یازده هزار جلد کتاب به کتابخانه های روستایی اهداء می شود. وی افزود: این کتاب ها از طریق دفتر هماهنگی امور ترویج و نظام بهره برداری سازمان جهاد کشاورزی تحویل کتابخانه های روستایی استان می شود.

انتشارات دستان

مشاور شما در امور چاپ، نشر و پخش

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۶۱۰۲۱ | تلفکس: ۶۶۹۵۴۷۹۹

نمایشگاه و فروشگاه

تجهیز تمام مدارس به کتابخانه

نمایشگاه کتاب می تواند کمک شایانی به مسیر توسعه فرهنگی کند. ششمین نمایشگاه کتاب استان فارس با حضور ۷۰۰ ناشر از سراسر کشور در دو بخش داخلی و خارجی گشایش یافته است. این نمایشگاه تا ۲۲ آبان پذیرای علاقه مندان به کتاب و کتابخوانی است.

کتابخانه ها باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد. استاندار فارس در پایان خاطر نشان ساخت که همزمان با برپایی نمایشگاه کتاب در استان فارس، یکصد کتابخانه مدارس استان با کمک معاونت فرهنگی وزارت ارشاد، استانداری و ناشران تجهیز می شود.

در این مراسم 'طبیعی' مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس با اشاره به اهمیت و نقش برجسته تعلیم و تعلم در آموزه های دین اسلام، گفت: برگزاری هر ساله نمایشگاه کتاب بهانه ای است که واکاوی مجددی نسبت به نقش کتاب و کتابخوانی در ایران داشته باشیم. وی گفت: آموزه ها و تمدن اسلامی از جنبه نظری و عملی، ظرفیت و استعداد پیشرفت دانایی و تعلم را در خود دارند اما متأسفانه وضعیت کنونی در زمینه مطالعه و کتابخوانی در جامعه ما هنوز دلچسب و مناسب نیست.

طبیعی با اشاره به پایین بودن سرانه مطالعه و تعداد کتابخانه ها افزود: در شرایط کنونی مادر شاخص های توسعه فرهنگی با کمبود مواجه هستیم و برگزاری

راحل(ره) در ارتباط با مفاهیم اسلام ناب و اسلام آمریکایی به اهمیت گزینش کتاب ها و توجه به مفاهیم اشاره کرد و نقش صاحب نظران و فرهیختگان را در این زمینه، کلیدی و تأثیرگذار دانست. در ادامه مراسم، رضازاده استاندار فارس با قدردانی از برگزارکنندگان این نمایشگاه گفت: کتاب به عنوان منتقل کننده اندیشه در جایگاه بالایی قرار دارد و با وجود پیشرفت سایر وسایل تکنولوژیک، بیشترین آمار انتشار کتاب مربوط به کشورهای توسعه یافته است.

وی با اشاره به شاخص های توسعه فرهنگی در ایران بعد از انقلاب اسلامی اعم از افزایش درصد جمعیت باسوادان، جهش در آموزش عالی و ... اذعان داشت که مباحث دینی، فرهنگی، ادبی و تاریخی مهمترین مباحث مورد علاقه و اقبال مردم است.

رضازاده گفت: قشر جوان و نوجوان باید بیش از همه مورد توجه واقع شوند و به خصوص در روستاها به دلیل نبود امکانات سرگرمی و فراغت، تجهیز

یکصد و یازدهمین نمایشگاه کتاب استانی و ششمین نمایشگاه بزرگ کتاب شیراز با حضور آیت الله حائری شیرازی نماینده ولی فقیه و امام جمعه شیراز، دکتر پرویز معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، رضازاده استاندار فارس، حاجتی مدیر عامل مؤسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران، طبیعی مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی فارس و جمعی از علاقه مندان به کتاب و کتابخوانی چهارشنبه گذشته در محل دائمی نمایشگاه های فارس افتتاح شد.

دکتر محسن پرویز در مراسم افتتاحیه نمایشگاه کتاب شیراز گفت: امسال مصوب شد به سمتی حرکت کنیم که تمام مدارس کشور به کتابخانه مجهز شوند. در عین حال با مسوولان استان فارس هم در این زمینه صحبت هایی شده و به صورت مشارکتی ۵۰ درصد تامین کتاب کتابخانه های استان مدارس این استان را پذیرفته ایم.

در این مراسم آیت اله حائری شیرازی نماینده ولی فقیه و امام جمعه شیراز با اشاره به سخنان امام

برنامه های پانزدهمین دوره هفته کتاب

اهدای کتاب به کتابخانه های دانشجویی، برگزاری مسابقات کتابخوانی در سطح دانشکده های علوم پزشکی، برپایی نمایشگاه های کتاب، تجلیل از نویسندگان در سطح دانشکده های علوم پزشکی، برگزاری نمایشگاه کتاب های خارجی با همکاری دانشگاه تهران، برگزاری میزگرد هم اندیشی صاحبان اندیشه و صنعت، برگزاری نمایشگاه کتاب در وزارت کار، راه اندازی طرح کتاب، کار، تقدیر از کتابداران نمونه کشوری، تقدیر از کتابخوان برتر کشوری، تقدیر از انجمن های نمونه استان و شهرستان، تقدیر از خیرین کتابخانه ساز، تقدیر از شهرداران نمونه، تقدیر از دبیران نمونه انجمن های استان، برگزاری مراسم جشنواره کتاب و رسانه برتر، برگزاری همایش تخصصی ترجمه در زمینه ادبیات و ایثار و شهادت، آغاز برنامه های هفته بسیج و اهدای کتاب به سازمان های بسیج، جلسات نقد و بررسی کتاب در پایگاه های بسیج، برگزاری نمایشگاه کتاب در ۱۰۰۰ پایگاه بسیج، برگزاری مسابقات کتابخوانی در سطح نیروی مقاومت بسیج، برگزاری نشست های علمی و تخصصی، ترویج کتابخوانی در بسیج، تجهیز کتابخانه های کانون های جوانان بسیج در سراسر کشور، اجرای طرح 'هر بسیجی؛ اهدای یک کتاب به کتابخانه های پایگاه مقاومت'، بزرگداشت حامیان نسخ خطی، انتشار ویژه نامه 'حدیث عشق از جمله فعالیت ها و برنامه هایی است که نهادهای دولتی و غیر دولتی و تشکل های صنفی حوزه نشر با همکاری معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی کتاب از ۲۴ آبان ماه تا اول آذر ماه در تهران و سراسر کشور برگزار می کنند.

کتاب، کودک، کار و صنعت، تقدیر از خادمان فرهنگ و صنعت، میزگرد هم اندیشی صاحبان فیلم و فرهنگ، برگزاری نمایشگاه کتاب کودک در ۲۰ کارگاه، برپایی نمایشگاه های کتاب در مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، برپایی ایستگاه های ادبی و فرهنگی با موضوع کتاب، برگزاری مسابقات کتابخوانی در ارتباط با شناخت مولانا، برگزاری نشست های تخصصی حوزه ادبیات کودک، برگزاری جشن کتاب و کتابخوانی برای اعضای کانون، معرفی مربیان برتر در امر کتاب و کتابخوانی، تشکیل کارگاه های ادبی با حضور مربیان، رومانی کتاب های تازه کانون، اهداء کتاب به مدارس و مساجد، همایش برترین کتابخوان کشور در مازندران، برگزاری چهاردهمین دوره کتاب سال دانشجویی، چاپ آثار برگزیده دانشجویی، مراسم جشن کتاب در دانشگاه های کشور، برگزاری مسابقات کتابخوانی و مقاله نویسی، عکاسی و شب شعر، برگزاری جلسات نقد کتاب، تقدیر از کتابداران نمونه جهاد، برگزاری نمایشگاه های کتاب و تجهیز کتابخانه های دانشگاهی، برگزاری همایش هایی با موضوع کتاب، تجلیل از مولفان و مترجمان حوزه دانشگاهی، برپایی ۱۴ نمایشگاه تازه های کتاب در دانشگاه ها، برگزاری مسابقات کتابخوانی در سطح خوابگاه های دانشجویی، اهدای کتاب به کتابخانه های خوابگاه های دانشجویی، برپایی نمایشگاه کتاب در وزارت علوم و تحقیقات، اهدای کتاب به فرزندان کارکنان وزارتخانه ها، برگزاری نمایشگاهی از رساله های دکتری، برگزاری نمایشگاه کتاب های نایاب و نفیس،

مدارس، برگزاری طرح جشن کتاب در مدارس، برگزاری جشنواره کتاب های آموزشی رشد ویژه ابتدایی و راهنمایی، تقدیر از پدیدآورندگان و ناشران کتاب های آموزشی، چاپ ویژه نامه هشتصدمین سال تولد مولانا، تولید کتاب های مناسب در حوزه دینی، فروش کتاب به صورت نیم بها به دبیران و آموزگاران، برگزاری نمایشگاه کتاب های دانشگاهی و آموزشی در مصلاهی تهران، برگزاری پنجمین نمایشگاه یاد یار مهربان و اهدای کتاب به مدارس تهران، تجهیز ۷۹ کتابخانه مستقل و ۲۴ کتابخانه وابسته، برگزاری ۲۷ نمایشگاه موضوعی کتاب در فرهنگسراها، برگزاری مسابقات کتابخوانی در دو سطح سراسری و منطقه ای، برگزاری نشست های تخصصی بانویسندگان و مولفان در فرهنگسراها، برگزاری نمایشگاه تخصصی کتاب های ورزشی، نشست تخصصی نشر کتاب های ورزشی، دومین دوره نشست تخصصی با ناشران حوزه فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، جشنواره نقد کتاب، برگزاری نشست های تخصصی و کارگاه های آموزشی در زمینه کتاب، برگزاری دومین دوره کتاب سال شاعران جوان، انتشار ۲۰ عنوان کتاب شعر جوان، انتخاب برترین کتابخانه های خانگی، برگزاری هفت میزگرد تخصصی با عناوین: ۱- کتاب، کودک، خانواده ۲- مخاطب شناسی استان های دینی ۳- بررسی نقش جوایز ادبی در رشته کتابخوانی ۴- جلوه های تاریخ معاصر در ادبیات ۵- کتاب سازی ۶- کتابدار و کتابخوانی ۷- شناخت رمان نوجوان، انتشار جشن نامه برای فعالان حوزه کتاب، برگزاری کارگاه های آموزشی با موضوع های متنوع در فرهنگسراها، برگزاری جشن

برنامه ها و فعالیت های ستاد برگزاری پانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران اعلام شد. به گزارش کتاب هفته، امسال برنامه های هفته کتاب از روز چهارشنبه بیست و سوم آبان ماه با مراسم تقدیر از پدیدآورندگان کتاب های تشویقی کتاب سال و تقدیر از خادمان نشر آغاز می شود. بنابراین گزارش مراسم انتخاب کتاب دفاع مقدس، معرفی خادم نشر در حوزه دفاع مقدس، نشست مولفان و مترجمان و شعرای حوزه اقلیت های دینی، برپایی نمایشگاه تازه های کتاب در ۱۷ دانشگاه کشور، برپایی نمایشگاه کتاب در زندان های کشور، برگزاری سه نمایشگاه کتاب استانی در تبریز، ایلام و شیراز، تجهیز کتابخانه ها و ندامتگاه های کشور، آماده سازی طرح 'کتاب مددجو'، تجلیل و تشویق نویسدگان و هنرمندان مددجو، برگزاری دومین دوره همایش پاسداران اهل قلم در استان قم، تجلیل از خادمان نشر و سردبیران نشری های سپاه پاسداران در استان قم، اجرای نشست های تخصصی چاپ کتاب، بازدید دانش آموزان مقطع متوسطه از چاپخانه ها برای آشنا شدن با مراحل تولید کتاب، برگزاری جلسات آسیب شناسی نشر حوزه مساجد و کتابخانه های آن، اهدای کتاب به مساجد، تقدیر از نویسندگان و کتابداران مساجد، برگزاری مسابقات کتابخوانی، برگزاری نمایشگاه کتاب با موضوع نماز، برگزاری ۲۵۰۰۰ نمایشگاه در ۲۵۰۰۰ مدرسه، برگزاری جشنواره کتاب و خانواده، تجلیل از کتابداران فعال کتابخانه های مدارس، تقدیر از دانش آموزان فعال کتابخوان، توسعه و تقویت و تجهیز کتابخانه های

عبدالله الماسی

برنامه های هفته کتاب اعلام شد

پنجشنبه، آغاز جشن های کتاب

آیا این برنامه ها فقط متعلق به هفته کتاب است یا پس از اتمام این هفته نیز ادامه خواهند یافت؟ تمام تلاش ما این است که برنامه را در دیگر مقاطع سال نیز ادامه دهیم. آیا برنامه هایی در نظر دارید که به هفته کتاب ختم و یا با آن شروع شود؟

در واقع ما امسال سه نوع برنامه داریم. یک نوع فعالیت که شروع آن با هفته کتاب است. یک نوع فعالیت که به هفته کتاب ختم می شود و فعالیت هایی که به صورت مقطعی و فقط در طول هفته کتاب برگزار می شود. مثلاً مراسم پایانی انتخاب کتاب های سال دفاع مقدس، شعر جوان و نیز مراسم انتخاب کتاب سال دانشجویی و پاسداران اهل قلم در طول هفته کتاب به پایان می رسند. اما انتخاب برترین کتابخانه های خانگی از آن دست برنامه هایی است که در هفته کتاب آغاز می شود. همچنین برنامه هایی مثل چاپ کتاب چون در طول هفته کتاب به انتشار نمی رسند قاعدتاً بعد از این هفته نیز ادامه خواهد داشت.

مهم ترین تفاوت برنامه های هفته کتاب امسال با سال گذشته چیست؟

ببینید یک سری برنامه ها در کشور نهادینه شده است و به طور همیشگی انجام می شود اما از برنامه هایی که به پانزدهمین دوره هفته کتاب اضافه شده است می توان به تجلیل از هنرمندان و نویسندگان مددجو، برگزاری نمایشگاه کتاب با موضوع نماز، جشنواره کتاب و خانواده از طرف انجمن اولیا و مربیان، برگزاری جشنواره رشد، نمایشگاه و نشست تخصصی کتاب های ورزشی و نمایشگاه کتاب های خارجی علوم پایه اشاره کرد.

آیا برنامه هایی برای گروه های خاص جامعه در این دوره هفته کتاب اجرا می شود؟

بله. مثلاً ما امسال برنامه ای داریم که طی آن به خانه های سالمندان و مراکز بهزیستی کتاب ارسال می شود.

برای برگزاری مراسم چقدر بودجه تعیین شده است؟

بودجه ما بودجه حمایتی است. ما از نهادهایی که می توانند در ترویج کتاب و کتابخوانی مشارکت کنند دعوت می کنیم که برنامه های خود را برای هفته کتاب ارائه دهند. ما نیز در آن بخش هایی که می توانیم، آنها را حمایت می کنیم. در سایر بخش ها نیز با مشاوره به بحث تبلیغات و... برای به بار نشستن فعالیت های آنها تلاش می کنیم.

در واقع وظیفه ما هماهنگی فعالیت هایی است که سازمان های مختلف در ارتباط با هفته کتاب انجام می دهند. البته بودجه ما سقف خاصی ندارد و اگر برنامه ای به ما ارائه شود که برای امر کتابخوانی مفید باشد تا جایی که امکان دارد از آن حمایت می کنیم البته تا حدی.

تا چه حد؟

بستگی به برنامه ها دارد.

یعنی شما برنامه ها را می سنجید و سپس حمایت می کنید؟

بله. همین طور است.

آیا آمار از مشارکت مردم در برنامه های دوره های گذشته هفته کتاب دارید؟

ما سعی می کنیم تا آنجا که ممکن است همه مردم را درگیر کنیم؛ اما از این که چه میزان از مردم درگیر هفته کتاب می شوند، آمار دقیقی وجود ندارد.

پانزدهمین دوره هفته کتاب در حالی از ۲۴ آبان ماه آغاز می شود که به گفته مسئولان معاونت فرهنگی وزارت ارشاد برنامه های گسترده ای برای برگزاری هر چه بهتر آن تدارک دیده شده است. محمدحسن فکری دبیر این دوره هفته کتاب در این گفت و گو از همکاری نهادها و سازمان های مختلف و برنامه های متنوع آنها برای جذب هر چه بیشتر مردم به کتاب و کتابخوانی سخن می گوید.

و بهداشت و درمان نیز قصد دارند برنامه هایی را در روز ششم اجرا می کنند. روز چهارشنبه ۳۰ آبان ماه نیز برنامه هایی مثل تقدیر از کتابداران نمونه کشوری، کتابخوانان برتر کشور، انجمن های نمونه استانی، خیرین کتابخانه ساز و... از سوی نهاد کتابخانه های عمومی کشور اجرا می شود. همچنین خانه کتاب دوره دیگری از جشنواره «کتاب و رسانه برتر» را برگزار می کند که طی آن بهترین خبرنگار و رسانه برتر در حوزه کتاب انتخاب و به آنها جوایزی اهدا می شود.

و برنامه های روز آخر. به نظر می رسد نامگذاری روز آخر هفته کتاب به نام کتاب، بسیج و ایثار، تلاقی جالبی هم دارد.

بله. چون روز اول آذرماه روز بسیج نیز هست، به همین دلیل این روز را روز کتاب، بسیج و ایثار نام نهادیم. البته برنامه های مربوط به حامیان نسخ خطی نیز در همین روز برگزار می شود.

بنیاد شهید و امور ایثارگران در این روز همایش تخصصی ترجمه در زمینه ادبیات، ایثار و شهادت را برگزار می کند. همچنین برنامه های هفته بسیج از جمله اعطای کتاب به نیروی مقاومت بسیج، جلسات نقد و بررسی کتاب، برگزاری نمایشگاه در پایگاه های بسیج، مسابقات کتابخوانی، تجهیز کتابخانه های کانون بسیج و اجرای طرح «هر بسیجی اهدای یک کتاب به کتابخانه پایگاه مقاومت» از دیگر برنامه های روز آخر هفته کتاب است. اما مراسم بزرگداشت حامیان نسخ خطی از برنامه های مهم روز پایانی هفته کتاب است.

این برنامه هر ساله در کتابخانه مجلس شورای اسلامی برگزار می شود و طی آن از کسانی که بهترین فعالیت ها را در زمینه نسخ خطی انجام داده اند تجلیل می شود.

برنامه های چهارمین روز هفته کتاب نیز شامل جشنواره نقد کتاب، نشست های تخصصی و کارگاه های آموزشی، دومین دوره کتاب سال شاعران جوان توسط دفتر شعر جوان، آغاز انتخاب برترین کتابخانه های خانگی، میزگردهای تخصصی، انتشار جشن نامه برای فعالان حوزه کتاب و... است.

این نشست ها و کارگاه ها در کجا برگزار می شود؟

برنامه های روز چهارم در خانه کتاب برگزار می شود. در عین حال در روز کتاب و کودک، انجمن فرهنگی ناشران کودک و نوجوان و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از سازمان های فعال روز پنجم هفته کتاب هستند که اقدام به برگزاری جشن کتاب کودک، تجلیل از خادمان فرهنگ و صنعت، میرگرد هم اندیشی صاحبان صنعت و فرهنگ و برگزاری ۲۰ نمایشگاه کتاب و کودک در ۲۰ کارخانه خواهد کرد. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نیز نمایشگاه کتاب و مسابقات کتابخوانی در مرکز کانون، جشن کتاب، رونمایی کتاب های تازه کانون و همایش برترین کتابخوان کشور در مازندران را برگزار می کند.

برنامه های ۲۹ آبان یعنی روز کتاب و دانشگاه چه خواهد بود؟

در این روز چهاردهمین دوره کتاب سال دانشجویی توسط جهاد دانشگاهی اجرا می شود. همچنین جهاد دانشگاهی جلسات نقد، تقدیر از کتابداران نمونه، تجهیز کتابخانه های دانشگاهی، همایش هایی با موضوع کتاب و مسابقات کتابخوانی و عکاسی را در این روز برگزار می کند.

وزارت علوم نیز تجهیز کتابخانه های خوابگاه های دانشجویی و برنامه هایی در سطح خود این وزارتخانه خواهد داشت. دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران و وزارتخانه های کار و امور اجتماعی

روزهای هفته کتاب به صورت موضوعی نامگذاری شده است. این نامگذاری ها چگونه و توسط چه کسانی انجام شده است؟

در جلساتی که با مسئولان نهادهای مشارکت کننده در برنامه های هفته کتاب برگزار می شود، در مورد فعالیت هایی که قرار است انجام شود و نیز نقش نهادهای مشارکت کننده بحث و بررسی می شود. در این جلسات ما نام هایی را پیشنهاد می کنیم که در مورد آنها نظرخواهی و تصمیم گیری می شود. این تصمیم گیری ها در مورد فعالیت هایی است که در طول هفته کتاب انجام می شود. به همین دلیل سعی می شود این نامگذاری ها به صورت موضوعی بوده و جنبه کلی داشته باشد تا تمام فعالیت هایی را که در آن زمینه انجام می شود دربرگیرد.

چه برنامه هایی برای هفته کتاب تدارک دیده شده است؟

مراسم انتخاب کتاب سال دفاع مقدس و معرفی خادمان نشر این حوزه و بزرگداشت حسین ابراهیمی (لوند) نویسنده فقید کودک و نوجوان، به طور همزمان در تهران و گلپایگان از جمله برنامه های روز اول هفته کتاب است. همچنین نشست مولفان، مترجمان و شرعای حوزه اقلیت های دینی، برگزاری نمایشگاه های تازه کتاب در ۱۷ دانشگاه، برگزاری نمایشگاه های استانی به ویژه در شهر ایلام، برگزاری نمایشگاه های کتاب در زندان های کشور و تجهیز کتابخانه ها و تجلیل از مددجویان هنرمند زندان ها، برگزاری دومین دوره همایش پاسداران اهل قلم در قم و نشست های تخصصی چاپ از دیگر برنامه های روز «کتاب و پدید آورندگان» است.

آغاز نمایشگاه کتاب با موضوع نماز، برگزاری مسابقات کتابخوانی، اهدای کتاب به مساجد و تجلیل از نویسندگان حوزه های علمیه از جمله برنامه هایی است که در روز دوم هفته کتاب و توسط ستاد عالی کانون های فرهنگی و هنری مساجد برگزار می شود. **فعالیت های هریک از روزهای هفته کتاب را سازمان ها و نهاد های مرتبط با نام آن روز برعهده دارند؟**

بله همین طور است. مثلاً در روز سوم که به نام کتاب، دانش آموز و خانواده نامگذاری شده است، وزارت آموزش و پرورش و سازمان های ذیربط مثل انجمن اولیا و مربیان و معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش مجری برنامه خواهند بود.

برنامه های این روز شامل آغاز برنامه ۲۵ هزار نمایشگاه در ۲۵ هزار مدرسه، جشنواره کتاب و خانواده، تجلیل از کتابداران و دانش آموزان فعال و کتابخوان مدارس، مسابقات کتابخوانی، طرح جشن کتاب در مدارس و جشنواره کتاب های آموزشی رشد است. البته سازمان فرهنگی و هنری شهرداری نیز برنامه هایی را در روز سوم اجرا خواهد کرد.

همین نمایشگاه «یاد یار مهربان» از برنامه های این سازمان برای هفته کتاب است که به دلیل همزمانی آن با سایر برنامه های هفته کتاب شروع شده است. شهرداری نیز کتابخانه های مستقل و وابسته خود را تجهیز و مسابقات کتابخوانی و نشست های تخصصی برگزار می کند.

همچنین در روز کتاب، دانش آموز و خانواده، برای اولین بار نشست تخصصی نشر کتاب های ورزشی و اولین نمایشگاه تخصصی کتاب های ورزشی در آکادمی ملی المپیک برگزار می شود.

سارا سادات مسعودیان

طبعاً یکی از مهم ترین اتفاق‌ها برای پژوهشگران حوزه‌های مختلف علوم (از علوم طبیعی گرفته تا انسانی) معرفی شاخص ترین آثار مکتوب یا دستاوردهایی است که از سوی یک مرکز علمی یا فرهنگی که صبغه‌ای ملی دارد مورد تقدیر قرار می‌گیرند. اولین تاثیر عمده این دسته از تلاش‌ها شاید همان هدف جشنواره باشد که معمولاً ارج‌گزار و تشویق محققان است برای ادامه فعالیت‌های پژوهشی اما در کنار این هدف، موضوعی که مطرح نظر قرار می‌گیرد عرضه منبع برای دانشجویان و به تعبیری، دیگر محققان حوزه‌های مختلف است. چرا که گاه یک کتاب یا پژوهش عنوان خاصی نظیر اثر برگزیده، اثر تشویقی و مورد تقدیر هیئت داوران را بر پیشانی به نمایش می‌گذارد، مورد اعتماد اهل تحقیق واقع می‌شود و همین نکته می‌تواند وجه ایجابی این دسته از جشنواره‌ها و حرکت‌های فرهنگی را تأمین کند. باری آنچه معمولاً کمتر مورد توجه قرار گرفته، فلسفه برگزاری جشنواره‌های علمی و پژوهشی است و طبعاً آشکافی این تلاش‌ها می‌تواند وجه بارز جشنواره‌های مقبول علمی و دانشگاهی را نمایان تر و گویا تر کند. دکتر سیدحمید طالب‌زاده، دبیر علمی شانزدهمین جشنواره انتخاب کتاب برتر دانشگاهی، در این گفتگو از رویکردهای این جشن علمی سخن می‌گوید. به گفته طالب‌زاده در این جشنواره آثار برجسته دانشگاهی که سال گذشته توسط پژوهشگران نوشته و منتشر شده‌است، معرفی و از آنان تقدیر به عمل می‌آید.

دکتر سیدحمید طالب‌زاده از انتخاب کتاب سال دانشگاهی می‌گوید

کتاب‌های علمی در ترازوی دانشگاه

تهران انتخاب شده‌اند و به لحاظ علمی نیز جزو برترین استادان حوزه خود به شمار می‌روند. آیا اغلب این داوران جزو استادان دانشگاه تهران هستند؟

اشتباه نکنید! ما سعی کرده‌ایم از برجسته ترین استادان دعوت به همکاری کنیم. این موضوع کاملاً ملی است و نه متکی بر حضور معلمان یک دانشگاه! شما در بخشی از صحبت‌هایتان به عضو هیئت علمی بودن به عنوان یکی از شاخصه‌های انتخاب اثر اشاره داشته‌اید. دلیل اصلی اتخاذ چنین رویکردی چیست؟

به باور بنده و شورای علمی، دریافتن دغدغه‌های علمی از سوی یکی از اعضای هیئت علمی دانشگاه امری بدیهی است چرا که اساساً یک معلم، به شکلی سیستماتیک و نظام‌مندانه‌تر از یک پژوهشگر ساده عمل می‌کند. ضمن این که دغدغه‌های او مبتنی بر داده‌های علمی و در جهت پیشبرد آن و در عین حال برخورد منطقی و بدون ارزشگذاری است. از این حیث می‌توان گفت این شاخصه گویای اهداف علمی این جایزه است و مخاطبان اصلی آثاری که در این جشنواره مورد بررسی و تقدیر قرار می‌گیرند اهل تحقیق و به خصوص دانشجویان و دانشگاهیان هستند.

بیشترین و کمترین آثار در شانزدهمین دوره مربوط به چه حوزه‌هایی است؟

من با این «ترین» مشکل دارم! نمی‌توان با استناد به آمار کمی، کیفیت را سنجید. بنابراین نمی‌گویم بیشترین یا کمترین و به همین بسنده می‌کنم که امسال آثار قابل تأملی در حوزه‌های مختلف به دبیرخانه رسیده‌است و بخش عمده‌ای از آثار رسیده در حوزه علوم انسانی، به خصوص ادبیات است. دلیل اصلی اشاره به بیشتر بودن کتاب‌های رشته ادبیات و علوم انسانی نیز گستردگی زیرشاخه‌هاست چرا که گاه با حوزه‌های میان رشته‌ای بسیاری مواجه هستیم که از دل یک یا دو رشته خاص برآمده‌اند. ذکر این نکته هم ضروری است که یکی از رویکردهای امسال دبیرخانه انتخاب کتاب برتر دانشگاهی توجه ویژه به آثار میان رشته‌ای است.

مراسم معرفی آثار برگزیده در چه روزی برگزار خواهد شد؟

بر مبنای برنامه ریزی‌های هیئت علمی، این مراسم در هفته پژوهش با حضور ریاست دانشگاه تهران و دیگر دانشگاه‌های معتبر، پژوهشگران، استادان و دانشجویان در دانشگاه تهران برگزار و از آثار برگزیده تقدیر خواهد شد.

به عنوان تکمله بر این گفت‌وگو اگر حرفی باقی مانده است، بفرمایید.

کتاب سال دانشگاهی یکی از قدم‌های مهم برای معرفی آثار شایسته استادان و دانشوران و تقدیر از تلاش آنهاست و اهتمام دانشگاه تهران به معرفی آثار برتر دانشگاهی، می‌تواند تاثیر شایان توجهی در پیشبرد اهداف فرهنگی و علمی به جای بگذارد، چرا که اساساً یکی از رویکردهای اصلی دانشگاه، استقبال از پژوهش‌های علمی درجه اول است.

چاپ آن به زبان فارسی فاصله چندانی نداشته باشد. معمولاً از هر رشته چند اثر برگزیده می‌شود؟ به دلیل کثرت و وسعت رشته‌ها، بنا بر تصمیم هیئت علمی، در هر رشته و هر شاخه علمی تنها یک اثر برگزیده معرفی می‌شود. البته همین مسئله کار را برای هیئت داوران دشوار کرده‌است اما به هر حال گزینی نیست.

پس بنابراین، تعداد هیئت داوران در حوزه‌های مختلف بیشتر از حد معمول و متداول است...

در هر رشته و هر گرایش به طور معمول، گروه داوران بین دو تا سه نفر هستند و شاید یکی از دلایل اعتبار این جایزه نیز در تلاش عظیم همکاران و شورای علمی باشد...

در خبرها آمده بود که امسال جایزه کتاب برتر دانشگاهی رویکردی جدید اتخاذ کرده و قصد دارد آثار پژوهشگران ایرانی خارج از کشور را نیز معرفی و مورد تشویق قرار دهد. در این باره برایمان بگویید.

کاملاً درست است! امسال رویکردی به پژوهشگران ایرانی برون مرزی داریم و آثار چاپ شده آنها به هر زبانی در خارج از کشور مورد تشویق قرار خواهند گرفت. البته قضیه به همین جا ختم نمی‌شود و تصمیم داریم آثار مورد اعتنا و قابل اشاره خارجی در حوزه ایران شناسی را نیز شناسایی و همکاری مستمری با آنها صورت دهیم. ضمن این که از پژوهشگران ایرانی برون مرز نیز برای همکاری با انتشارات دانشگاه تهران دعوت به عمل آورده‌ایم تا این موسسه رابه عنوان یک تریبون علمی بدانند و از آثار علمی آنها استقبال می‌کنیم.

هیئت داوران بر چه مبنایی انتخاب شده‌اند؟ داوران توسط شورای علمی انتشارات دانشگاه

پی نوشت‌های دقیق و ارائه یک چشم انداز جدید در خود داشته باشند. ضمن این که نویسنده یا مترجم اثر باید عضو هیئت علمی یکی از دانشگاه‌های رسمی کشور باشد.

طبعاً بخشی از آثار ترجمه هستند. در مورد این دسته از کتاب‌ها چه ترتیبی رعایت می‌شود؟ به تعبیری اولویت‌های آثار ترجمه شده به چه شکلی است؟

آثار ترجمه شده باید در وهله اول، جزو کتاب‌های جدید انتشار خارجی باشند، چرا که پیشرفت فوق العاده علوم در حوزه‌های مختلف و نظریه پردازی‌های جدید، گاه به قدری سریع صورت می‌گیرد که کار را برای مترجم دشوار می‌سازد ضمن آن که اثر پس از انتشار، آن اعتبار علمی را که در زمان انتشار به زبان اصلی داشته‌است دست می‌دهد.

بنابراین چاپ اصلی کتاب هر قدر به زمان انتشار ترجمه آن نزدیک تر باشد به اعتبار اثر می‌افزاید. از این حیث آثاری در داوری ما مورد توجه قرار می‌گیرد که سال انتشار آنها به زبان اصلی با زمان ترجمه و

تاکنون بیش از چهار صد عنوان کتاب از طرف ناشران کتاب‌های دانشگاهی و دانشگاه‌ها برای شرکت در این جشنواره به دبیرخانه ارسال شده است

آقای طالب‌زاده! بهتر است پیش از سخن گفتن پیرامون چند و چون کار، برایمان از اهداف برگزاری این جشنواره بگویید که امسال شانزده ساله می‌شود.

کتاب سال دانشگاهی به اعتبار رویکردهای علمی خود و شاید دقت نظر هیئت داوران (که جمعی از مهم ترین و تاثیرگذارترین استادان دانشگاه‌های ایران هستند) معمولاً به عنوان یکی از اتفاق‌های مهم علمی به شمار می‌آید. چرا که در این اقدام مهم، علاوه بر تشویق استادان و پژوهشگران حوزه‌های مختلف علوم، یک گزارش کاری از وضعیت نشر علم در کشور ارائه می‌شود و همین نکته شاید بتواند قدمی باشد برای بررسی روند پیشرفت‌های علمی و فرهنگی. از این حیث می‌توان مدعی بود که این جشنواره به مثابه محک و در عین حال بیلان علمی به شمار می‌آید و یک برآورد از تلاش‌های استادان و پژوهشگران در طول یک سال گذشته است.

ظاهراً متولی برگزاری این جشنواره انتشارات دانشگاه تهران است. دلیل اصلی واگذاری این مهم به دانشگاه تهران چیست؟

اگر مدعی نباشیم که دانشگاه تهران یکی از مهم ترین مراکز علمی و دانشگاهی آسیاست می‌توان آن را جزو مهم ترین دانشگاه‌های ایران و نماد خیزش‌های علمی به اعتبار دستاوردهایی که در طول تاریخ دانشگاه (به معنای امروزی اش) در ایران صورت گرفته معرفی کرد البته این سخن من به معنای بی اعتبار دانستن یا بی احترامی به دیگر دانشگاه‌ها یا موسسات علمی نیست بلکه شاید تأکیدی باشد بر قدمت این دانشگاه.

باری جایزه کتاب سال دانشگاهی می‌تواند اثر مهمی در پیشبرد اهداف علمی و فرهنگی بر جای بگذارد و دانشگاه تهران بر مبنای رویکردهای علمی خود از پژوهش‌های درجه اول علمی استقبال می‌کند و به نوعی مبدع این جایزه به شمار می‌آید تا در کنار اشاعه، معرفی و ارائه آثار درجه اول در رشته‌های مختلف از تلاش استادان و پژوهشگرانی که حرف جدید یا تلاشی جامع در حوزه‌های مختلف داشته‌اند تقدیر کند.

حال می‌رسیم به روند کارهای دبیرخانه! از زمان انتشار فراخوان تاکنون جمعا چند اثر به دبیرخانه ارسال شده‌است؟

تاکنون بیش از چهارصد عنوان کتاب از ناشران کتب دانشگاهی و دانشگاه‌ها برای شرکت در این جشنواره به دبیرخانه ارسال شده‌است.

چند ناشر دانشگاهی در این جشنواره شرکت کرده‌اند؟

بیش از پنجاه ناشر، اعم از ناشران کتب دانشگاهی در حوزه‌های مختلف (ادبیات، علوم انسانی، علوم کاربردی و ...) در پاسخ به فراخوان آثار خود را به دبیرخانه ارسال کرده‌اند.

آثار ارسالی چه ویژگی‌هایی دارد؟ بر مبنای تصمیم هیئت داوران، آثار می‌بایست ضمن رعایت اصول کتاب نویسی دانشگاهی، اولویت‌هایی نظیر نوآوری، زبان علمی، به کار بستن منابع دست اول و علمی، نتیجه گیری، ارجاعات و

دانش آموزان به استقبال کتاب شتافتند

میهمانی یار مهربان

پنجمین نمایشگاه یاد یار مهربان ۱۲ آبان ماه با حضور رئیس مجلس شورای اسلامی، شهردار تهران، رئیس کتابخانه ملی و معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی افتتاح شد. دکتر غلامعلی حداد عادل در مراسم افتتاحیه این نمایشگاه گفت: این اقدام همان اندازه که از نظر شور و شوق دانش برای ما مهم است، از نظر شعور و اندیشه نیز مهم است. دکتر حداد عادل با قدردانی از عملکرد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در برگزاری این نمایشگاه خاطر نشان کرد: «خوشبختانه دایره توفیق کتاب از شهر تهران فراتر رفته و برگزار کنندگان نمایشگاه یاد یار مهربان نوید توسعه این نمایشگاه را در سراسر کشور داده اند. اگر امسال نتوان تمام کشور را مضمول این فعالیت کرد، حداقل چندین استان دیگر این کار را تکرار می کنند. امیدوارم به زودی شاهد باشیم که در روز ۱۳ آبان موجی ملی در سراسر کشور در امر برگزاری نمایشگاه کتاب صورت گیرد.»

نمایشگاه یاد یار مهربان با این ابراز امیدواری در روز سیزدهم آبان ماه کار خود را به طور رسمی آغاز کرد.

در صحن مصلاي بزرگ تهران فوج دانش آموزان مدرسه ای ابتدایی که با روپوش های سرمه ای و یقه های سفید با هیاهو از سالن بیرون می آیند، یاد کتاب، این یار مهربان را زنده تر می کند. پوستر بزرگ شرایط اهدای کتاب به مدارس در نمایشگاه یاد یار مهربان در جلوی در ورودی نمایشگاه نصب شده و نشان می دهد که مدارس ابتدایی، راهنمایی، متوسطه، پیش دانشگاهی، حوزه های علمیه و کتابخانه های عمومی تا چه میزان اعتباری می توانند کتاب اهدایی دریافت کنند.

آنچه در بدو ورود به سالن جلب نظر می کند، چرخ دستی های پر از کتاب است که نمایندگان مدارس آنها را به جلو می برند. اینجا تنها جایی است که سبد خرید کالا، با آن مفهومی که در فروشگاه های بزرگ با آن مواجه می شویم، در مورد کتاب وجود دارد.

بخش جنوبی سالن به غرفه های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران اختصاص دارد. در این بخش غرفه هایی به فرهنگسراهایی نظیر فرهنگسرای قرآن، فرهنگسرای انقلاب، فرهنگسرای ملل، فرهنگسرای مدرسه، فرهنگسرای دختران و امور کتابخانه های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران اختصاص داده شده که در آنها به معرفی فعالیت های در زمینه های مرتبط با نشر پرداخته می شود.

با گذر از راهروی بخش جنبی به بخش کتاب های اهدایی - یعنی بخش اصلی نمایشگاه یاد یار مهربان - می رسمیم.

در هر یک از غرفه های نسبتاً بزرگ این بخش، ۷ تا ۶ نیرو مشغول به کارند که به گفته مسعود سریع القلم رئیس ستاد تبلیغات و اطلاع رسانی نمایشگاه یاد یار مهربان در هر غرفه ۲ تا ۳ راهنمای انتخاب کتاب حضور دارند که در بخش کتاب نشر شهر آموزش دیده اند و کتاب های نمایشگاه را می شناسند و می توانند مراجعه کنندگان را در انتخاب کتاب راهنمایی کنند. کاربران و مسئولان بسته بندی هم دیگر کارکنان این غرفه ها را تشکیل می دهند.

شاید در ابتدا با مشاهده عناوین کتاب های داخل غرفه ها به نظر برسد که هیچ نظم منطقی میان عناوین کتاب ها وجود ندارد، اما سریع القلم می گوید: همکاران من در بخش اهدایی کارکنان نشر شهر،

ویراستاری کتاب های جدیدند. پس این مسابقه ای است که همواره بین بودجه و انتشارات وجود دارد! به نظر لازم است دولت به کتاب بیش از این یارانه بدهد چون برای آگاهی نسل جوان به روزنگه داشتن نسل های میانه و گذشته ما لازم است.

او معتقد است که باید عادت به کتابخوانی را در کودکان و نوجوانان ایجاد کرد: بزرگترین سرگرمی برای همه نسل ها کتاب خواندن است. من به دانش آموزان مجتمع می گویم شما همه ریموت کنترل شده اید. یعنی فقط نشسته اید دکمه ها را فشار می دهید و حتی حوصله ورق زدن یک کتاب را هم ندارید. چطور ما این عادت را به بچه ها نمی دهیم و بعد از آنها انتظار داریم کتاب بخوانند. این یک عادت است. همان طور که خیلی از هم سن و سال های من عادت دارند که اگر شب چیزی نخوانند، خوابشان نمی برد. اما متأسفانه این روزها بچه ها با این چیزها غریبه شده اند. کم کم خط ها دارد از بین می رود؛ آنقدر که روی شاسی های کیبورد فشار می آورند. این مسئله مختص ما نیست و در کشورهای اروپایی و آمریکا هم بچه ها را وادار می کنند با دست بنویسند تا خطشان را فراموش نکنند.

زهرا حیدری معلم پایه چهارم ابتدایی در دبستان دخترانه تقوی در منطقه ۷ آموزش و پرورش یکی دیگر از نمایندگان است که برای دریافت کتاب های اهدایی به این نمایشگاه آمده است. او معتقد است که بچه های دبستانی بیشتر به خواندن کتاب های علمی و مرجع علاقه دارند. او می گوید: متأسفانه عناوین این کتاب ها برای گروه سنی دبستان کم بود و بعضی از غرفه ها اجازه نمی دادند کتاب های مرجع آنها را انتخاب کنیم و می گفتند مال مقطع بالاتر است. در حالی که در کتابخانه های دبستان ها به این

کار بسیار مفیدی باشد. وی درباره معیارهای انتخاب کتاب برای کتابخانه مجتمع درسی خود می گوید: من برای کتابخانه مدرسه به دنبال چند گروه کتاب هستم: یکی کتاب های آموزشی است که در ادامه مطالب درسی خواندن آنها واجب است، دیگری کتاب هایی است که مسائل و مشکلات اجتماعی نظیر اعتیاد را برای بچه ها مطرح می کند. بعضی از کتاب های دیگر، مسائلی را مطرح می کند که دانش آموزان و والدین باید با آنها آشنا باشند؛ مثل استرس، افسردگی و ... وی درباره آشنایی نوجوانان با ادبیات کهن ایران می گوید: متأسفانه چند سالی است که بچه های نسل دوم و سوم انقلاب از فرهنگ و ادبیات عمیق ما دور افتاده اند. من اینجا خوشبختانه دیدم که خلاصه هایی از غزلیات سعدی، مثنوی مولوی، لیلی و مجنون، گلستان، بوستان و ... وجود دارد. اینها چیزهایی است که مدارس باید نسبت به آنها اشراف داشته باشند و از دبیران ادبیاتشان بخواهند که در کنار کتاب های رسمی، حتماً بچه ها را از طریق این خلاصه ها و مجموعه ها با فرهنگ و ادبیات گذشته آشنا کنند که جاودان است و در تمام دنیا از آن استقبال می شود و نمی شود بچه های ما با آن بیگانه باشند. مسلم است که ما هم برای مدرسه از این نوع کتاب ها

انتخاب می کنیم. وی در پاسخ به این سوال که آیا سقف اعتباری تعیین شده برای کتاب های اهدایی مناسب به نظر می رسد یا خیر می گوید: واقعیت امر این است که برای تجهیز کتابخانه ها خیلی مناسب نیست، چون دور و تسلسلی وجود دارد و در زمانی که داریم این کتاب ها را برای کتابخانه ها می گیریم، خیلی ها مشغول نوشتن، ترجمه کردن، چاپ کردن یا

این کتاب ها را به ترتیب الفبایی چینش کرده اند تا کار مراجعه کنندگان راحت تر باشد.

طبق اخبار منتشر شده درباره این نمایشگاه ۴۲۲ ناشر با ۱۴۰ هزار جلد کتاب در این نمایشگاه حضور دارند. سریع القلم می گوید: در تاریخ ششم آبان ماه برای ناشران یک جلسه توجیهی در کتابخانه ملی تشکیل دادیم که حدود ۴۵۰ ناشر در آن حضور پیدا کردند و با ساز و کار حضور در نمایشگاه آشنا شدند. طبق این ساز و کار، هر ناشر می تواند از هر عنوان کتاب خود، ۲۰۰ نسخه را به بخش اهدایی بدهد. در این بخش همچنین سیستم نرم افزاری داریم که به ناشران نشان می دهد که نمایندگان مدارس در هر روز از هر عنوان کتاب آنها چند نسخه را انتخاب کرده اند که می تواند میزان استقبال مخاطبان را از این کتاب ها نشان بدهد.

با نمایندگان مدارس

معلمان، مدیران و معاونان مدارس تهران با چرخ دستی های پر از کتاب در غرفه ها می گردند و برخی از آنها با شوق بسیار کتاب های مورد نظر خود را انتخاب می کنند و در جای جای ورودی غرفه ها برای پلمب و بسته بندی آنها منتظر می مانند. محمد فرجام، مدیر و موسس یکی از مجتمع های آموزشی تهران در منطقه ۱ که دامنه آموزش آن دوره های راهنمایی، دبیرستان و پیش دانشگاهی را در بر می گیرد، یکی از این مراجعه کنندگان است که به همراه معاون مدرسه برای گرفتن کتاب های اهدایی به این نمایشگاه آمده است. او درباره برگزاری این نمایشگاه می گوید: چند سالی است که در این نمایشگاه که از یادگارهای دوران شهرداری رئیس جمهور کشورمان جناب آقای دکتر احمدی نژاد است، شرکت می کنیم و به نظر می رسد

او بیشتر در پی انتخاب کتاب‌های علمی برای بچه‌های مدرسه است و می‌گوید: دلیل انتخاب این کتاب‌ها این است که چنین کتاب‌هایی کمتر در دسترس بچه‌ها قرار دارد و مثلاً وقتی از آنها می‌خواهیم درباره گیاهان تحقیق کنند، منبعی ندارند و بهتر است این کتاب‌ها در کتابخانه مدارس وجود داشته باشد. او نیز اختصاص اعتبار ۲۴۰ هزار تومانی را برای کتابخانه‌های دبستان تا حدی کافی می‌داند اما می‌گوید: اگر این اعتبار بیشتر بود، بهتر می‌شد چون می‌توانستیم کتاب را به دست خود بچه‌ها برسانیم. به هر حال کتاب‌هایی که برداشتیم کتاب‌های قطوری بودند و قیمت آنها بالا بود و می‌توانیم آنها را در کتابخانه مدرسه قرار دهیم و دانش‌آموزان زیر نظر معلم استفاده کنند. اما اگر بودجه طوری هدایت شود که کتاب مستقیماً به دست بچه‌ها برسد، بهتر است.

بخش جنبی

در بخش جنبی این نمایشگاه شرکت‌های تولیدکننده لوازم جانبی مدارس نظیر میز و صندلی، لوازم آزمایشگاهی، تجهیزات آموزشی، تجهیزات صوتی و... وجود دارد و به گفته مسعود سریع القلم ۱۲۰ شرکت در آن حضور دارند.

او می‌گوید: دو سال است که بر اساس نظرات کارشناسی که داشتیم، برای این که فضای را ایجاد کنیم که نمایندگان مدارس در هنگام مراجعه بتوانند تمامی ملزومات و کالاهای مورد نیازشان را تهیه کنند، یک نمایشگاه تخصصی مدارس را در کنار نمایشگاه یاد یار مهربان ایجاد کرده‌ایم. تمام شرکت‌هایی که در بخش جنبی حضور دارند، کالاهایشان مربوط به مدرسه است. بعضی از ناشران نیز برای این که بتوانند تعامل نزدیک‌تری با نمایندگان مدارس و خصوصاً کتابداران برقرار کنند، در بخش جنبی هم حضور دارند. ما بر اساس قوانین نمایشگاه عمل می‌کنیم. شرکت‌ها به خاطر نمایشگاه تخفیف ویژه‌ای را در نظر گرفته‌اند. هم فروش انجام می‌شود و هم رایزنی می‌کنند و تعامل دارند که بعداً این کار را انجام بدهند.

وی ضمن سخن گفتن از مراحل مختلف اطلاع‌رسانی این نمایشگاه می‌گوید: کار اصلی اطلاع‌رسانی را تقریباً از ۲۰ روز قبل شروع کردیم و مجدداً از طریق روزنامه‌ها اعلام کردیم که مدارس چگونه می‌توانند شروع به دریافت کتاب کنند. نمایشگاه نیز آماده کرده‌ایم که از شبکه‌های سیما در حال پخش است.

به گفته او ناشران از طریق فراخوان، کتاب‌ها و لوح‌های فشرده جدید خود را در اختیار دبیرخانه نمایشگاه قرار داده‌اند و سپس کمیته‌ای متشکل از نمایندگان وزارت ارشاد، وزارت آموزش و پرورش و سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، کارشناسی این کتاب‌ها را انجام دادند و کتاب‌هایی که به درد مدارس، دبیران و دانش‌آموزان می‌خورد را انتخاب کردند تا مورد بهره‌برداری مدارس قرار بگیرد.

وی با مثبت‌ارزیایی کردن استقبال از این نمایشگاه در روزهای اول برگزاری گفت: به هر حال وقتی یکی دو روز از برگزاری نمایشگاه می‌گذرد، حجم مراجعات مدارس بیشتر می‌شود. به همین دلیل جدولی تهیه شده است که نمایندگان مدارس طبق آن به نمایشگاه مراجعه می‌کنند. ضمن این که در روزهای تعطیل هم آماده سرویس دهی به مراجعه‌کنندگان هستیم.

نمایشگاه یاد یار مهربان ویژه‌ای کتاب به مدارس تا روز بیستم آبان ماه در مصلاهی بزرگ تهران برقرار است و نمایندگان مدارس ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان، مراکز پیش‌دانشگاهی و حوزه‌های علمیه می‌توانند با ارائه دعوت‌نامه یا معرفی‌نامه به ترتیب در سقف‌های ۲۴۰، ۲۸۰، ۳۲۰، ۳۵۰ هزار تومان از کتاب‌های اهدایی این نمایشگاه بهره‌مند شوند. سقف اعتبار کتاب‌های اهدایی برای کتابخانه‌های عمومی اعم از کتابخانه‌های وزارت ارشاد یا شهرداری تهران نیز یک میلیون تومان تعیین شده است.

تفاهم وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و تعاون

تعاونی‌ها به یاری نشر می‌آیند

می‌شود و بخش دیگر، در ارتباط با خود کتابفروشی‌ها و ویتترین آنهاست. وی با تأکید بر نقش وزارت تعاون در افزایش کیفیت عرضه کتاب در کتابفروشی‌ها افزود: «امضای این تفاهم‌نامه می‌تواند شرایط ایجاد و تاسیس فروشگاه‌های بزرگ کتاب را در حداقل مترآژ مورد نیاز به وجود بیاورد. ما حق نداریم مردم کشورمان را به مطالعه نکردن متهم کنیم، وقتی با آن استقبال پرشور و فروش‌های بسیار بالا در نمایشگاه کتاب مواجه می‌شویم. واقعیت این است که اگر شهر تهران را مورد بررسی قرار دهیم، جز در مرکز شهر، کتابفروشی‌های زیادی در اطراف نمی‌بینیم. کتابفروشی‌های موجود هم معمولاً در وسعت و مترآژ بسیار پایین و به منظور استفاده در بخش‌های دیگر ایجاد شده‌اند و ویتترین بسیار نامناسبی دارند. در این بخش نقش تعاونی‌ها بخش خصوصی می‌تواند در تاسیس کتابفروشی‌های تخصصی در سطح شهر بسیار فعال و مثبت باشد.»

ایجاد شرایط رقابت

اما یدالله سعدی در همان آغاز صحبت هایش بر لزوم اجرایی شدن اصل ۴۴ قانون اساسی در حوزه فرهنگ تأکید کرد و افزود: «در حال حاضر عمده بودجه‌های فرهنگی صرف فعالیت‌های دولتی می‌شود و به واقع یکی از بزرگ‌ترین رقبای ناشران خصوصی، ناشران بزرگ دولتی و چاپخانه‌های مجهز آنها هستند.»

مدیر انتشارات «دلیل‌ما» که ناشر برگزیده نمایشگاه بیستم کتاب تهران در حوزه ناشران شهرستانی بود، با بیان این که امکانات ناشران دولتی و خصوصی، به هیچ وجه قابل قیاس نیست، خاطر نشان کرد: «چنانچه امضای این تفاهم‌نامه به ایجاد تعادل بیشتر بین امکانات این دو گروه ناشران منجر شود، بی‌شک در حوزه نشر، شاهد تغییرات عمده و سازنده‌ای خواهیم بود. چرا که با فعال کردن نهادهای خصوصی در حوزه نشر کتاب، فعالیت‌های این بخش اقتصادی خواهد شد و در نتیجه شرایط رقابت سالم ایجاد می‌شود.»

سعدی با اشاره به این که امضای این تفاهم‌نامه در حوزه توزیع کتاب نیز می‌تواند نتایج مثبتی داشته باشد، افزود: «هم‌اکنون، شمار زیادی از کتاب‌های نهادهای دولتی که ارزشمند نیز هستند، به جز تهران، در بسیاری از شهرستان‌ها توزیع نمی‌شود و جامعه کتابخوان برای تهیه آنها، ناچار از مراجعه به تهران و مسلماً این مسئله در مورد کتاب‌های ناشران خصوصی، با شدت بیشتری مصداق دارد.»

نباید از این تفاهم‌نامه انتظار اجرایی شدن در کوتاه‌مدت را داشت، خاطر نشان کرد: «تفاهم‌نامه بین دو وزارتخانه تعاون و ارشاد در میان مدت می‌تواند به اهداف خود دست پیدا کند.»

خودسوز در ادامه سخنان خود به نقش پررنگ و مهم تخصص در حوزه فرهنگ اشاره کرد و گفت: «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، احتمالاً در آغاز باید نقش مشورت دهنده و مشاور را برای وزارت تعاون ایفا کند، چرا که عزیزانی که در وزارت تعاون با امضای این تفاهم‌نامه به فعالیت در حوزه فرهنگ خواهند پرداخت، مسلماً تخصص کافی را در حوزه فرهنگ نخواهند داشت.»

وی در پایان یادآور شد: «وزارت فرهنگ و ارشاد می‌تواند با ایجاد هماهنگی بیشتر بین سازمان‌ها و افراد و گروه‌های این بخش، پیش از اجرایی شدن تفاهم‌نامه مزبور به بخش مهمی از اهداف خود دست پیدا کند.»

تاسیس کتابفروشی‌های بزرگ

قدیانی در گفته‌های خود بیشتر بر محور توزیع کتاب و کاغذ تکیه کرد، چرا که بخش مهمی از این تفاهم‌نامه در راستای رفع اشکالات موجود در حوزه توزیع و پخش کتاب و سایر محصولات فرهنگی به تصویب رسیده است. مدیر انتشارات قدیانی در این زمینه گفت: «با وجود این که هنوز جزئیات این تفاهم‌نامه به اصناف مربوطه ابلاغ رسمی نشده است، اما آنچه از مطالعه مفاد آن در روزنامه‌ها دستگیر من شده، مثبت است.»

وی ادامه داد: «به گمان من هدف از امضای این تفاهم‌نامه، واگذاری بخشی از وظایف دولت به تعاونی‌ها، در جهت حمایت از تعاونی‌ها و بخش خصوصی بوده است. ولی باید توجه داشت که هم‌اکنون نیز حدود ۱۰ تعاونی در حوزه نشر مشغول به کارند. برای مثال تعاونی نشر و کتابفروشی‌های تهران از سال ۱۳۵۱ تاسیس شده و مادر این تعاونی، به ویژه طی دهه گذشته، ارتباط تنگاتنگی با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی داشت که در زمینه توزیع کاغذ، این ارتباط و همکاری بسیار نزدیک نیز بود.

قدیانی با اشاره به مشکلات موجود در حوزه توزیع کتاب نیز با تقسیم کردن این بخش به دو حوزه مختلف، یادآور شد: «بخش توزیع کتاب خود به خود به دو حوزه قابل تقسیم است که نقش وزارت تعاون در دومین حوزه با امضای این تفاهم‌نامه می‌تواند بسیار پررنگ باشد. بخش نخست به حوزه بازاریاب‌ها و نقش آنها در انتقال کتاب از مراکز پخش به کتابفروشی‌ها مربوط

هفته گذشته تفاهم‌نامه‌ای بین وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و تعاون به امضا رسید که به موجب آن، ایجاد زمینه‌های اشتغال فارغ‌التحصیلان و هنرمندان و فراهم کردن زیربنای لازم برای رشد تولید و توزیع محصولات فرهنگی - هنری، به ویژه کتاب، مورد توجه قرار می‌گرفت.

این تفاهم‌نامه در راستای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، ماده ۱۰۴ قانون برنامه چهارم توسعه و مواد ۱۷، ۱۸ و ۲۴ قانون بخش تعاونی تنظیم شده است. با اجرایی شدن این تفاهم‌نامه، تعاونی‌های فرهنگی - هنری با حمایت اصولی وزارت تعاون و وزارت ارشاد به کار خود ادامه خواهند داد که در نتیجه، سهم بخش تعاون و تعاونی‌های فرهنگی و هنری ارتقای ویژه‌ای خواهد یافت.

آنچه در پی می‌آید، نظر سه تن از فعالان حوزه نشر کتاب درباره نتایج تصویب و امضای چنین تفاهم‌نامه‌ای است. محمد خودسوز معاون موسسه انتشارات امیرکبیر، نادر قدیانی مدیر انتشارات قدیانی و یدالله سعدی مدیر انتشارات «دلیل‌ما» در این باره نظرات مختلفی ابراز کرده‌اند.

این تفاهم‌نامه در میان مدت اجرایی می‌شود

محمد خودسوز به رویکردهای کلی مسئولان جدید وزارت ارشاد و طرح‌های ویژه ایشان در زمینه‌های مختلف فرهنگ پرداخت و یادآور شد: «از زمانی که مسئولان جدید در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مشغول به کار شدند، در زمینه‌های مختلف از جمله هدفمند کردن پارانه‌ها و مسائل دیگر مرتبط با این حوزه، طرح‌های اساسی را به اجرا گذاشتند. هدفمند کردن پارانه و صدور کارت‌های الکترونیکی کتاب، دو نمونه از طرح‌هایی بود که وزارت ارشاد به اجرا گذاشت و از آن طریق در صدد برآمد که اعتبارات موجود در بخش پارانه را به مردم تفویض کند.»

خودسوز با بیان این که امضای این تفاهم‌نامه هم در همین راستا صورت گرفته است افزود: «آنچه باید در این حوزه به آن توجه ویژه داشت، آن است که هر زمان و در هر بخش چه اقتصاد و چه فرهنگ، کار به طور تخصصی انجام شود، به سرمنزل مقصود خواهد رسید. راه‌اندازی تعاونی‌های چاپ و نشر و توزیع نیز که اخیراً به امضای وزیر محترم ارشاد رسید، چنانچه هدفمند و با روش معین و مشخص و با برنامه ریزی دقیق صورت گیرد، قطعاً نتایج مثبتی را در میان مدت به همراه خواهد داشت.»

معاون موسسه انتشارات امیرکبیر با تأکید بر این که

با محمود سالاری، مدیر کل دفتر مطالعات و توسعه فعالیت های فرهنگی و کتابخوانی

از کتاب رسانی تا کتابخوانی

احیای کتاب در استان ها

توجه به استان ها و شهرستان ها یکی از برنامه های مثبت دفتر مطالعات و توسعه فعالیت های فرهنگی و کتابخوانی است، برپایی برنامه های متعدد فرهنگی در شهرستان ها می تواند توجه مردم را به مسائل فرهنگی معطوف سازد، در این میان برپایی نمایشگاه های کتاب استانی هم یکی از برنامه هایی بوده که با استقبال فراوانی از سوی مردم روبه رو شده است.

محمود سالاری در این باره می گوید: «مدت ها بود که نمایشگاه ها با چنین کیفیتی برپا نمی شد که خوشبختانه امسال برنامه ها طوری تدوین شده اند که هر دو یا سه هفته یک بار نمایشگاهی در یک استان افتتاح می شود و می توان گفت نمایشگاه ها به نوعی احیاء شده اند که البته این گام اول است و گام بعدی توجه به شهرستان هاست.»

سالاری می افزاید: «خوشبختانه تا به حال در گام اول موفق بوده ایم و استقبال مردم از نمایشگاه ها خوب بوده و سعی کردیم مراکز استان ها را به خوبی پوشش دهیم، همچنین سعی کردیم در گام دوم - یعنی توجه به شهرستان ها - از پتانسیل طرح های جهادی دانشگاه ها برای رساندن کتاب به مناطق محروم استفاده کنیم، علاوه بر این از حوزه های علمیه خواهران و برادران کمک خواسته ایم.»

محمود سالاری درباره استفاده از ظرفیت اعزام و حضور مبلغان مذهبی در بین مردم برای ترویج کتابخوانی معتقد است: «از آنجا که مبلغان مذهبی نفوذ خوبی بر مردم ما دارند، همچنین این مبلغان در طول سال در ماه های رمضان و محرم به مکان هایی سفر می کنند که گاه دسترسی آنها برای همه آسان نیست، استفاده از ظرفیت حضور آنها می تواند برای گسترش فرهنگ مطالعه راه مناسبی باشد که خوشبختانه تا امروز حوزه های علمیه به خوبی از این

نداشتن یک آمار دقیق از وضعیت کتابخوانی یکی از مشکلاتی بوده که تا به امروز دست به گریبان برنامه ریزان حوزه کتاب و کتابخوانی بوده است و وجود آمارهای گاه متناقض باعث شده که دست برنامه ریزان در طرح و اجرای همه سویه برخی برنامه ها برای گسترش فرهنگ کتابخوانی بسته بماند.

دفتر مطالعات و توسعه فعالیت های فرهنگی و کتابخوانی سعی دارد در این راستا برنامه هایی را طرح و اجرا کند. محمود سالاری در این زمینه می گوید: «دفتر مطالعات و توسعه فعالیت های فرهنگی و کتابخوانی با پژوهشگاه فرهنگ و ارتباطات اسلامی در این مورد وارد مذاکره شده است و قرار است شاخصه های زیادی از جمله آمار دقیق مطالعه در کشور مورد بررسی قرار بگیرد.»

سالاری می افزاید: «آمارهای قبلی در این زمینه تا حدی محل تشکیک است ولی این بار قرار است پژوهشگاه فرهنگ و ارتباطات اسلامی این طرح را به صورت دانشگاهی و علمی مورد بررسی قرار دهد.»

مدیر کل دفتر مطالعات و توسعه فعالیت های فرهنگی و کتابخوانی، تهیه آمار مربوط به توزیع کتاب، تعداد کتابفروشی ها و کتابخانه ها در سطح استان ها را از دیگر برنامه های جدید معرفی می کند و می گوید: «در حال حاضر ما نمی دانیم به طور دقیق چقدر کتاب در دسترس استان های مختلف کشور قرار دارد، علاوه بر این ما از میزان کتاب هایی که در دسترس عشایر است آگاهی نداریم و در حال حاضر باید با تقسیم بندی استان ها به استان های برخوردار، نیمه برخوردار و محروم، از میزان کتاب هایی در دسترس آنها آگاه شویم تا بتوانیم نیازشان را تامین کنیم که دسترسی به این آمار از طریق تحقیقات میدانی و بررسی نسبت جمعیت به منطقه و میزان کتاب های در دسترس و نسبت کتابفروشی ها قابل احصاست.»

مطالعه دنبال شود، چشاندن لذت نویسندگی به بچه هاست، چراکه نویسندگی باعث می شود بچه ها به دنبال منبع الهام بگردند و مجبور شوند به کتاب رجوع کنند.»

سالاری مشارکت در طرح های کتاب اتوبوس، مترو و راه های گسترش مطالعه می داند که تا به حال توسط معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام شده و علاوه بر این طرح هایی را هم برای گسترش این برنامه ها عنوان می کند. به اعتقاد سالاری این برنامه ها سعی دارند فرصتی را برای استفاده از تمامی لحظه های اوقات فراغت مردم ایجاد کنند و لذت خواندن را به آنها بچشاند.

آماری از کتابخوانی

اما جدا از اجرای این برنامه ها و شاید مقدم بر هر برنامه ریزی، به دست آوردن و استفاده از آمار و داده های کمی است، چراکه یکی از کارکردهای داده های آماری استفاده آنها در برنامه ریزی های دقیق است. داشتن آمار صحیح این فرصت را به برنامه ریزان می دهد تا بتوانند خلأها و کمبودها را پیدا کرده و بر اساس این اطلاعات برنامه ریزی کنند.

یکی از برنامه های مهمی که باید از سوی مسئولان برای گسترش فرهنگ مطالعه دنبال شود، چشاندن لذت نویسندگی به بچه هاست چراکه نویسندگی باعث می شود بچه ها به دنبال منبع الهام بگردند

توسعه فرهنگ کتابخوانی یکی از شعارهای جدی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دولت جدید بوده است که در این راستا برنامه های زیادی هم طرح و اجرا شده است.

دفتر مطالعات و توسعه فعالیت های فرهنگی و کتابخوانی معاونت فرهنگی وزارت ارشاد هم در طول دوران فعالیتش سعی داشته برنامه هایی را در این حوزه اجرا کند. این برنامه ها سعی داشته اند تا کتاب را به میان مردم بیاورند و فرهنگ مطالعه و تفکر را در جامعه به جریان در آورند. اهدای کتاب به مناطق مختلف کشور، تبلیغات و معرفی کتاب در رسانه های جمعی و... از برنامه های این دفتر بوده که همگی در راستای گسترش و ترویج فرهنگ کتابخوانی گام برداشته اند.

محمود سالاری مدیر کل جدید دفتر مطالعات و توسعه فعالیت های فرهنگی و کتابخوانی درباره برنامه محور بودن و فعالیت های ترویج فرهنگ کتابخوانی معتقد است: «نمی توان گفت در حوزه کتابخوانی برنامه ریزی نداشته ایم ولی این که چقدر در اجرای این برنامه ها موفق بوده ایم هم جای بحث دارد.» سالاری می گوید: «متأسفانه برنامه های ما در حوزه توسعه فرهنگ کتابخوانی بیشتر بر «کتاب رسانی» تاکید داشته تا بر کتابخوانی. برای مثال ما بیشتر به مدارس و مساجد و مکان های دیگر کتاب اهدا کرده ایم اما کمتر فعالیتی مبنی بر ایجاد فرهنگ مطالعه داشته ایم.»

مدیر کل دفتر مطالعات و توسعه فعالیت های فرهنگی و کتابخوانی درباره برنامه هایی که به گسترش و ترویج کتابخوانی در جامعه می انجامد می گوید: «در ترویج فرهنگ مطالعه باید سعی کنیم مطالب و متن کتاب را هر چه بیشتر جذاب و شیرین کنیم و این جذاب و شیرین کردن از دوران طفولیت آغاز می شود و بعد به مدارس راه پیدا می کند و متأسفانه در همین دوره (دوران تحصیل) است که کتابخوانی برای بچه ها تلخ می شود و اینجا همان حوزه ای است که باید مورد بررسی قرار گیرد.»

سالاری درباره دلایل بی علاقهی دانش آموزان به کتاب خواندن بر این باور است که بچه ها به مطالب کتاب های درسی توجه ندارند چراکه متن ها و تصاویر گاهی جذاب نیستند و به همین منظور است که در حال حاضر سازمان مطالعه و تدوین کتب درسی وزارت آموزش و پرورش سعی دارد این موانع را بررسی و مرتفع کند.

یکی دیگر از راهکارهای گسترش مطالعه که محمود سالاری به آن اشاره دارد، توجه به خانواده هاست. سالاری می گوید: «من از بازاری بودن کتاب دفاع نمی کنم ولی کتاب بازاری خواندن را یک پله برای کتابخوان شدن می دانم، چراکه بیشتر کسانی که در حال حاضر خواننده کتاب های جدی هستند زمانی از علاقه مندانه قصه خوانی و پاورقی خوانی بودند و به مرور زمان ذائقه شان تغییر کرده است.»

ایجاد چرخه کتابخوانی

مدیر کل دفتر مطالعات و توسعه فعالیت های فرهنگی و کتابخوانی، ساده نویسی کتاب های تحقیقاتی را هم یکی از نکاتی می داند که باعث کتابخوان شدن عموم مردم می داند و معتقد است، همان طور که زمانی مرحوم دهخدا نثر «چرند و پرند» را برای عامه مردم نوشت ما هم باید نثر دوره خودمان را برای عموم مردم بنویسیم.

محمود سالاری می گوید: «یکی دیگر از برنامه های مهمی که باید از سوی مسئولان برای گسترش فرهنگ

دکتر منوچهر اکبری
دبیر علمی کتاب فصل خبر داد

عبور ۳۷ کتاب از غربال فصل

طرح‌ها استقبال کرده‌اند.»

سالاری توجه به دانشجویان را یکی دیگر از بخش‌های برنامه ریزی شده توسط دفتر مطالعات و توسعه فعالیت‌های فرهنگی و کتابخوانی می‌داند و می‌گوید: «برای خوابگاه‌های دانشگاهی و دانشجویان برنامه‌هایی را در دست داریم و در حال حاضر در حال مذاکره با وزارت علوم، تحقیقات و فناوری هستیم علاوه بر این بن‌های الکترونیکی کتاب برای دانشجویان آماده شده است و قرار است در دسترس آنها قرار بگیرد.»

مدیرکل دفتر مطالعات و توسعه فعالیت‌های فرهنگی و کتابخوانی اظهار امیدواری می‌کند که این برنامه‌ها بتوانند قدم مهمی در راستای ترویج فرهنگ کتابخوانی بردارند.

کتاب در عرصه رسانه‌ها

یکی دیگر از همکاری‌هایی که همیشه در بحث گسترش فرهنگ کتابخوانی مطرح بوده، استفاده از تبلیغات درست و بجای کتاب در رسانه‌ها بوده است. گنجاندن برنامه‌های مناسب در صدا و سیما، توجه به تبلیغات کتاب در رسانه‌های جمعی و تبلیغات محیطی کتاب ابزارهایی هستند که می‌توانند به ترویج فرهنگ مطالعه بین عموم مردم بپردازند چرا که امروزه تأثیرات رسانه‌ها علی‌الخصوص تلویزیون بر کسی پوشیده نیست.

سالاری درباره تبلیغات کتاب در صدا و سیما می‌گوید: «سعی کردیم به بخش تبلیغات کتاب در صدا و سیما توجه ویژه‌ای داشته باشیم و در حال حاضر با مدیر گروه اجتماعی شبکه سوم سیما مذاکراتی داشته‌ایم و برنامه «باغ کاغذی» که در حال ساخت است یکی از برنامه‌هایی است که در حوزه معرفی کتاب و ترویج فرهنگ مطالعه سعی دارد تمامی اقشار مردم را تحت پوشش قرار دهد. علاوه بر این، در حوزه سریال هم تدابیری انجام شده است اما هنوز عملیاتی نشده است و تنها فیلمنامه‌ها در دست بررسی هستند.»

سالاری ساخت انیمیشن رایکی دیگر از برنامه‌های تبلیغی کتاب می‌داند که در حال حاضر توسط موسسه صبا در حال بررسی و اجراست.

مدیرکل دفتر مطالعات و توسعه فعالیت‌های فرهنگی و کتابخوانی می‌افزاید: «هدف گیری ما آوردن کتاب به عرصه رسانه است.»

سالاری می‌گوید: «متأسفانه تا به حال در حوزه تبلیغات محیطی کار خاصی نداشته‌ایم اما سعی می‌کنیم به این حوزه هم توجه کنیم تا گفتمان کتاب را رایج کنیم و به این ترتیب هر لحظه فرد در جامعه با کتاب سروکار داشته باشد و کتاب بتواند جایگاه خود را در سبد کالای خانواده پیدا کند و اهمیت واقعی کتاب در جامعه درک شود.»

حمایت از آثار ارزشمند

مدیرکل دفتر مطالعات و توسعه فعالیت‌های فرهنگی و کتابخوانی یکی دیگر از حوزه‌های فعالیت خود را که کمتر مورد توجه قرار گرفته است معرفی و حمایت از آثار ارزشمندی می‌داند که باید بیشتر مورد توجه رسانه‌ها و مردم قرار بگیرد.

سالاری می‌افزاید: «این دفتر سعی می‌کند از آثار ارزشمند علمی حمایت کند و برای مثال در حال حاضر حمایت از دایرةالمعارف سه جلدی موسیقی (همراه با ۱۲ سی‌دی) و مجموعه داستان‌های نویسندگان بزرگ جهان را در دست دارد.»

سالاری دلیل این حمایت‌ها را استعدادیابی می‌داند و می‌گوید: «ترجیح ما این است که به سمت کارهای فاخر برویم و در این میان از حوزه مطالعات دینی هم غافل نبوده‌ایم و در حال حاضر با استادان بزرگی مشغول تعامل و همکاری هستیم.»

مدیرکل دفتر مطالعات و توسعه فعالیت‌های فرهنگی و کتابخوانی راهکار حمایت از این کتاب‌ها را خرید کتاب‌ها و در دسترس عموم قراردادن آنها معرفی می‌کند و می‌گوید: «برای مثال در حال حاضر در دانشگاه‌های موسیقی با کمبود منابع قابل ارجاع روبه‌رو هستیم که دایرةالمعارف موسیقی می‌تواند کمک خوبی برای دانشجویان باشد.»

سالاری امیدوار است این برنامه‌ها بتوانند کتاب را به میان مردم بیاورند و فرهنگ کتابخوانی را در جامعه رواج دهند.

عموما جوایز کتاب یا به عبارتی برنامه‌های مربوط به انتخاب کتاب برتر در هر جغرافیایی به مثابه هویت بخشی و مؤید تلاش‌های فرهنگی است؛ تلاش‌هایی که در پستوی خانه‌ها و پشت میز مطالعه و پژوهش کتابخانه‌ها فرجامی مکتوب می‌یابند. از این حیث باید گفت که اساسا بخش عمده‌ای از تلاش‌های صورت گرفته توسط پژوهشگران نیازمند تشویق و ارج‌گزاری است.

البته گاه برخی از منتقدان نسبت به تعدد جوایز دوره‌ای کتاب انتقاد جدی دارند و معتقدند که این دسته از جوایز گاه مخاطب را با چالشی غیرقابل اجتناب مواجه می‌سازد. البته خود آن منتقدان بر این واقیعت اذعان دارند که اساسا همین انتخاب‌ها می‌توانند کتاب‌ها را از کنج کتابخانه بیرون بیاورد و از همه مهم‌تر بیانگر سلیقه‌های مختلف هستند. چرا که معمولا به دلیل کثرت و تنوع سلاقی داوران جشنواره‌های مختلف، این جشنواره‌ها و برنامه‌های انتخاب کتاب برتر می‌تواند مانند غربالی، آثار برجسته را نمایان تر کرده، آنها را به جامعه علمی و فرهنگی معرفی کند.

به طور قطع می‌توان مدعی بود که کتاب فصل نیز چنین هدفی را دنبال می‌کند. طبعاً بخش عمده‌ای از مخاطبان کتاب، از چند ماه پیش در جریان اخبار کتاب فصل و روند داوری‌ها قرار گرفته‌اند و ظاهر تلاش دکتر منوچهر اکبری؛ دبیر علمی این جشن بزرگ و همکارانشان روز ۲۱ آبان ماه به ثمر خواهد نشست. دکتر منوچهر اکبری در گفت‌وگوی حاضر، گزارشی از رویکردهای اولین دوره انتخاب کتاب فصل و روند داوری‌ها ارائه می‌کند.

تصور می‌کنم برای آغاز این گفت‌وگو اشاره‌ای به ضرورت‌های انتخاب کتاب فصل بتواند شمایی کلی از اهداف دبیرخانه این جشنواره پیش روی ما بگذارد...

اولین دوره کتاب فصل در حالی برگزار می‌شود که روند انتشار کتاب‌های مختلف در حوزه‌های گوناگون علوم سرعتی غیرقابل اجتناب یافته است. طبعاً در این شرایط که حاصل پویایی وضعیت فرهنگی ایران اسلامی است، این جایزه در وهله اول پاسخگویی به یک نیاز منطقی در مورد تشویق اهالی قلم، فکر و

اندیشه است تا مگر از این رهیافت آثار دقیق و در عین حال ارزشمندی به اهل کتاب معرفی شود. ضمن این که اساسا باید پذیرفت که کتاب فصل پیش از هر چیز تلاش می‌کند به مانند سرند و غربال، سره را از ناسره تشخیص داده، آثاری را به اهالی کتاب و کتابخوانی پیشنهاد کند که به واسطه دقت نظر هیئت داوران (بدون هیچ گونه غرض ورزی و حبّ و بغض) انتخاب شده‌اند.

طبعاً اگر بخواهیم در این مجال از محاسن انتخاب کتاب فصل بگوئیم با ضیق وقت مواجه خواهیم شد، اما به کوتاه سخن می‌توان گفت که این حرکت فرهنگی، تجلی یک تلاش ملی در جهت پیشبرد اهداف عالی فرهنگ این مرز و بوم است.

می‌رسیم به آثار رسیده به دبیرخانه. تعداد آثار در مراحل دوم به چه صورت بوده است؟

به طور کل پس از انتشار فراخوان و پایان یافتن مهلت ارسال آثار، حدود ۲۵۰۰ اثر به دبیرخانه رسید که از این تعداد ۱۳۲ عنوان به مرحله دوم راه یافتند و سرانجام در مرحله سوم جمعا ۳۷ عنوان کتاب در حوزه‌های فلسفه، ادبیات، زبان‌شناسی، دین، علوم اجتماعی، کلیات، تاریخ، کودک و نوجوان و زیرشاخه‌های این رشته‌ها برگزیده شده‌اند.

به طور جزئی این حوزه‌ها و زیرشاخه‌های آنها را معرفی کنید.

در رشته‌های فلسفه غرب، تاریخ ادبیات و نقد ادبی، متون ادبی کهن، داستان معاصر، شعر معاصر (در دو حوزه کهن و نو) گویش‌ها و زبان‌های باستانی، حدیث، فقه و اصول، علوم قرآنی، موسیقی، شعر کودک و ... یک اثر تالیفی به مرحله نهایی رسیده و برگزیده شده‌اند و در حوزه‌های ادبیات دیگر کشورها، هنرهای نمایشی، اقتصاد و ... هر کدام یک اثر در بخش ترجمه واجد شرایط دانسته شده‌اند و در حوزه‌های علوم اجتماعی، علوم سیاسی، حقوق، تاریخ، معماری، داستان کودک و نوجوان، ادیان دیگر، کتاب‌های علمی برای کودکان، کلیات و ... دو کتاب ترجمه و تالیفی، در علم کلام و سیره معصومین یک تالیف و یک تصحیح مورد وفاق هیئت داوران قرار گرفته‌اند.

هیئت داوران متشکل از چه گروه‌هایی هستند؟

هیئت داوران بر مبنای انتخاب شورای علمی، جمعی از استادان، روحانیان، محققان حوزه‌های مختلف، شاعران و نویسندگان و مترجمان، جمعا حدود ۵۸ نفر هستند.

روند داوری‌ها به چه شکل بوده است؟
ما در حوزه‌های مختلف یک بانک داوری داریم و برحسب تخصص، تفکیک حوزه‌ها و داوران و موضوع آثار رسیده، در هر حوزه از سه تا چهار نفر دعوت به عمل آورده و از بین آثار تفکیک شده، در مرحله اول داوری آثار واجد شرایط برای شرکت در مرحله دوم معرفی و صورت‌برداری می‌شوند.

نحوه امتیاز دهی به آثار چگونه است. یا به تعبیری صحیح‌تر برای شرکت در مرحله دوم می‌بایست چند امتیاز داشته باشند؟

بر مبنای تصمیمات شورای علمی هر اثر باید از یک صد امتیاز، هفتاد امتیاز را دارا باشد و هر اثری که در مراحل اولیه داوری واجد این امتیاز نباشد، در حضور داوران صورت جلسه و با امضای هیئت داوران از گردونه خارج می‌شود.

در مرحله دوم چگونه داوری می‌کنید؟
اساسا هر کدام از کتاب‌های برگزیده مرحله اول برای کسب نظر، به همراه یک نامه رسمی و فرم داوری به داوران ارسال می‌شود.

طبق یک سنت قدیمی، عموماً آثار کسانی که در مقام داور در جشنواره‌ای حضور دارند، شرکت داده نمی‌شود. در کتاب فصل این مسئله به چه شکلی رعایت می‌شود؟

طبعاً اگر کسی اثری در هر دوره‌ای از کتاب فصل داشته باشد نه می‌تواند در مقام سرداور و نه داور مراحل بعدی شرکت کند. اما ما این حق انتخاب را به داوران داده‌ایم که یا در مقام داور و یا به عنوان شرکت‌کننده در مسابقه حضور یابند.

چه تمهیداتی برای بهتر عمل کردن هیئت داوری در انتخاب کتاب فصل اندیشیده‌اید؟

حتی الامکان تلاش شده تا آثار برای داوری به اهل تحقیق و متخصصان سپرده شود و مهم‌تر از همه سعی کرده‌ایم تا میان داوران و صاحبان آثار نسبت استادی و شاگردی (چه دانشگاهی و چه حوزوی) وجود نداشته باشد تا از هر گونه شائبه‌ای جلوگیری کنیم.

در خیرها آمده که مراحل اولیه دومین دوره از انتخاب کتاب فصل در حال انجام است. در این دوره چه تغییراتی می‌بینیم؟

در دوره دوم تلاش کرده‌ایم تا علاوه بر علوم انسانی و ادبیات، یک شاخه دیگر از علوم نیز برای داوری شرکت داده شوند. این شاخه جدید به احتمال قوی علوم پزشکی یا فنی و مهندسی خواهد بود.

عبدالحسین حائری از تجربه های فهرست نویسی و نسخه شناسی خود می گوید

نیمه های فراموشی بر برگ های کهن

زمینه نسخه شناسی، تجربه حرف اول را می زند. اما در مورد کتابشناسی در هیچ کلاس درسی آموزشی وجود ندارد. کتابشناسی در واقع هویت و حقیقت یک کتاب است و علمی تر از نسخه شناسی است. یعنی یک کتابشناس خبره باید کشف کند که اسم کتاب چیست؟ نویسنده یا کاتب آن کیست؟ متعلق به چه کسی است و در چه عصر و زمانه ای تالیف شده است.

شما چگونه وارد این حوزه شدید؟

می دانید من از چه سالی به اینجا آمدم، از سال ۱۳۳۰ کارم را در اینجا شروع کردم. یعنی ۵۶ سال قبل آمدم کتابخانه مجلس. از حوزه علمیه قم به اینجا آمدم و مشغول به کار شدم. اولین بار من به طور اتفاقی توسط یکی از دوستان به عنوان مهمان به کتابخانه مجلس آمدم و از نسخه های خطی کتابخانه مجلس بازدید کردم. گویا به خاطر سرعت هایی که از طرف مسئول وقت صورت گرفته و کتاب های نفیس خطی مفقود شده بود، آن بخش از سوی دادسرا مهر و موم شد، این اتفاق در سال ۱۳۲۱ افتاد و تعداد کتاب هایی که مخفیانه از آنجا به بیرون منتقل کردند یک جلد و دو جلد یا ده جلد و بیست جلد نبود. خیلی بیشتر بود.

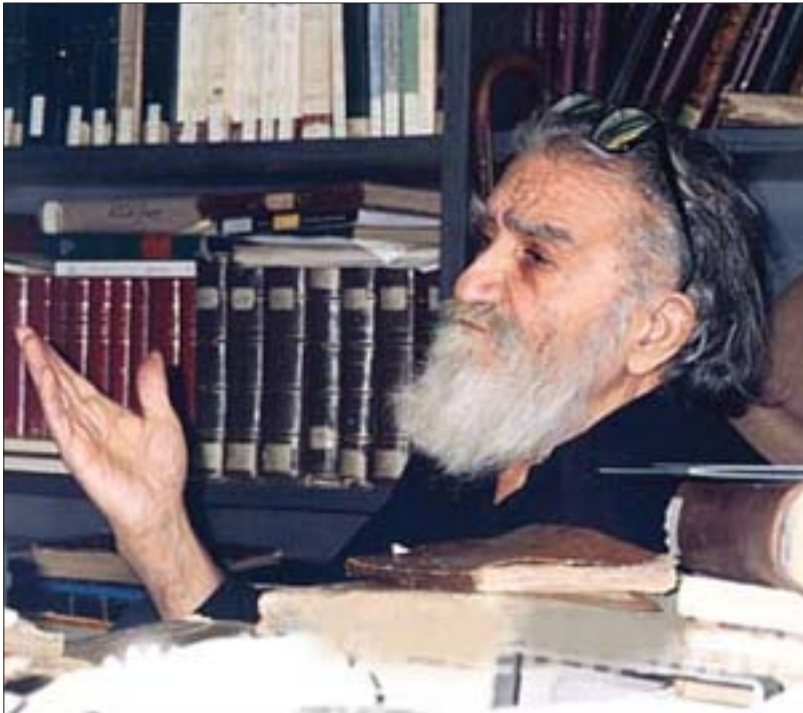
پس از آن واقعه، مجلس جرئت سپردن مسئولیت کتابخانه به شخص دیگری را نداشت، من در آن روزگار یک طلبه بودم و از قم آمده بودم و با کتاب های خطی هم سر و کار داشتم، از من دعوت به کار کردند و من هم پذیرفتم. از ته دل از خدا می خواستم که در کتابخانه مجلس مشغول به کار شوم، چون این کار را دوست داشتم.

الان در حوزه کتابشناسی و نسخه پژوهی آیا افراد متخصص به اندازه کافی داریم؟ امروز در این زمینه چه برنامه ای اولویت دارد؟

ما نیرو به اندازه کافی داریم. در قم هستند، در اصفهان، شیراز و در خوی افرادی هستند که به کار فهرست نویسی مشغولند اما در وصف آنها چیزی نمی گویم. آنچه که گفتم و اشاره هایی که کردم کافی بود. اما این که چه برنامه ای امروز اولویت دارد؟ من پیشنهاد کردم، الان که نظام جمهوری اسلامی در کشور مستقر است و قدرت در دست مسلمانان است، مسئولان و متولیان این امور، یک نسخه از تمام کتاب هایی که در کتابخانه های دنیا موجود است یا یک نسخه عکسی یا میکرو فیلم این کتاب ها را تهیه کنند و در اختیار کتابشناسان و نسخه پژوهان قرار دهند تا برای اولین بار مسلمانان خودشان مستقلاً تاریخ علم بنویسند. به خصوص ایرانی ها که سهم بزرگی در پیشرفت علم در تحولات اجتماعی، در گسترش اسلام و تالیف آثار و فلسفه اسلامی دارند. طی این ۱۴۰۰ سال ایرانی ها سهم چشمگیری در زمینه های مختلف علوم اسلامی داشته اند و باید این کار را بکنند.

قدیمی ترین نسخه ای که طی سال ها کار کتابشناسی و نسخه پژوهی با آن روبه رو شده اید، چه کتابی بوده و تاکنون چند جلد کتاب را فهرست نویسی کرده اید؟

من دقیقاً به خاطر ندارم که چند جلد کتاب فهرست نویسی کرده ام. همه این فهرست نویسی ها در اینجا موجود است. اما در مورد قدیمی ترین نسخه خطی که با آن مواجه شده ام، یک جلد قرآن مجید متعلق به قرن سوم هجری بود. این قرآن الان در کتابخانه مجلس هست. بقیه کتاب ها به لحاظ قدمت تاریخی مربوط به قرن های چهارم و پنجم است.

یک قطعه سند محسوب می شود. اگر در یک گوشه این صفحه یادداشتی وجود داشت، یا فلان آدم مطلبی را قلمی کرد، مهم است. مثلاً ما در اینجا یک نسخه خطی داریم که در قرن هفتم نوشته شده و ادامه آن در قرن هشتم. در این نسخه خطی چیزی نوشته شده که در هیچ یک از کتاب های تاریخ دنیا نیست و آن هم اطلاعاتی از خانواده خواجه نصیر طوسی است. تمام کتاب هایی که در شرح حال خواجه نصیر طوسی نوشته شده بررسی کردیم، دیدیم در این زمینه هیچ چیز نوشته نشده است. اما در آن نسخه خطی آمده که مادرش که بود، چه کار می کرد، یکی از نکته هایی که درباره مادر خواجه نصیر ذکر شده، این است که نوشته اند، مادر خواجه نصیر از اولاد فلان صحابی حضرت رضا (ع) بوده، این خانم مفتیه بوده، این عین عبارت کتاب است. که می گوید نام مادر خواجه نصیر ظاهراً آمده بوده که مفتیه بود.

اسم دو نفر دیگر را هم ذکر کرده که خاله های خواجه نصیر بودند و نام دو تن از پسر خاله هایش که از علمای بزرگ ایران بودند. این حرف ها در هیچ گوشه ای از کتاب های تاریخ جهان وجود ندارد. منظورم این است که از نظر نسخه شناسی کتاب ها به خصوص وقتی قدیمی باشد، از هر برگش مثل یک سند معتبر باید محافظت کرد.

نسخه شناسی و کتاب شناسی دو مقوله جدا از هم هستند، چگونه باید این دو حوزه از علم را گسترش داد؟ ظاهراً نسخه شناسی و کتاب شناسی، علمی هم نیستند که بتوان در کلاس آموزش داد.

نه. علمی نیست که خوانده بشود. فقط آن کسانی در این زمینه به شناخت می رسند و استاد می شوند که سری به همه علوم اسلامی یا هر علم دیگر زده باشند. اصلاً کار با آثار خطی دو جنبه دارد: نسخه شناسی و کتابشناسی. نسخه شناس با دیدن یک نسخه خطی و لمس آن می تواند بگوید که کاغذ آن متعلق به کجاست؟ سمرقندی است یا اصفهانی، چینی است یا فرنگی؟ خط نسخه چه خطی است؟ به این مسائل البته در کلاس های درس کتابداری با گرایش نسخه های خطی پرداخته می شود، البته در

که در این روزگار انجام می دهند، خودتان دیگر تا آخر ماجرا را بخوانید.

فهرست نویسی نسخ خطی چه مراحل دارد و چه نکاتی باید مورد توجه دقیق قرار گیرد؟

کار فهرست نویسی، در واقع کاری مشکل است و دانش، سواد و تجربه می خواهد. فهرست نویسی می تواند یک کار جدی و واقعی یا صوری باشد. کتابی که وارد کتابخانه می شود باید ثبت شود. این کار اسمش فهرست نویسی است. اما این فهرست نویسی آن فهرست نویسی مورد نظر نیست که به کتاب شناسی و نسخه شناسی مربوط می شود. کاری که من در اینجا می کنم و گروهی دیگر باید در جای دیگر برای کتابخانه ها بکنند، فهرست نویسی جدی و واقعی است، یعنی بر اساس کتاب شناسی و نسخه شناسی کتاب باید معرفی بشود. باید گفت کتاب در چه موضوعی است و اسم کتاب چیست؟ در چه زمانی نوشته شده و مولفش کیست؟ این اطلاعات باید مشخص شود. هر کدام از این اطلاعات ناقص باشد، یا موقت نباشد، فهرست نویس شناخت کاملی از آن نخواهد داشت و نمی تواند در فهرست نویسی درست عمل کند. اگر چه اسم این کار هم فهرست نویسی است؛ ولی فهرست نویسی واقعی نیست. در فهرست نویسی واقعی، اطلاعات کتاب شناسی و نسخه شناسی ثبت می شود. نسخه شناسی در جریان فهرست نویسی لازم است، یعنی هر صفحه از یک کتاب حکم یک سند را دارد.

نسخه شناس با دیدن یک

نسخه خطی و لمس آن

می تواند بگوید که کاغذ آن

متعلق به کجاست؟

سمرقندی است یا اصفهانی،

چینی است یا فرنگی؟

تجربه حرف اول را می زند

کتابشناسی و نسخه پژوهی از جمله علمی است که کمتر مورد توجه نسل امروز قرار گرفته است اما در میان نسل گذشته چهره های برجسته ای چون احمد منزوی، عبدالحسین حائری و... در این عرصه حضور دارند. کسانی که با صرف سال ها تلاش و جست و جو در لابه لای نسخه های خطی، برای کشف میراث گرانقدر نیاکان، عمر و جوانی خود را در میان سطرهای سپید این دست نوشته ها جا گذاشته اند و موی خود را سپید کرده اند.

عبدالحسین حائری کارشناس نسخه های خطی کتابخانه مجلس بیش از پنج دهه است که هر روز در اتاق های کتابخانه مجلس جهان بی مرز و فضا های نامکشوف آثار و نسخه های خطی را به تماشا می نشیند. استاد حائری طی این مدت هزاران جلد کتاب را فهرست کرده است؛ آثاری که از پس غبار قرون و به دنبال سال ها گمنام ماندن و فراموشی به دست وی رسیده تا او با تجربه گرانقدرش به اسم و رسم مولف، نام واقعی کتاب و زمان تالیف و قدمت آن بی ببرد و این جمله را به مصححان معرفی کند. این کارشناس حوزه کتاب به دو علم کتابشناسی و نسخه پژوهی اشراف دارد. مشکلات این عرصه را از زبان او می شنویم.

آقای حائری، در این ایام چه می کنید؟

مشغول کارهای کتابخانه مجلس هستم. همه کارهایی که در اینجا هست مربوط به کتاب می شود. فعلاً مشغول نوشتن فهرست کتاب های اینجا هستم. علاوه بر این، جلد بیستم فهرست نویسی در این کتابخانه را بیش از دو سال است در دست تالیف داریم و به خاطر همین کارهای متفرقه، هنوز نتوانسته ایم آن را تمام کنیم. جلد بیستم کار نسبتاً مهمی است چون کتاب های خیلی مهمی در علم ریاضی و طب در آنجا معرفی و فهرست می شوند و حدود ششصد عنوان کتاب در جلد بیستم قرار است فهرست شوند.

اشتباهات فهرست نویسی آثار، مربوط به چه زمانی است؟

این اشتباهات در همه دوره ها صورت گرفته، حتی در زمان حاضر هم با اشتباهات زیادی در فهرست نویسی مواجهیم. این که چرا این اشتباهات به فهرست نویسی کتاب ها و نسخه های خطی راه یافته، مربوط می شود به شتابزدگی در کار.

چه تعداد از کتاب هایی که فهرست نویسی شده اند، این مشکل را دارند؟

فهرست نویسی هایی که تاکنون شده، اکثر مشکل دارند و فراوان هم دارند. از جمله فهرست نویسی کتاب های کتابخانه مجلس.

کتاب مثنوی مولانا سال ۸۵ از سوی یک موسسه معروف و معتبر چاپ شد و به نام این که به خط وصال است روی جلد کتاب هم این موضوع ذکر شده است. در مقدمه مفصلی آمده که یکی از بزرگان معاریف، یعنی استاد وصال این مثنوی را به خط خودش تحریر کرده است.

شما وقتی به پایان مقدمه می رسید، می بینید که این کتاب به خط پسر وصال است و در انتهای مقدمه نوشته شده: بنده محمد اسماعیل توحید پسر وصال، تحریر این کتاب را در سال ۱۳۸۱ به پایان رساندم. یعنی بیست سال پس از فوت مرحوم وصال که استاد خط و خطاطی بود. این یک نمونه از کارهایی است

«موشح در ادبیات عربی» نخستین کتاب تالیفی دکتر فیروز حریرچی است که در سال ۴۲ چاپ و منتشر شده است. وی به دنبال آن کتاب «دفاع از اسلام» به قلم یک نویسنده زن ایتالیایی را ترجمه و منتشر کرد. فیروز حریرچی متولد ۱۳۲۰ تبریز دکترای زبان و ادبیات عربی دارد و در دانشگاه تهران و دانشگاه علامه طباطبائی تدریس می‌کند. وی تاکنون حدود ۲۵ عنوان کتاب چه تالیف و چه ترجمه در پرونده دارد. «دوستور معالم الحکم» از قاضی قضاعی، «جوهره» به قلم محمدبن ابی بکر تلمسانی، «الامثال الحکم» از ابوبکر رازی و «پارسیان عربی نویس» و «امثال السائره» به قلم صاحب بن عباد، عناوین برخی از آثار منتشر شده او هستند. دکتر حریرچی در سال ۸۳ به عنوان «چهره ماندگار» مورد تقدیر قرار گرفت. ضمن این که وی عضو فرهنگستان بین المللی زبان در سوریه است. او در عین حال از شاگردان دکتر محمد معین بوده است.

دکتر فیروز حریرچی و ترجمه «امثال السائره»

ردپای شعر بر قلعه های ضرب المثل

برگرداندم و انتشارات امیرکبیر آن را چاپ و منتشر کرده است. کتاب بسیار معتبری است.

کتاب «دوستور معالم الحکم» به قلم قاضی قضاعی به چه موضوعی اختصاص دارد؟

این کتاب در نه فصل تالیف شده و نویسنده آن قاضی قضاعی که هم عصر شریف رضی بود، سخنانی از حضرت علی (ع) را در این کتاب برگزیده، گردآورده است. مناجاتی در این کتاب آمده که در نهج البلاغه نیست. دوم اشعار حضرت علی (ع) را که تعداد آن اندک است در این کتاب جمع کرده که در هیچ منبعی نمی توان پیدا کرد. این اشعار را قاضی قضاعی از زبان ابن خالوی و نقطوی نقل کرده است و خالوی و نقطوی هر دو از روایان صدیق و مطمئن در ادبیات عرب به حساب می آیند.

اسم اصلی کتاب «دوستور معالم الحکم و مأثور المکارم الیشم» بوده که من در مقدمه آن را توضیح دادم و به اسم «قانون» آن را ترجمه و چاپ کردم. چون اسم اصلی کتاب برای ایرانیان ثقیل بود.

دیوانی که امروز در ایران منسوب به حضرت علی (ع) چاپ می شود، چقدر سندیت دارد؟

این اشعار می دانید که منسوب به علی بن ابی طالب (ع) است. البته دانشجویی به اسم خانم خوشنویس رساله تحصیلی خودش را تحت نام «بررسی دیوان علی بن ابی طالب (ع)» نوشته است. این خانم که رساله اش را با من گذراند، تمام شارحان و روایان دیوان اشعار آن حضرت را از قدیم الامام تا امروز مطالعه و بازخوانی کرده و معتقد است که این اشعار قاعداً مربوط به حضرت علی (ع) است. او تحقیقات دامنه داری در این زمینه داشت. مدت ها در کتابخانه آیت الله مرعشی به جست و جوی دیوان اشعار امام اول شیعیان که تاکنون منتشر نشده پرداخت، نام تمام شارحان و روایان این اشعار را مورد مطالعه قرار داد و اشعار منتسب به آن حضرت را از لابه لای متون مختلف بیرون کشید. گویا قرار است بنیاد نهج البلاغه این کتاب را چاپ کند.

آقای دکتر این روزها چه می کنید؟

من الان مشغول کار روی اشعار کمیت هستم. هاشمیات کمیت بن زید اسدی. هاشمیات تماماً در دفاع از اندیشه شیعه سروده شده است و با دلیل و برهان نظرات خودش را اثبات می کند. این اشعار مربوط به قرن چهارم هجری است. این کتاب اولین بار در بیروت چاپ شده که در ایران هم قبلاً چاپ شده بود.

شما چه مدت با دکتر معین همکاری داشتید و چه خاطره ای از او دارید؟

من مدت چهار سال با ایشان همکاری داشتم و در تالیف فرهنگ معین کمکشان می کردم و مطالب را ویرایش می کردم. ایشان حق بزرگی به گردن من دارد، چون برای اولین بار مرا برای تدریس در دانشکده ادبیات به رئیس دانشگاه معرفی کرد. با این که من سال اول دوره دکتری ادبیات را می خواندم. در مورد خاطراتم از او باید بگویم که دکتر معین ضد نظام طاغوت بود. یک روز که من در اتاق او بودم، از دربار به او زنگ زدند و او را برای وزارت علوم در نظر گرفته بودند. در جواب گفت: نه، من اهل تحقیقم. او سمت دولتی را در آن دوران نمی پذیرفت.

در ادبیات عربی» به چه شاعرانی پرداخته اید؟

تمام موشح سرایان ادب عربی را تا زمان معاصر در این کتاب مورد بررسی قرار دادم. موشح گونه ای شعر از ابداعات اهالی اندلس است. در اسپانیا شاعرانی پا به عرصه شعر گذاشتند که در سرودن شعر رعایت وزن کلاسیک را نمی کردند همچنین رعایت قافیه را هم نمی کردند. در واقع پایه های شعر نو ابتدا در ادبیات عرب گذاشته شد. من در این کتاب این مباحث را تجزیه و تحلیل کردم و شاعران مشهور را نام بردم و نمونه آثارشان را هم آوردم.

شاعرانی چون ابن زبید و اندلسی از موشح سرایان بنام اندلس بود.

این آثار من عموماً نایاب هستند و عادت به تجدید چاپ این کتاب ها ندارم، چون علاقه مندم همیشه آثار تازه عرضه کنم و به دست مخاطب برسانم.

عنوان این کتاب چه بود؟

اسم این کتاب «الهادی لشادی» است که به معنای هدایت کننده مبتدی است. این کتاب را میدانی در صرف و نحو نوشته و اولین کتاب صرف و نحو در زبان عربی و فارسی است. میدانی در ادبیات عرب کتابی دارد به نام «مجمع الامثال» که تمام ضرب المثل های عربی را در آن جمع آوری کرده است. اما ضرب المثل هایی که من در کتاب «امثال الحکم» و در کتاب «امثال السائره» ترجمه کرده ام، اکثرشان در «مجمع الامثال» وجود ندارد. اگر وجود داشت دیگر من به این دواثر نمی پرداختم.

کتاب «جوهره» به قلم محمد بن ابی بکر تلمسانی را که ترجمه کرده اید به چه مسائلی پرداخته اید؟ این کتاب در وصف فضائل علی بن ابیطالب (ع) نوشته شده است. نویسنده کتاب محمد بن ابی بکر تلمسانی اهل اندلس بود. تلمسان منطقه ای در اسپانیا آن روز بود. متن عربی این کتاب را به فارسی

خیلی افراد دیگر بودند. مثل عماد اصفهانی که یک نویسنده ایرانی است. ایرانیان فراوانی بودند که به زبان عربی آثار زیادی تالیف کرده اند. اعم از تاریخ ادبیات، تاریخ، آثار ادبی مثل شعر، حکایت، شطیحات و... این قتیبه دینوری کتابی به اسم «الشعر و الشعراء» دارد. دینور از مناطق اطراف کرمانشاه است. وی آثار زیادی در ادبیات نوشته است. آن وقت می دانید که مهم ترین نویسنده ایرانی عربی زبان کیست؟ ابن مقفع است که هم مترجم بود هم نویسنده.

«کلیله و دمنه» را نخستین بار او به زبان عربی برگرداند. کتاب مهم دیگری دارد به نام «الادب الکبیر» که در تاریخ ادبیات عرب به عنوان اثری برجسته و ممتاز از آن یاد می کنند.

کتابی تحت عنوان «عربی نویسی در ادبیات ایران» به قلم خانم پروین منزوی ترجمه شده که کتابی بسیار مستند و علمی است و توسط آکادمی علوم روسیه تدوین شده بود. این کتاب را دیده اید؟

بله مستشرقان اروپایی و روسی در این زمینه زیاد کار کرده اند، ادبیات ایران با سابقه هزار ساله منبع بسیار ارزشمندی برای تحقیقات و پژوهش های آکادمیک است. اگر دقت کنید آثار فراوانی در زمینه ادبیات عرفانی، در زمینه تاریخ و در حوزه شعر فارسی نوشته اند. حتی تاریخ ادبیات فارسی را آنها نوشته اند. الان که زبان عربی به عنوان یک زبان بین المللی شناخته شده، محققان بیشتری متوجه ادبیات و فرهنگ و زبان عربی خواهند شد.

در کشور عربستان برای اشاعه و گسترش این زبان و فرهنگشان هزینه های زیادی می کنند و بودجه های کلانی در نظر می گیرند و امکانات بسیار خوبی در اختیار افرادی که به آموزش این زبان مبادرت می کنند، می گذارند.

شما در نخستین کتاب تالیفی خود به نام «موشح

آقای حریرچی کتاب «امثال السائره» تالیف صاحب بن عباد که از ضرب المثل های متنبی فراهم آمده را شما ترجمه کرده اید، این متنبی همان متنبی شاعر معروف است؟

بله. این ضرب المثل ها را صاحب بن عباد از اشعار متنبی استخراج کرده است. اشعار متنبی آن قدر زیبا بود و آن قدر مخاطب و خواننده داشت که بر سر زبان مردم جاری بود و گاه به عنوان ضرب المثل از آن استفاده می کردند. همان گونه که در زبان فارسی شعر حافظ و سعدی این ویژگی را دارد. صاحب بن عباد ضمن جست و جوی در اشعار متنبی آن شعرهایی که جنبه ضرب المثل پیدا کرده را گزینش و در کتابی به نام «امثال السائره» مکتوب کرده است. من ضمن ترجمه این اشعار، به شرح و تفسیر آنها نیز پرداختم. الان هم این کتاب و بسیاری از کتاب های دیگر من نایاب است.

چگونه اشعار متنبی را که در دیوان اشعار او گرد آمده ترجمه نکرده اید؟

من به سراغ ترجمه دیگر اشعار متنبی نرفته ام، اما یکی از دانشجویان سابق من به اسم دکتر منوچهریان که این روزها استاد دانشگاه علامه طباطبائی است جلد اول دیوان اشعار متنبی را ترجمه کرده و من مقدمه مفصلی برای آن نوشته ام. گویا ناشر این کتاب نیز ناشری شهرستانی است که در مشهد فعالیت می کند. جلد اول این کتاب پس از چاپ نایاب شده و الان هم آقای منوچهریان جلد دوم دیوان اشعار متنبی را در دست چاپ دارد.

کتاب دیگری هم در زمینه امثال ترجمه کرده اید که متعلق به ابوبکر رازی است. لطفاً در مورد این کتاب توضیح دهید.

ابوبکر رازی یکی از اندیشمندان و شارحان بزرگ ایرانی است که در شهر ری به دنیا آمد و در این شهر زندگی می کرد. ایشان کتاب مشهور دیگری هم دارد به نام «مختار الصحاح». شما می دانید که جوهری کتابی دارد به نام صحاح که رازی آن را خلاصه و مختصر و تحت عنوان «مختار الصحاح» مکتوب کرده است. برای کتاب «الامثال و الحکم» رازی آقای دکتر «شاگرد الفحام» عضو فرهنگستان زبان سوریه مقدمه ای نوشته که در واقع نوعی ستایش و تقریظ است.

ضرب المثل های این کتاب را که از اشعار شاعران مختلف است به فارسی برگرداندم و شرح کردم و نام شاعران این شعرها را هم پیدا کردم و در کتاب آورده ام. این کتاب را اول بار در سوریه چاپ کردم، بعد متن عربی همراه با ترجمه فارسی آن را در ایران توسط انتشارات دانشگاه تهران (سمت) به چاپ سپردم.

کتاب «پارسیان عربی نویس» را در چه سالی منتشر کرده اید و چه کسانی در این کتاب معرفی شده اند؟

این کتاب در باب بدیع الزمان همدانی است که در واقع سبک مقامات نویسی را در ادبیات عرفانی عرب باب کرده است. شخصیت دیگر عبدالحمید کاتب است که در این کتاب معرفی شده است. عبدالحمید کاتب مبتکر رسائل عربی بود و خود عرب ها در موردش گفته اند: «نویسنده گی در زبان عربی با عبدالحمید آغاز شده و به این عمید ختم می شود» این نویسنده ها هر دو ایرانی اند.

چه اشخاص دیگری در کتاب «پارسیان عربی نویس» معرفی شده اند؟

بینوایان را با طعم سمفونی خواندم

شاهین فرهنگ یکی از موسیقیدانان ایران است که تاکنون یازده سمفونی بزرگ را اجرا کرده. وی که از کودکی با هنر دمخور بوده از چهارسالگی با موسیقی ایرانی ارتباط برقرار کرد و در سن ۱۰ سالگی دستگاه‌ها، ردیف‌ها و گوشه‌های معروف را شناخت.

فرهت همچنین از کودکی به خواندن کتاب‌های هنری علاقه‌مند بود و سرگذشت اکثر آهنگسازان بزرگ را خوانده و حتی فیلم‌هایی نیز از زندگی بزرگان موسیقی دیده بود. اولین کتابی که شاهین فرهنگ در کودکی اش مطالعه کرده در مقایسه با سایر کتاب‌هایی که معمولاً کودکان مورد مطالعه قرار می‌دهند متفاوت بوده است. او برای اولین مطالعه زندگی‌اش کتاب «سرگذشت شوپنهاور» را انتخاب کرد و آخرین کتابی هم که از نظر او گذشته «تراژدی» نوشته‌ای از «لویس پوشکین» است که چایکوفسکی اپرایش را براساس این داستان نوشته است.

فرهت در خلوت و تنهایی کتاب‌هایی را مورد مطالعه قرار می‌دهد که با احساسات درونی‌اش هماهنگی بیشتری داشته باشند. «بینوایان»، «داستان‌های کوتاه چخوف» و «افسانه اپرا» جزو کتاب‌هایی است که فرهت اولویت ویژه‌ای برای خواندنشان قایل بوده است.

وی از کتاب «زندگی بتھوون» به عنوان تاثیرگذارترین اثر در زندگی‌اش یاد می‌کند و در کنار این تاثیرگذار از حافظ و سعدی نیز می‌گوید که همیشه و در هر شرایطی در کنار او هستند. معمولاً هر کتابی که فرهت می‌خواند، موسیقی خاصی را به ذهنش متبادر می‌کند. وی فضاسازی‌ای را که در هنگام خواندن کتاب در ذهنش نقش می‌بندد، علت این کار می‌داند.

فرهت کتاب‌هایی را که خشک و بی‌روح اند، نمی‌خواند و بیشتر به سراغ کتاب‌هایی می‌رود که با رشته و خلاقیت نغمه‌ای که در وجودش است، سازگار باشد. «بینوایان» و «یکتورهوگو» جزو کتاب‌هایی است که وقتی فرهت آن را مطالعه می‌کند، موسیقی در درونش شکل می‌گیرد.

شاهین فرهنگ کتاب «جمالات بزرگان» که حاوی جمالات قصار از بزرگان رشته‌های گوناگون چون نویسندگان، آهنگسازان و بزرگان فرهنگی است را برای هدیه دادن انتخاب می‌کند و متذکر می‌شود که تاکنون بارها این کتاب را هدیه داده است. وی در بین کتاب‌هایی که تا به حال خوانده به کتاب گوزپشت نتردام هم اشاره می‌کند.

فرهت می‌گوید اگر این کتاب به فیلمنامه تبدیل شود، علاقه‌مند هستم برای این فیلم آهنگ بسازم.

کارشناسان از آسیب‌های مقدمه نویسی می‌گویند

نخستین ملاقات با متن

در بسیاری از کتاب‌ها اولین مطلبی که بعد از فهرست به چشم می‌آید، متنی است با عنوان «مقدمه»، «پیشگفتار» و یا «سخنی با مخاطب».

آنچه در مقدمه کتاب ذکر می‌شود معمولاً توضیح مختصری است از اهداف نویسنده، منابع، برنامه‌ها و سختی‌هایی که در راه نوشتن و تالیف کتاب با آن مواجه شده است. نامی که در پایان مقدمه به چشم می‌آید معمولاً با نام مولف اثر فرق دارد و در اکثر مواقع برای مخاطب آشنا و ملموس تر می‌نماید.

نوشتن مقدمه توسط فردی غیر از مولف کتاب نکته‌ای است که از دیدگاه کارشناسان چندان جالب به نظر نمی‌آید و نمی‌تواند مشخصه یک مقدمه خوب و فنی را دارا باشد.

تعریفی که کارشناسان از ساختار و چگونگی یک مقدمه خوب به دست می‌دهند و شایستگی آن را دارد که عنوان مقدمه بر آن اطلاق شود باید ویژگی‌هایی را دارا باشد، از جمله آن که توسط خود مولف اثر نوشته شود، چرا که در مقدمه باید به مواردی پرداخته شود که معمولاً جز خود مولف شخص دیگری بر آن تسلط کافی ندارد.

به اعتقاد کارشناسان، مقدمه‌ای که توسط فردی غیر از مولف نوشته می‌شود بیش از آن که دارای ارزش ادبی باشد، جنبه تبلیغاتی به خود می‌گیرد. یوسفعلی میرشکاک چندان با این نظر موافق نیست. به اعتقاد وی مقدمه‌ای که توسط فردی غیر از مولف نوشته می‌شود همیشه جنبه تبلیغاتی ندارد. او گفته‌هایش را با ذکر این مثال ادامه می‌دهد: «شاعرانی وجود دارند که در عرصه نظم دستی بسیار توانا و قدرتمند دارند اما در حیطه نثر بسیار ضعیف عمل می‌کنند. در این مواقع برای این که ارزش ادبی آثارشان ضایع نشود؛ بهتر است فردی که شاعر نیست به نوشتن این مقدمه بپردازد.»

مثالی که میرشکاک در مورد شاعران ذکر می‌کند به همین شکل در کلام منوچهر اکبری نیز دیده می‌شود، اما با این حال اکبری ترجیح می‌دهد که مقدمه را خود مولف بنویسد چرا که در متن کتاب رمزهایی به کار رفته که مولف در مورد کدها و کلیدهایش در مقدمه توضیح می‌دهد و اگر قرار شود فرد دیگری مقدمه را بنویسد ممکن است به متن کتاب تسلط کامل نداشته باشد و نتواند از عهده توضیح یا معرفی آن برآید.

میرشکاک همچنین از مقدمه‌های انتقادی سخن می‌گوید و معتقد است اگر قرار باشد مقدمه‌ای با رویکرد انتقادی نوشته شود بهتر است فردی غیر از مولف آن را بنویسد چرا که مولف نمی‌تواند از سایه خویش فراتر رود و در مورد اثر خود دیدگاه انتقادی داشته باشد.

بهاءالدین خرمشاهی سخنش را با ذکر کلتی در مورد مقدمه شروع می‌کند و این گونه ادامه می‌دهد: «مقدمه نویسی، تاریخی بیش از دو هزار سال دارد. مقدمه از اجزای اصلی و لاینفک کتاب به حساب می‌آید و مکانی است برای معارفه بین مخاطب و مولف اثر. همچنان که در عرف ما صحبت بی مقدمه نادرست به نظر می‌آید، کتاب بدون مقدمه نیز چندان جالب به نظر نمی‌رسد.»

خرمشاهی برای این گفته‌هایش استثنایی هم قائل می‌شود. او معتقد است وجود مقدمه برای همه کتاب‌ها ضروری نیست و بهتر است برخی از کتاب‌ها بدون مقدمه به چاپ برسند. وی به عنوان نمونه به کتاب‌های شعر و رمان اشاره می‌کند و می‌گوید: «مولفان این دو اثر نمی‌توانند برای کتاب‌هایشان

مقدمه‌ای قائل شوند. زیرا آنچه در مقدمه ذکر خواهند کرد، خواه ناخواه خلاصه‌ای می‌شود از محتوای کتاب و این از اصول مقدمه نویسی به دور است.» اصولی که خرمشاهی برای مقدمه نویسی در نظر می‌گیرد با تعریفی که کارشناسان از ساختار یک مقدمه به دست می‌دهند، مطابقت دارد.

کارشناسان معتقدند یک مقدمه هنگامی از ارزش ادبی برخوردار می‌شود که مولف در آن به ذکر این موارد بپردازد: «هدف و مقصودش از تالیف کتاب؛ مرحله‌ای را که برای تالیف کتاب پشت سر گذاشته، سختی‌هایی که با آن مواجه شده و همچنین اگر کتاب فصل بندی شده است، توضیح مختصری از عناوین فصل‌ها.»

وجود مقدمه از دیدگاه یوسفعلی میرشکاک هم چندان ضروری به نظر نمی‌رسد. میرشکاک نیز چون خرمشاهی از ضرورت نداشتن وجود مقدمه در کتاب‌های شعر و رمان‌های داخلی صحبت می‌کند، اما در مورد کتاب‌های ترجمه شده و رمان‌های خارجی وضع کمی فرق می‌کند. به اعتقاد وی برای این دسته از کتاب‌ها حتماً باید مقدمه‌ای در نظر گرفته شود تا مخاطب با نویسنده اثر، زمینه‌های فکری و روحیات وی آشنا شود. وی همچنین متذکر می‌شود: «مولف در مقدمه آن چیزی را بازگو می‌کند که دانستنش برای مخاطب ضروری به نظر می‌آید.» استثنائاتی که خرمشاهی و میرشکاک از آن سخن گفته بودند در کلام منوچهر اکبری کاملاً رنگ می‌بازد. اکبری بحث را با این شعر از کلیم کاشانی ادامه می‌دهد: «کتاب بی مقدمه مثال شخصی است

مقدمه نویسی، تاریخی

بیش از دو هزار سال دارد.

مقدمه مکانی است برای

معارفه بین مخاطب و مولف

اثر. همچنان که در عرف ما

صحبت بی مقدمه نادرست

به نظر می‌آید، کتاب بدون

مقدمه نیز چندان جالب

به نظر نمی‌رسد

که هنگام بیرون آمدن از منزل خود در آینه نگاه نمی‌کند. نوشتن مقدمه در حکم برخورد اولیه مخاطب با نویسنده اثر است و این مقدمه هر چقدر دلنشین، دقیق و علمی باشد، کلید ورود به دنیای نویسنده و باغ تفکرات وی را در اختیار مخاطب قرار می‌دهد.» کارشناسان نیز معتقدند مخاطب اگر به مطالعه مقدمه کتاب بپردازد و با تفکرات نویسنده آشنا شود و از لحاظ فکری با او هم صحبت شود، بهتر می‌تواند از مطالب کتاب بهره بگیرد.

خرمشاهی در تایید نظر کارشناسان این نکته را نیز اضافه می‌کند: «در برخی از کتاب‌ها مقدمه، بسیار طولانی و نفس گیر است و حجمی معادل یک فصل کتاب را شامل می‌شود. در این مواقع رد شدن از مقدمه و نخواندن آن آسیبی به درک مخاطب از محتوای اصلی کتاب وارد نخواهد کرد.»

خرمشاهی همچنین از متنی با عنوان تقریظ یاد می‌کند که نقدی است دوستانه و بیشتر مورد استفاده مولفانی قرار می‌گیرد که در عرصه تالیف کتاب، نام آشنایی ندارند. در این شیوه مولف برای این که به کتاب خویش رسمیت بخشد و نظر مخاطبان را جلب کند، از نویسنده و شخصیتی ارزنده درخواست می‌کند تا مقدمه‌ای بر کتاب بنویسد و کتاب را با تایید فردی روانه بازار کند که مورد قبول اکثر مخاطبان باشد.

شیوه‌ای که خرمشاهی از آن صحبت می‌کند در نظر میرشکاک مربوط به دوران گذشته است. به اعتقاد وی در گذشته مرسوم بوده که مولفان برای این که کتابشان مورد تایید قرار گیرد از فرد سرشناسی تقاضا می‌کردند تا مقدمه‌ای به کتاب بنویسد اما شیوه‌ای که امروزه مورد استفاده قرار می‌گیرد دیگر همانند گذشته جنبه تبلیغاتی ندارد. «مؤخره» یا «پی‌گفتار» که در برخی از کتاب‌ها جایگزین مقدمه می‌شود نیز از دیدگاه خرمشاهی دور نمی‌ماند. به اعتقاد وی «مؤخره» در کتاب‌هایی چون قرآن استفاده می‌شود که نمی‌تواند پیش از متن اصلی کتاب سخن دیگری را آورد.

همچنین از نظر اکبری مؤخره، متنی است که معمولاً برای مقاله‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و می‌تواند از عنوان «نتیجه‌گیری» نیز به جای آن استفاده کرد.

مقدمه‌ها لزوماً باید در آغاز کتاب وجود داشته باشند اما برای مؤخره الزامی در کار نیست چرا که ما معمولاً در کتاب‌ها به نتیجه‌گیری نمی‌پردازیم و این شیوه در بین مولفان مرسوم نیست.

نقد «توت فرنگی های روی دیوار»
نوشته محمد سرشار در سرای اهل قلم

گام اول استوار

جمله ویژگی های دوران جوانی است که پارسی نژاد معتقد است در ساختار داستان محمد سرشار اثرگذار بوده است. وی توضیح داد: «این شتابزدگی در لحن راوی داستان کاملاً مشخص است. در داستان «توت فرنگی های روی دیوار» و «شهید آوینی» هم این شتابزدگی ملموس است و به نظر می رسد بعضی از صحنه های کتاب به تأمل و فضا سازی بیشتری احتیاج دارد.»

توجه به احساسات و عواطف انسانی نیز از نکاتی به شمار می رود که پارسی نژاد به آن اشاره کرد و آن را از نکات مثبت اثر برشمرد.

پس از نقد کامران پارسی نژاد، حاضران در جلسه به ایراد نکاتی درباره این کتاب پرداختند. یکی از حاضران گفت: «این کتاب هم برای احساسات خواننده و هم برای پاسخ گویی به یک سری ضرورت ها می تواند مورد استفاده قرار گیرد و از ابعاد بالایی برخوردار است.»

جلسه با صحبت های احمد شاکری نویسنده و منتقد حوزه دفاع مقدس ادامه پیدا کرد. او در صحبت هایش به مسائل مختلفی از کتاب پرداخت و آنها را مورد بررسی قرار داد.

شاکری کلامش را با بحث کلی در مورد جلسات نقد و بررسی و شرایطی که «این جلسات باید دارا باشند»، شروع کرد و از شرایط ویژه نقد هر کتاب سخن گفت و متذکر شد که نقد هر کتابی با کتاب دیگر فرق می کند و این نقد برای کتاب هایی که عنوان گام اول را به خود می گیرند، شکلی کاملاً متفاوت دارد.

او متذکر شد مفهوم «گام اول» باید واضح و روشن شود. به گفته شاکری، در برخی مواقع وقتی گفته می شود «گام اول» یعنی این که نویسنده در اول راه نویسندگی حرفه ای قرار دارد. این تعبیر دارای اشکال است و باید تعریف مشخصی از نویسندگی حرفه ای ارائه داد. اگر مقصود از حرفه ای بودن این است که نویسنده از طریق نوشتن کسب درآمد کند، در حال

هفتاد و چهارمین نشست سرای دائمی اهل قلم روز یکشنبه گذشته برگزار شد. این جلسه به نقد و بررسی مجموعه داستان «توت فرنگی های روی دیوار» نوشته محمد سرشار اختصاص داشت. احمد شاکری، کامران پارسی نژاد، رسول آبادیان و محمد سرشار میهمان های دعوت شده به این نشست بودند. محمد سرشار نویسنده مجموعه داستان «توت فرنگی های روی دیوار» که موضوع آن تجمع دانشجویی در مقابل سفارت انگلیس است، از حاضران خواست تا به جای یکی از داستان های این مجموعه که کتاب به نام آن نامگذاری شده، داستان دیگری از این مجموعه با عنوان «گل های فراموشی» را قرائت کند. «گل های فراموشی» اولین داستانی است که محمد سرشار آن را نوشته و پیش از این در کیهان فرهنگی هم به چاپ رسیده است.

بعد از به اتمام رسیدن داستان، آبادیان از ساده و روان بودن داستان های سرشار گفت. وی همچنین اضافه کرد: «جهان داستانی سرشار به گونه ای است که وقتی مخاطب به مطالعه اولین داستان این مجموعه می پردازد، نمی تواند کتاب را رها کند و آن را تا انتها مورد مطالعه قرار می دهد. این ویژگی و دیگر ویژگی های مثبت این کتاب موجب شد تا این اثر در جشنواره «گام اولی» ها مورد تقدیر قرار گیرد.»

در ادامه جلسه، کامران پارسی نژاد به نقد «توت فرنگی های روی دیوار» پرداخت. پارسی نژاد صحبت هایش را این گونه شروع کرد: «کتاب حاضر در مرکز اسناد انقلاب اسلامی به انتشار رسیده است و این موجب می شود تا مخاطب قبل از آن که کتاب را بخواند تصور کند این اثر در حوزه تاریخ و سیاست تالیف شده است.»

وی همچنین به جوان بودن نویسنده و این که این اثر اولین کار اوست اشاره و تأکید کرد که جوان بودن نویسنده یک بحث است و نوقلم بودن او بحثی دیگر. به اعتقاد پارسی نژاد، جوانی خصوصیات مختص به خود را دارد. شاداب بودن و آشفته گی از

نگاهی به کتاب «فریاد هنر»

تکوین شعر انقلاب

بهاره اسفندیاری

روند شکل گیری انقلاب اسلامی موضوعی است که تاکنون بارها در کتاب های مختلف به آن پرداخته شده است و نویسندگان از دیدگاه های مختلفی عوامل موثر و زمینه ساز انقلاب اسلامی را مورد بررسی قرار داده اند. «فریاد هنر» یکی از آخرین کتاب هایی است که دیگر بار این موضوع را مورد بازکاوی قرار داده است و رویکردی که نویسندگان این کتاب به مراحل شکل گیری انقلاب داشته اند نگاهی است که بر اساس اسناد و مدارک شکل گرفته است.

«فریاد هنر» بیش از آن که مسائل هنری را به طور کلی مورد توجه قرار دهد، به اشعار مردمی رایج در بین قشرهای مختلف جامعه طی سال های شکل گیری انقلاب اسلامی پرداخته است. مولفان این کتاب سال ۱۳۴۲ و به طور اخص قیام خونین پانزده خرداد را نقطه شروع حرکت انقلابی مردم دانسته اند و شعرهایی هم که در اسناد و مدارک ساواک به ثبت رسیده و در این کتاب مورد استناد قرار گرفته است با این تاریخ مطابقت دارد.

اولین شعاری که در سال های آغازین انقلاب بر زبان مردم کوچه

و بازار جاری شده بود تنها مختص به مشکلات جامعه ایران نمی شد و افقی فراتر را مورد نظر داشت. در ابتدا شعر رنگی از همدردی با مظلومان جهان راداشت. شاهد مثال این که وقتی فرانسویان استعمارگر با شعار دموکراسی! زنان و مردان مسلمان الجزایری را به خاک و خون می کشیدند، فریاد هنر در ایران دهه چهل بلند شد که:

«سلام ما به احرار جزایر/خدا یار و مددکار جزایر/از این غم ما همه هستیم یکسر/به همدردی عزادار جزایر.»

همچنان که فشار بر مردم و رهبران نشان بیشتر و دایره مبارزه تنگ تر از قبل می شد، شیوه ای هم که مردم برای اعتراض به رژیم انتخاب می کردند متفاوت تر از قبل و دیگر مختص به بیان همدردی نمی شد و به جای بیان کلیات به جزئیات روی آوردند و با جرئت بیشتری خواسته هایشان را در شعر متجلی می کردند. برای نمونه می توان به این شعر که در زمان دستگیری امام خمینی (ره) به زبان مردم جاری شد اشاره کرد: «عاشق هر که باشد، باک از این و آن ندارد/زانکه در دل، آرزو جز دیدن جانان ندارد/مظهر عشق حسینی، آیت الله خمینی/آن که در میدان قدرش، شیر نر جولان ندارد»

و گاهی این اشعار رنگی تهدید آمیز به خود می گرفت: «شاه را گو: مرجع تقلید را آزاد کن/مسلمین دلخسته را، دلشاد کن/رهبران پیشوای ملت و زندان کجا/خویششان آماده بهر کیفر میعاد کن.»

به استناد کتاب «فریاد هنر»، مردم هر چه به سال های پیروزی انقلاب نزدیک تر می شدند، سرودن اشعار و شعارها را نیز چون

صحبت کند. محمدرضا سرشار با بیان این که چندان درست نیست که او در این رابطه صحبت کند، بحث را به موضوع دیگری مرتبط کرد. وی اشاره کرد که در گذشته، ادبیات ایران و همه دنیا توسط اندیشمندان و عرفا پدید می آمد. معمولاً کسانی که در مراحل سیر و سلوک شخصی به مطالبی می رسیدند می خواستند آن را به دیگران منتقل کنند، از ادبیات استفاده می کردند. هیچ شاخه دیگری چون ادبیات نمی تواند بازگوکننده مسائل عرفانی باشد و هیچ رشته ای هم نمی تواند به اندازه ادبیات تأثیرگذار باشد.

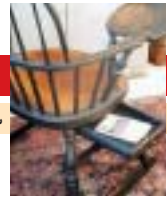
وی اضافه کرد: «از زمان مشروطه ادبیات ما از این ویژگی خارج شد و کسانی جریان ادبیات را در دست گرفتند که نه اندیشمند بودند و نه عارف، بلکه مردم عوامی بودند که حواس پنجگانه تیزتری نسبت به دیگران داشتند و این موجب شد که ادبیات ما از مایه های قوی و اندیشه های امروزی و عمیق خالی شود. فاجعه ای که ادبیات ما را در بر گرفته، فقدان اندیشه است. نویسندگان ما اصلاً ضرورتی نمی بینند که به مطالعه فلسفه پردازند و این از دلایل افول ادبیات ماست.»

دیگر برنامه ها با جدیت بیشتری دنبال می کردند. شعرها به گونه های مختلف موضوعی تقسیم می شد و شاعران سعی می کردند با توجه به آنچه قصد بیان آن را داشتند بهترین گونه را انتخاب کنند تا بتوانند پیام مورد نظرشان را بهتر منتقل کنند. این توجه و دقت شاعران در انتقال مضامین تا حدی پیش رفت که ساواک را مجبور کرد بلافاصله بعد از سرودن هر شعری، آن را از اختیار مردم و جامعه خارج کند و اگر این شعر در جایی به ثبت می رسید در صدد امحاء آن برمی آمدند. این حساسیت تا آنجا پیش رفت که شعرها حتی از روی در و دیوارها نیز پاک می شد.

به عنوان نمونه در اسفند ماه سال ۱۳۵۶ شعری بر در و دیوار مدرسه خان در شهر قم با مازیک نوشته شده بود که پاک کردن آن ماموران را به زحمت انداخت و ماموران پس از یادداشت برداری، آن را محو کردند.

«عید ما روزی بود کز شاه آثاری نباشد/پهلوی بی حیا را کاخ و درباری نباشد/از حکومت منزعزل باشد رود در گوشه ای/میهن ایران گرفتار سگ هاری نباشد.»

فشارهایی که ساواک در آن زمان بر سرایندهگان این اشعار و مردمی که به ترویج آن می پرداختند وارد می کرد اگر چه غیر قابل تحمل می نمود و جامعه را با دشواری های زیادی روبه رو می کرد اما موجب شد تا تمامی سروده ها در این سازمان به ثبت برسد و تاریخ شفاهی انقلاب به این شکل مکتوب شود.

احسان عباسلو از نقد ادبیات زبان های دیگر در ایران گفت

ایستگاه نقد در مرز واژه ها

می توان کرد؟

اول باید سطح تعامل مان را با جهان افزایش دهیم. وقتی سطح تعامل ما با جهان فرهنگی افزایش یابد، وقتی بدانیم که ادبیات جهان از چه حرف می زند، قاعدتاً می توانیم به شناخت تازه ای برسیم که یا از طریق در هم آمیختن این تئوری هاست و یا با استنتاج از آنها به دست آمده است. اما لزوم کار این است که ما ببینیم در جهان چه می گذرد، چه بسا شاید ایده ای برای ما جدید بنماید، اما وقتی به خارج از مرزهای خود رجوع کنیم، این ایده دیگر تازگی نداشته باشد. اولین گام به نظر من شناخت ادبیات جهان است. در مرحله بعد ما باید سیری تاریخی در ادبیات خودمان داشته باشیم. با کنار هم گذاشتن این دو، می توان به نوع سومی رسید که از آن خودمان باشد.

گونه های سومی در واقع...

بله. می توانند راه ها و شیوه های متفاوتی باشند. اما حتی اگر یک شیوه انتقادی نیز به عنوان گفتمان غالب مورد نظر باشد، می تواند پس از مطالعه و شناخت حاصل شود به شرطی که مطالعه ما به صورت عمیق در هر دو حوزه صورت گیرد. همان طور که پل ریکور، تئوری های خود را در زمینه هرمنوتیک، با استفاده از آرای ابن رشد بنا گذاشت...

این می تواند یک نمونه از نمونه های بسیار باشد. مطالعه آثار کلاسیک فارسی و سیر تاریخی آن، می تواند به دانش امروز ما کمک کند. ما باید این آثار را دقیق و درست مورد مطالعه قرار دهیم. به نظر شما ترجمه تئوری های ادبی در ایران در چه وضعیتی به سر می برد؟ آیا شما با این نکته موافقت می کنید که ترجمه های مادر این زمینه، از درستی و استواری چندانی برخوردار نیست؟

در اینجا ما با دو بحث روبه رویم. این که می گویند این ترجمه ها برای مخاطب قابل فهم نیست، باید ببینیم چه کسی مخاطب کتاب است. ما باید ببینیم که ادبیات واقعاً تخصصی شده است. امروزه دیگر باید ادبیات عام و خاص را از هم جدا کرد. این نکته چندین سال است که اتفاق افتاده. قطعاً ادبیات تخصصی برای سطح خاصی از مردم قابل فهم است. منظور شما از ادبیات تخصصی، ادبیات کلاسیک است؟

وقتی به کتاب هایی در زمینه نقد ادبی، مثلاً کتابی که تئوری های جدید نقد ادبی را معرفی کرده نگاه می کنیم، به طور قطع هر کسی نمی تواند مخاطب آنها باشد و فقط کسانی می توانند مخاطب این کتاب ها باشند که مخاطب جدی ادبیات باشند و یا می خواهند این گونه باشند. نمی توان صرفاً با خواندن یک کتاب نقد شروع به کار نقادی کرد. فرد زمانی می تواند ابزار نقد را در اختیار داشته باشد که تمام مکاتب نقد را بشناسد و طبیعتاً این عده امروزه خیلی کم هستند. منظور من هم همین دسته از مخاطبان بود...

مخاطبان خاص باید در دو بعد حرکت کنند. اول آن که خود باید به دنبال ایده های جدید باشند و خود را به ترجمه محدود نکنند. خوشبختانه این روزها آن قدر منابع ما زیاد شده که قابل قیاس با گذشته نیست. اما اگر کسی بخواهد بر اساس منابع موجود داخلی کار کند، با ترجمه روبه رو می شود و به گمان من گرچه ما در برخی موارد ضعف هایی داریم، اما این ضعف ها در آن حد نیست که یک پژوهشگر نتواند به معنی و محتوا برسد. به گمان من با مطالعه همین کتاب هایی که ترجمه شده نیز می توان کار را پیش برد.

احسان عباسلو دانش آموخته زبان و ادبیات انگلیسی در مقطع کارشناسی ارشد است. این نویسنده و پژوهشگر که سال گذشته داور کتاب سال در حوزه ادبیات را به عهده داشت و چندی پیش نیز از جمله داوران کتاب فصل بود، تالیفات فراوانی در عرصه ترجمه و تالیف در حوزه ادبیات داستانی، شعر و نقد ادبی دارد. از جمله این آثار می توان به «هایکوه های ژاپنی»، «شعرذن»، «هایکوی مدرن» (تالیف)، «غروبی سرد از پاییز» (مجموعه شعر)، «کلاژ» (مجموعه داستان) و «رایکا» (داستان بلند) اشاره کرد. وی همچنین مسئولیت برپایی جلسات نقد ادبی آثار به زبان های دیگر را در سرای اهل قلم به عهده دارد. در گفت و گوی پیش رو در مورد ضرورت نقد و بررسی آثار ادبی دیگر کشورها، نقد ادبی در ایران و مواجهه و تعامل این دو به گفت و گو پرداخته ایم.

مورد بررسی قرار دهید.

مسائل بسیار زیادی را می توان در این زمینه مطرح کرد. به طور مثال اگر بخواهیم ادبیات را در یک تقسیم بندی کلی به دو بخش فرم و محتوا تقسیم کنیم باید گفت که محتوای ادبیات ما در بسیاری از متون داخلی است و نویسندگان ما بر اساس آنچه که در جامعه، در خانه و در نهایت در ذهن خود دارند، دست به قلم می برند. اما از دیگر سو، به دلیل نوپایی ادبیات داستانی در ایران، ما کمتر توانسته ایم فرم داستانی ویژه خود را داشته باشیم. در نتیجه ادبیات جهان از لحاظ فرم همیشه برای ما الگو بوده است. از طرف دیگر ادبیات جهان می تواند حتی به لحاظ اندیشگی و نگاه محتوایی نیز برای ما دستاوردهایی داشته باشد. همان طور که دیدگاه من و شما فرق می کند که از یک دین، نژاد و فرهنگیم، دیدگاه ما با سایر کشورها نیز متفاوت است، اما این تفاوت می تواند به باروری نگاه ما کمک کند. هر چه این تفاوت نگاه ها بیشتر باشد، این اتفاق بیشتر می تواند صورت گیرد و می تواند فرم ها و محتواهای بیشتری را پیش روی ادبیات ما بگذارد.

با توضیحی که شما دادید، ادبیات ترجمه در کنار ادبیات تالیف قرار می گیرد...

بله. این دو همیشه به هم کمک می کنند. به گمان من هیچ گاه نمی توان بین ادبیات ما و ادبیات جهان حصار کشید. این نکته با پویایی ادبیات کاملاً در تناقض خواهد بود.

نکته ای که گفتید به طور کلی در مورد ادبیات مصداق دارد. نقد ادبی در این میان چه جایگاهی دارد؟

ما برای نقد یک اثر ادبی، به ابزارها و معیارهایی

با توجه به این که داستان هایی که به دیگر زبان ها نوشته می شوند، فضایی متفاوت با فضای زندگی ما دارند، نقد این متون تا چه اندازه می تواند به باروری ادبیات داستانی ما کمک کند؟

اگر جهانشمولی ادبیات را بپذیریم، این نکته را نیز باید بپذیریم که ادبیات جهان، با ادبیات ما تفاوت چندانی ندارد. اجازه بدهید برگردیم و عمیق تر به قضیه نگاه کنیم. اگر تئوری ادبیات پویا را قبول کنیم، آن گاه این نظریه پیش روی ماست که این پویایی هم در درون و هم در بیرون آن جریان دارد. یکی از عوامل بیرونی پویایی ادبیات، تعامل آن با جهان و محیط اطراف است. حال این تعامل می تواند محلی، ملی و فراملی باشد. در سطح تعامل فراملی، از آن جایی که دامنه وسیع تری از اندیشه ها، تفکرات و رفتارها را در خود دارد، بالطبع سطح وسیع تری از تاثیرپذیری و تاثیرگذاری را در خود خواهد داشت. ما می توانیم قضیه را از دیدگاه مثبت نگاه کنیم. یعنی می توانیم بپذیریم همان قدر که ما به ادبیات جهان نیازمندیم، ادبیات جهان نیز به ما نیازمند است. ما از قدمت ادبی، تاریخی و فرهنگی بسیار دیرینه تری نسبت به بسیاری از کشورها برخورداریم و این می تواند دستاوردهای بسیاری برای آنها داشته باشد.

برای آن که منظورم از سوال اول مشخص تر شود، مثالی می زنم. ولادیمیر ناپاکوف با «درس های ادبیات روس»، ادبیات این کشور را به آمریکایی ها معرفی کرد و ما تاثیر این آشنایی را می توانیم در داستان های کوتاه ریموند کارور ببینیم و در عین حال تاثیرات بسیاری را که از آنتوان چخوف کسب کرده است. لطفاً دستاوردهای نقد ادبی دیگر کشورها را با توجه به مثال فوق، به طور جزئی تر

نقش رسانه ها در معرفی مجموعه های شعر

شعر در جستجوی تریبون

نمی توان شعر گفت بدون این که معنایی را منتقل کرد. شعر نمی تواند مدعی شود که نمی خواهد معنایی را منتقل کند و فقط لذت موسیقایی مدنظرش است، به همین خاطر شعر حتماً مفهومی را منتقل می کند.

اونیز شعر را یک رسانه، امانه یک رسانه ژورنالیستی می داند و می گوید: شعریت، در انتقال معنی خلاصه نمی شود و انتقال معنی شرط کافی برای شعریت متن نیست.

از نگاه شکارسری نحوه انعکاس شعر در رسانه ها بسته به دیدی که رسانه های مختلف نسبت به این موضوع دارند، متفاوت است. گاهی نشریاتی داریم که دیدگاهشان به شعر این است که شعر نباید انعکاس دهنده هیچ چیز خارج از خود باشد. طبیعی است که اینها مخاطبان بسیار معدودی دارند؛ اما بعضی رسانه های جمعی مثل رادیو، تلویزیون و روزنامه های کثیرالانتشار به خاطر این که مخاطبشان عام است به موضوعی که توسط شعر منتقل شده هم توجه دارند.

او به جای خالی برنامه های شعر در صدا و به خصوص سیما اشاره دارد و بر این باور است که: ما برنامه های شعر، یا نداریم یا اگر داریم از تخصص در آن خبری نیست و این یکی از نقاط ضعف رسانه هاست.

اما با توجه به این که شعر رسانه ای شنیداری است و پیش از این اشاره شد که این هنر بیشتر با رادیو سنخیت داشته از این منظر، سعید یوسف نیا به نقش پررنگ تر شعر در این رسانه و کم رنگ بودن و مناسبتی بودنش در تلویزیون اشاره دارد و می گوید: تلویزیون در روزها و ایام خاصی به شعر پرداخته است و به آن به عنوان خود شعر نگریسته نشده، از این رو شعر در سیما ایزوله شده است.

وی امتیاز برنامه های شعری رادیو را پرداختن به خود شاعران و توجه به شعرشان می داند و به برنامه شعر امروز که از رادیو فرهنگ پخش می شود، اشاره دارد که تا امروز ۷۰۰ شاعر در آن معرفی شده اند و بسیار هم تأثیرگذار بوده است.

این شاعر البته دلیل پرداختن بیشتر رادیو به شعر را شنیداری بودن شعر می داند و معتقد است شعر در رادیو تأثیرگذاری بیشتری دارد. او شعر را در کشور ما هنری دیرینه یاد می کند که نیازی به تبلیغات ندارد و از دیرباز تا امروز به عنوان رسانه مطرح بوده است. به گفته یوسف نیا هر چند دیگر از شعر چندان استقبال نمی شود اما شعر کار خود را می کند و در هنرهای دیگر تأثیر دارد. در مجموع شعر هنوز یکی از رسانه های مانای کشور ماست و این را می توان از تجدید چاپ دیوان های شعر سعدی، حافظ، مولانا و... فهمید. مردم شعر را دوست دارند؛ اما بازی با کلمات را دوست ندارند.

وی رشد کمی شعر بعد از انقلاب را به معنایی نادیده گرفتن شاعران کیفی مان نمی داند و بر معرفی شاعران ناشناخته تأکید دارد و سخن را این گونه به پایان می برد: «مروارید و طلا اگر در خفا باشند چیزی از ارزش آنها کم نمی شود».

مخاطب در رسانه اشاره دارد و این که رسانه هایی چون رادیو و تلویزیون و روزنامه ها به این دلیل که با طیف وسیعی از مخاطب مواجهند نمی توانند به صورت تخصصی با شعر برخورد کنند و برخورد تخصصی در این حیطه بیشتر بر عهده مجلات ادبی است که گاهی صفحات ادبی خوبی دارند.

هر چند مجلات ادبی به صورت تخصصی به شعر می پردازند و صفحات تخصصی شعر نسبت به سال های گذشته بیشتر شده؛ اما از دیدگاه این شاعر با توجه به ریشه سترگ شعر در این مرز و بوم که در لایه های زندگی مردم است؛ این مقدار توجه هنوز در حد مطلوب نیست.

وی بخش اختصاص داده شده به شعر در رسانه های جمعی مثل صدا و سیما و روزنامه ها را ناچیزی می داند.

همان طور که پیش از این نیز اشاره شد طی سالیان سال شعر نقش رسانه ای را در کنار دیگر نقش هایش داشته است. شکارسری در این باره که آیا شعر خود یک رسانه هست یا نه، به بحث های یک یا دو سده اخیر تئوری های ادبی گوناگون اشاره دارد و می گوید: گاه می گفتند که شعر وظیفه انتقال معنا و مفهوم را ندارد و فقط جنبه های زیبایی شناسی برای شاعران مطرح است که اوج آن را در نظریه هنر برای هنر می بینیم، اما با توجه به آموزه های دینی اسلام و نحوه برخوردی که پیامبر و معصومان با شعر داشتند، حالت مطلوب مورد نظر ماست؛ یعنی شعر در عین این که به شگردها و تکنیک های زبانی خود توجه دارد، در عین حال رسانای مفاهیم است. یعنی

اما از نگاه صادق رحمانی اینک نه رادیو، نه تلویزیون و نه مطبوعات، نقشی جریان ساز در ادبیات نداشته اند و تاکنون نتوانسته اند جریانی ادبی را در جامعه گسترش دهند و طرفداران خود را داشته باشند.

او ترویج یک جریان ادبی را در رادیو - به گونه ای که در بلندگوی رسانه ها یک تئوری ادبی را رواج دهد - در رشد ادبیات موثر می داند و در عین حال، اظهار تأسف می کند که جریان غالب امروز، ادبیات نیست.

این شاعر، سنخیت شعر را با رادیو بیشتر می داند و فضا و ظرفیت تلویزیون را برای پرداختن به مباحث ادبی اندک توصیف می کند.

او یکی از دلایل این امر را پیوند ناگسستنی مباحث ادبی با موسیقی ذکر می کند و معتقد است: پایه بسیاری از ترانه هایی که پخش می شوند بر اساس شعر است. از این رو اگر به جایگاه شعر در رادیو نگاه تاریخی داشته باشیم متوجه خواهیم شد که تعداد برنامه های شعری در این رسانه بیشتر از تلویزیون بوده است.

این شاعر در عین حال یادآور می شود: قبلاً در روزنامه ها توجه خاصی به شعر بود و روزنامه هایی چون کیهان و اطلاعات به صورت هفتگی به شعر می پرداختند، ولی این سنت اینک از بین رفته است، زیرا سردبیران نشریات مکتوب فکر می کنند صفحات ادبی از حالت خبری بیرون آمده و در نتیجه شعر، بیشتر خود را در مجلات ادبی جای داده است. حمیدرضا شکارسری در این زمینه به بحث

حضور و معرفی مجموعه های شعر در رسانه بحثی است که همواره از سوی شاعران مطرح می شود و عده ای با استناد به این که شعر هنر ملی ماست؛ بر این باورند که در این سال ها دفترهای شعر قدری با بی مهری رسانه ها رو به رو بوده اند؛ اما از طرفی عده ای دیگر نقش شعر در رسانه هایی چون رادیو و تلویزیون را نسبت به سالیان گذشته پررنگ تر می بینند. این که رسانه ها چه نقشی می توانند در معرفی شعر داشته باشند، از آن مباحثی است که جای بحث فراوان دارد.

مرتضی امیری اسفندقه از جمله شاعرانی است که نقش صدا و سیما را در عرصه شعر شفاف و هوشمندانه می داند. او همچنین نقش رادیو را در این عرصه منحصر به فرد می داند. به گفته وی صدا و سیما در میان رسانه ها، شفاف ترین، فرهیخته ترین و هوشمندانه ترین برخوردار را با شعر داشته است.

به باور او در این سال ها رسانه ها رغبت زیادی به شعر نشان داده اند و بیشتر نشریات با موضوع های مختلفی به شعر توجه داشته اند و از شعر در نشریات خود استفاده کرده اند. حتی نشریاتی که ژرف ساختن شان هنری نیست نیز به شعر رغبت نشان داده اند.

شعر از دیرباز در کشور ما نقش رسانه ای داشته و بسیاری از وظایف را به دوش کشیده است، از این رو این شاعر نیز شعر را بهترین رسانه می داند و می گوید: از دیرباز تا امروز هیچ رسانه ای را به توانایی شعر ندیده ایم و نخواهیم دید. شعر، اول و آخر تمام رسانه هایی است که در دنیا بوده و هست و هیچ پدیده و اختراع تازه ای نمی تواند جای آن را بگیرد.

او عملکرد سیما در زمینه پرداختن به شعر را خوب توصیف می کند و معتقد است: در سیما شبکه چهار به صورت اختصاصی به فرهنگ و ادب می پردازد و در مجموع، صدا و سیما رویکرد مناسبی در این مقوله داشته است و روزبه روز نیز بهتر می شود.

امیری اسفندقه، کمیت برنامه های شعر صدا و سیما را اگر چه اندک می داند؛ اما بر کیفیت خوب این برنامه ها تأکید می کند و اشاره دارد که فعلاً صدا و سیما کیفیت را به رخ کشیده و امیدوار است این رسانه از نظر کمیت هم در آینده بهتر شود.

وی شرط ارائه شعر اصیل در رسانه را منوط به آگاهی مسئولان برنامه های ادبی می داند و معتقد است در آن صورت است که رویکرد رسانه ها به شعر خوب خواهد بود و در غیر این صورت اگر کسی که در رسانه است اطلاع کافی و وافی از شعر و ادبیات فارسی نداشته باشد شعر بی شناسنامه به عنوان شعر فارسی منتشر خواهد شد.

سال هاست که شعر در کشور ما قابلیت گسترش تفکر ادبی را داشته است. تکرار نوع خاصی از تفکر ادبی باعث می شود که آن تفکر به جریانی در جامعه تبدیل شود، از این رو رسانه می تواند بهترین وسیله برای این امر باشد و در حوزه ادبیات به جریان سازی ادبی دست بزند.

آنقدر پولدار نشده ام که کتاب غیر اورجینال بخرم

www.oxfordiran.com

فروشگاه مرکزی انقلاب، بهروری درب اصلی دانشگاه، مجتمع فرورزده، طبقه ۲، واحد ۱۱۳

تلفن: ۶۶۹۶۱۳۸۶

موسسه انتشاراتی فرهنگی انتیاق نور

نماینده و توزیع کننده انحصاری محصولات انتشارات دانشگاه آکسفورد در ایران (E.I.T)

دفتر مرکزی: بلوار کشاورز، خیابان شهید عبدالله زاده، کوچه افسهین، پلاک ۸

تلفن: ۸۸۹۸۳۰۵۱-۴

پاسخ‌هایی به چرایی چاپ عکس مؤلفان جوان روی جلد

چهره نویسنده در قاب کتاب

اعتقاد بسیاری از نویسندگان مدرن بر رجحیت و اهمیت متن به مولف است. بر همین اساس آنچه برای ایشان دارای اهمیت است دنیایی است که نویسنده خلق می‌کند و نه دنیا و زندگی شخصی خالق اثر. وجود تصاویر نویسندگان و شاعران روی جلد کتاب، شاید به نوعی نقض کننده این اعتقاد مدرن که اعتقاداتی از این دست دارند، دست به چاپ تصویری از خود بر روی جلد کتاب‌هایشان می‌زند. البته گاه نیز باید سخنان نویسندگان و نظریه پردازان ادبیات مدرن را کنار گذاشت، چرا که گاه هیچ چیز نمی‌توان یافت که از تصویر نویسنده بر جلد گویاتر باشد. اگر چه چاپ عکس مولف روی جلد کتاب در کشور ما هنوز به یک پدیده همه گیر تبدیل نشده است، اما هستند نویسندگان ایرانی که این کار را آغاز کرده اند. شاید برای روبه‌رو شدن با این قضیه و قضاوت در این باره، باید مدتی صبر کنیم.

فیروز زنوزی جلالی با بیان این که اصلاً کار قشنگی نیست که یک نویسنده یا شاعر بخواهد عکس خود را به عنوان طرح جلد کتابش انتخاب کند، گفت: تنها در صورتی این کار خالی از ایراد است که عکس مولف بتواند ما را به خود متن ارجاع دهد و سنجیتی ایجاد شود. وی ادامه داد: در حالت کلی، اگر هدف این است که خالق یک اثر ادبی مشخص شود، وجود نام نویسنده روی کتاب کفایت می‌کند.

به اعتقاد این نویسنده طرح جلد کتاب باید با درونمایه کتاب هماهنگ باشد؛ چرا که اولین برخورد خواننده با کتاب، دیدن طرح جلد است، از این رو باید از قدرت و قوتی برخوردار باشد که مفهوم درونی اثر را منتقل کند. زنوزی جلالی در توضیح بیشتر گفت: این که این کار باب شود، شایسته نویسندگان و شاعران ما نیست. اگر قرار است مولف برای این که صاحب جایگاهی شود تلاش کند، با این کار نمی‌تواند این هدف را محقق کند. ضمن این که این راه، معقول هم به نظر نمی‌رسد.

بسیاری بر این عقیده‌اند که نام اثر به همراه طرح جلد کتاب و تصویری که برای آن استفاده می‌شود، ویرینی برای متن به حساب می‌آید. زنوزی جلالی طرح جلد را به عنوان پنجره‌ای می‌داند که مخاطب را به سمت داشتن چشم اندازی از درونمایه کتاب هدایت می‌کند. وی معتقد است با این تعریف هماهنگی این دو ضرورتی اساسی پیدا می‌کند. او بیان این که در ۹۹ درصد کتاب‌ها چنین اصلی رعایت نمی‌شود، از حساسیتی سخن می‌گوید که نویسنده‌ها باید در این مورد داشته باشند.

وی افزود: اگر نویسنده‌ای چاپ عکس خود را روی جلد کتاب، به عنوان الگوی ثابت کارهایش انتخاب کرده باشد، مسئله دیگری است. در این حالت، این شیوه تبدیل می‌شود به مشخصه کار آن نویسنده که نوعی شناخت از کتاب‌های او به مخاطب می‌دهد.

این نویسنده با اشاره به کتاب «سنگی بر گوری» نوشته جلال آل احمد، اظهار داشت: موضوع و فضای این کتاب، شرحی بر روزگار و زندگی جلال است. نگاهی به باورها و ذهنیات او و اتفاقاتی است که بر او گذشته است. اگر عکس او روی جلد بیاید مصداق همان پنجره‌ای است که به درستی با متن کتاب هماهنگی دارد.

افشین شاهرودی شاعر و عکاس، وجود چنین تمایلی را از سوی شاعران و نویسندگان ناشی از

این کار مخالفم؛ چرا که در این حالت جلد کتاب‌ها دم دستی می‌شوند و این، سطح کار را پایین می‌آورد. او معتقد است که این کار به بیراهه رفتن نیست. به شرط آن که عکس نویسنده با حال و هوای نوشته‌هایش هماهنگ باشد و البته این به حرفه‌ای بودن آن طراح گرافیک برمی‌گردد. او افزود: از طرفی ممکن است ناشری در کنار کتاب‌های مختلفی که چاپ می‌کند تصمیم بگیرد مثلاً یک مجموعه ده جلدی از شاعران یک دوره مشخص را چاپ کند و سیاست کلی او برای چاپ این مجموعه این باشد که عکس آن شاعران توسط طراح گرافیک بر روی جلد کتاب کار شود که این هم کار نادرستی نیست.

پارسا نژاد اعتقاد دارد که وجود عکس نویسنده روی جلد نوعی جذب مخاطب هم هست. خواننده کنجکاو است که پس از خواندن یک کتاب ۲۰۰ صفحه‌ای، چهره خالق آن اثر را هم ببیند. او در پاسخ به این مسئله که آیا چاپ عکس نویسنده در پشت جلد یا لب‌برگردان کتاب می‌تواند این حس کنجکاوی مخاطب را پاسخ دهد؛ گفت: این مسئله کار شدن عکس او را روی جلد کتاب نفی نمی‌کند. این کار ایجاد نوعی تنوع در مجموعه کارهای یک نویسنده است.

او در مورد رواج این نوع جلد کتاب در خارج از کشور گفت: ما به دلایل بسیاری خیلی بیشتر از آنها به جلد کتاب اهمیت می‌دهیم، چرا که در ایران طراحی جلد به دلیل بازار کاری که دارد رشته فعال و پویایی است. برای همین طرح جلد‌های آنها بسیار ساده‌تر از کارهایی است که ما در ایران می‌کنیم. اما آنها با سادگی که در کارشان اعمال می‌کنند از عکس نویسنده به این منظور به شکلی منطقی استفاده می‌کنند.

او معتقد است آنچه مهم است استفاده منطقی و متفکرانه از عکس روی جلد کتاب است.

«هیچ‌گاه نخواسته‌ام از عکس خودم برای طراحی جلد کتاب استفاده کنم».

شاهرودی در مورد ارتباط ناشر و نویسنده و نحوه انتخاب جلد، به اولویت تصمیم ناشر اشاره کرد و گفت: اگر ناشری تصمیم بگیرد عکس هنرمند را روی جلد کار کند قضیه اندکی متفاوت می‌شود، چرا که آن نویسنده نقشی در این تصمیم نداشته است و ناشر تشخیص داده که چنین کاری را انجام دهد. کوروش پارسا نژاد گرافستی که سال‌هاست به شکل گسترده در زمینه طراحی جلد و صفحه‌آرایی فعالیت می‌کند اعتقاد دیگری دارد. او در این مورد گفت: «طراح گرافیک با یک سفارش طرف است و در طراحی جلد یک کتاب، ناشر یا مولف می‌تواند به عنوان بخشی از سفارش کارشان، بخواهند عکس نویسنده روی جلد کتاب کار شود. این امر منافاتی با کار گرافیک ندارد».

او با بیان این که طرح جلد‌های بسیار موفق‌تری بوده‌اند که در آنها عکس نویسنده به شکلی گرافیکی کار شده است، افزود: باید مراقب بود که این عکس‌ها به شکل خام روی جلد کار نشوند و توسط یک طراح گرافیک به جلد کتاب تبدیل شوند.

پارسا نژاد تأکید کرد: اگر قرار باشد نویسنده بر اساس ذوق و سلیقه‌اش و بدون استفاده از یک طراح و متخصص این کار را انجام دهد، طرح جلد کتابش مانند صدها طرح جلد بدی می‌شود که در بازار کتاب موجود است.

او با بیان این که اگر این کار از یک کانال حرفه‌ای عبور کند و به یک سفارش تبدیل شود کار صحیحی است؛ اضافه کرد: البته اگر تعداد این سفارش‌ها زیاد شود، از آن طرف بام افتادن است. یعنی اگر این شیوه تبدیل به یک روند شود و هر کتابی که می‌بینیم عکس مولف روی آن باشد، باید پرسید پس طرح جلد چه می‌شود؟

این هنرمند تأکید کرد: با جنبه عمومی پیدا کردن

خودشیفتگی آنها می‌داند و معتقد است وقتی چیزی تبدیل به مد می‌شود طبیعتاً برخی از آن پیروی می‌کنند.

او در این مورد که گاهی انجام چنین کاری توجیهاتی دارد، گفت: مسئله توجیه پذیر بودن یا نبودن این کار نیست. وقتی نویسنده‌ای کتابی می‌نویسد منطبق بر شخصیت اوست پس بر همین اساس چاپ عکسی هم از او، روی کتاب توجیه منطقی دارد. اما مسئله این است که آیا این کار کمکی به درک و فهم مخاطب از کتاب می‌کند؟ به نظر من نمی‌کند.

این شاعر در پاسخ به این مسئله که در همه جای دنیا انجام چنین کاری، غریب نیست، تأکید کرد: در همه دنیا این روش به کار گرفته می‌شود البته به طور کلی روش ناشایستی هم به حساب نمی‌آید.

شاهرودی اعتقاد دارد که کمی توجه به خود، باید در ذات هنرمند وجود داشته باشد، اما افراط در این نکته می‌تواند برای هنرمند مضر باشد. وی در توضیح بیشتر گفت: «هنرمند با توسل به چنین چیزهایی نمی‌تواند خودش را معرفی کند و نمی‌تواند خود را در دنیای حرفه‌ای مطرح کند».

وی با تأکید بر این که شاعران و نویسندگان جوان به چنین اقداماتی گرایش بیشتری دارند؛ افزود:

اگرچه چاپ عکس مولف روی جلد کتاب در کشور ما هنوز به یک پدیده فراگیر تبدیل نشده است، اما هستند نویسندگان ایرانی که این کار را آغاز کرده‌اند

با جلال الدین سلطان کاشفی درباره کتاب در دست انتشار «تا شقایق هست...»

واژه‌های سهراب بر بوم نقاشی

می کند و عنوان می کند که این هنرمندان، در آثار متفاوت خود که در عرصه های نقاشی، مجسمه سازی و طراحی انجام شده، نگاهی مشابه را به تصویر کشیده اند و سبک آنها را می توان در این آثار به خوبی مشاهده کرد.

مدرس دانشگاه هنر و عضو کمیته هنر تطبیقی فرهنگستان هنر در پاسخ به این پرسش که کدام جنبه سهراب سپهری را تأثیر گذارتر می داند، می گوید: «به گمان من نمی توان نگاه و جهان بینی سهراب را در آثارش از هم جدا کرد. من او را هنرمندی می دانم که در هر دو عرصه نقاشی و شعر موفق بوده است و از این رو نمی توان نقاشی و شعر او را به طور جداگانه مورد بررسی قرار داد.» سلطان کاشفی به نقاشی های رنده مگریت اشاره می کند که ناقدان فرانسوی او را «شاعر دیداری» یا «شاعر فضای تصویری» خوانده اند. وی در توضیح بیشتر می گوید: «ناقدان فرانسوی، نقاشی های مگریت را شعر تلقی کرده اند. او تا جایی که من می دانم شعر نسروده، اما نقاشی هایش خود شعرند.» این استاد دانشگاه اعتقاد دارد که همین نگاه را می توان در مورد سهراب سپهری نیز مصداق داد: «سهراب در نقاشی هایش شعر می گوید و در شعر هایش نقاشی می کشد. او هنرمندی کامل بود که نگاهی ویژه و مختص به خود را داشت.»

از دیگر آثار سهراب سپهری می توان به «اتاق آبی» اشاره کرد که مجموعه نوشته های او است. این کتاب توسط انتشارات سروش به چاپ رسیده است. هشت کتاب (چاپ اول ۱۳۵۷) تاکنون به چاپ چهل و پنجم رسیده است.

سلطان کاشفی در مورد استقبال از آثار سهراب سپهری می گوید: «او هنرمندی بود که زندگی را به زیبایی به تصویر کشیده است. نگاه ویژه او که ناشی از شناخت مناسب از زندگی و مناسبات آن بود، می تواند توجه بسیاری را به خود جلب کند. از سویی دیگر، دانش وسیع سپهری که به واسطه مطالعه و سفر کسب کرده بود، شعر و نقاشی او را از عمق قابل توجهی برخوردار کرده بود.»

جلال الدین سلطان کاشفی که ۶۳ سال دارد و ۵۰ سال است که نقاشی می کند، هرگز دیداری با سهراب سپهری نداشته است. با این همه او زندگی و آثار این شاعر و نقاش را دنبال کرده است و به خوبی از آن اطلاع دارد. وی به زندگینامه سپهری اشاره می کند و می گوید: «از روی این زندگینامه می توان به جزئیات هنری - فرهنگی وی دست یافت. او مدتی به چاپ علاقه مند بوده و به چین و ژاپن سفر کرده است. مدتی در فرانسه و آمریکا زندگی کرده در این سال ها با هنر مدرن آشنا شده است. او در طول سال هایی نیز به هنر مشرق زمین علاقه مند شد و آن را در آثارش نیز به نمایش گذاشت. نگاه سپهری با گذر زمان به پختگی رسید و نوعی عرفان در کارش پدیدار شد که در نقاشی و شعر هایش وجود دارد.» سلطان کاشفی سپس به نگاه ویژه نقاشان صاحب سبک همچون هنری مانیس و پابلو پیکاسو اشاره

تصویری آثار سهراب و با تأکید بر دیدگاه شاعرانه وی شکل گرفته است که در نهایت به نوعی تحلیل می انجامد. به عقیده سلطان کاشفی سهراب سپهری را می توان هنرمندی دانست که در نقاشی و شعرش، نگاهی واحد را در نظر دارد. وی پس از بررسی دقیق نقاشی ها و شعرهای سهراب به این نتیجه رسیده است که نقاشی های وی صدایی مشابه با صدای شعر هایش دارد. یعنی از دیدگاه روحی - روانی، نگاه انتزاعی سهراب در هر دو جنبه کارش جاری است. وی اضافه می کند: «گل هایی که سپهری می کشید، نیمه انتزاعی هستند. شما گل ها را در نقاشی های او حس می کنید، اما او مثل یک هنرمند بازاری نمی خواست به کشیدن گل بسنده کند، بلکه می خواست گل ها را در فضایی به تصویر بکشد که مختص خود اوست. گل های سپهری نشان دهنده نگاه او به دنیاست.»

نقاشی ها و اشعار سهراب سپهری در طول دو دهه اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته اند، چنانچه برخی از تابلوهای نقاشی او با قیمت هایی بالاتر از سطح دیگر نقاشان ایرانی به فروش می رود و اشعار او نیز در قالب گزینه های گوناگون و توسط ناشران مختلف مورد تجدید چاپ قرار می گیرند. با این همه هنوز برخی از آثار نقاشی سهراب سپهری هنوز منتشر نشده اند و علاقه مندان به دیدن آثار این هنرمند، از دیدنشان محروم بوده اند. جلال الدین سلطان کاشفی، نقاش معاصر با همکاری پروانه سپهری، خواهر سهراب سپهری مجموعه ای از آخرین آثار دیده نشده سهراب را در دست انتشار دارند. این کتاب که «تا شقایق هست...» نام دارد، با یادداشتی از سلطان کاشفی که در آن به تحلیل نقاشی های سپهری پرداخته شده است. سلطان کاشفی این مقاله را «سهراب در کلک طبیعت و نجوای گل ها» نام نهاده است. وی در این باره می گوید: «کلک با فتحه روی کاف به معنای «در آغوش» است و عنوان این مقاله یعنی سپهری در آغوش طبیعت؛ اما از آن جایی که نقاش های سهراب با نوعی تجرید همراه است، در این عنوان نیز از نوعی ابهام بهره برده شده است.»

«تا شقایق هست...» شامل ۵۳ نقاشی از سهراب سپهری است که توسط انتشارات فرهنگستان هنر منتشر شده است. این نقاشی ها که در اختیار خانواده سپهری نبوده اند و به احتمال فراوان آخرین مجموعه از نقاشی های دیده نشده سهراب سپهری است.

سلطان کاشفی که علاوه بر نقاشی، دستی نیز در شعر دارد، مقاله اش را دو سال پیش برای انتشار آماده کرد، اما مسائل فنی چاپ آثار نقاشی سبب شد تا انتشار مقاله او در کنار نقاشی های سپهری، کمی به تأخیر بیفتد. او در این نوشته اش، علاوه بر نگاهی مجمل بر آثار منتشر شده در کتاب اخیر، نگاهی به دیگر آثار سهراب سپهری نیز داشته است. وی در توضیح بیشتر می گوید: «بهتر است اسم این نوشته را بگذاریم «نقد تحلیلی»، به دلیل آن که نگاه مورد بررسی قرار گرفته در این نوشته، بر مبنای فضای

«روی دکه های جهان»

قابل تحمل در قفسه

نیم محمدی *

کتاب جیبی روی دکه های جهان که توسط مهدی جدی نگار داوودی و توسط انتشارات روزنامه جام جم منتشر شده کتابچه ای است که هر چند مختصر اما با رویکردی جالب و درخور تامل به موضوع مطبوعات در گستره جهانی پرداخته، هر چند این پرداخت همانگونه که از سیمای کتاب مبرهن است از سر تعجیل است. ایده کار بیشتر ژورنالیستی است تا کاری تحقیقی، عمیق و همه جانبه؛ چنانکه عنوانش چنین محتوایی را طلب می کند. برای من تنها فارسی بودن کتاب جالب بود اما به فرض دسترسی نداشتن خواننده به آثار دسته یک و تراز اول لاتین آن هم در نبود آثار مشابه باید آن را مغتنم ارزیابی کرد.

پرداخت منطقی به مهمترین ویا پر تیراژترین ژورنال ها، نشریات و رسانه های کاغذی در حوزه اسنادسازی ایده خوب و قابل قبولی است. چینش مناسب عناوین و درج نشانه های تصویری نشریات (لوگو) در ورودی مطالب، پرداخت تحلیلی از چگونگی گرایش های سیاسی، اجتماعی، خاستگاه های صاحبان و گردانندگان نشریات و موضع گیری هایشان در قبال مسائل روز جامعه مخاطبشان جالب و

درخور توجه است هر چند متأسفانه نویسنده اثر مزبور به این جنبه از کار که موجب یکدستی و برخوردار از اسلوبی واحد است چندان وفادار نمانده است.

روزآمد کردن داده ها و برخورد تعاملی با رسانه منطبق با ذات و خصیصه های رسانه، موضوع جالبی است که می توان در اثر مورد ذکر دید. برای یک آدم رسانه ای که دائم اطلاعاتش روزآمد می شود نیز این اثر همچنان طراوت خوبی دارد حال آن که رویکردهای تاریخی این کتاب تا حدودی دچار گسیختگی است و از الگو و اسلوبی هماهنگ پیروی نمی کند.

با این که در بسیاری از قسمت های کتاب خواننده خود را چنان گرفتار داده ها می بیند که ادامه خواندن را بر توقف ترجیح می دهد اما بعد از خواندن تمام کتاب، بر دانستنی های عمومی خواننده بیش از اطلاعات تخصصی وی افزوده شده است هر چند بدون اغراق کمتر خواننده ای این جسارت را می یابد که کتاب مزبور را به گوشه ای پرت کرده و لذت خواندن دوباره آن را از خود دریغ کند.

دسته بندی عناوین کتاب روی دکه های جهان چندان چنگی به دل نمی زند در حالی که نپرداختن به بعضی از روزنامه های مهم بعضی از کشورهای مطرح در حوزه ادبیات ژورنالیستی نیز از دیگر نقاط ضعف این اثر است. در این کتاب می توان روزنامه ها و حتی نشریات با اهمیت درجه دو و یا حتی درجه سه بعضی از کشورها را دید حال آن که بعضی از مهم ترین و پرمخاطب ترین نشریات بعضی از کشورها و زبان ها از قلم افتاده اند.

نگاه نویسنده این کتاب بیشتر معطوف به نشریات و روزنامه های

جریان اصلی Main Stream بوده است و در این خصوص با ولع هر چه تمام تر به جمع آوری داده ها و گردآوری اطلاعات در این زمینه مبادرت کرده در حالی که اگر این جستجو و کنکاش معطوف به همه نشریات خاصه نشریات صاحب سبک می بود، می شد این کتاب را جزو آثار مانا طبقه بندی کرد.

فهرست پایانی و جدول تیراژ و گستره از نکات مبرز و قابل ذکر این کتاب کارکردی Handbook است در حالی که به نظر نگارنده این سطور اگر این جداول گسترده تر یا شامل جزئیات بیشتری می بود می توانست برای خواننده بیش از آن چه هست به عنوان مرجع مورد استفاده قرار گیرد. این کتاب کاربردی را گرچه نمی توان به عنوان مرجع و در زمره آثار مفهرس طبقه بندی کرد اما می توان امید داشت که این اقدام به عنوان طلیعه ای برای ورود به این حیطه و به عنوان دیباچه ای در این مسیر مورد ارزیابی قرار گیرد.

فقدان فهرست اعلام نیز از دیگر نقاط ضعف این کتاب است اگر چه با قبول این که این کتاب بیشتر هندبوکی در این زمینه است می توان از این ضعف نیز چشم پوشی کرد. کتاب در قطع مناسبی متناسب با حال و هوای محتویات و منویات، بسته بندی و ارائه شده است. قیمت مناسب، چاپ قابل قبول، استفاده از کاغذ کاهی روزنامه ای (در چاپ نخست) و طراحی جلد قابل قبول، باعث شده است که این کتاب را بتوان به عنوان کتابی حداقل برای چند سال در قفسه کتاب ها و کتابخانه ها نگاه داشت و هر از چندگاهی نگاهی به آن انداخت.

* پژوهشگر رسانه و استاد رشته روزنامه نگاری الکترونیک در دانشگاه نردهامپتون

یادداشت

غلامرضا امامی

به یادگار سفر باغبان قصه‌ها
حسین ابراهیمی (الوند)
باغ، باقی است

این روزها چهلمین روز پرواز حسین ابراهیمی (الوند) است. مترجم توانا و کوشای ادبیات کودکان که با پدید آوردن بیش از صد کتاب در بیچه‌هایی از دوستی و مهر را برادر دیده و دل فرزندان ما گشود... به «الوند» سرفراز استوار می‌مانست، پای بر پهنه ادب فشرده و در فلک فرهنگ جهان سر به آسمان ساینده... پویا و پرتیش، یک دم سکون نداشت.

در پس چهره آرام او موج‌ها بود جاری، پر جوش و خروش. بیماری، پیکر را می‌فسرد اما دل و اندیشه در تپش بود. گویی پیامی به گوش جان شنیده بود که وقت کم است و کار بسیار...

دریادل بود، به کم بسنده نمی‌کرد. بچه‌گلپایگان پیایی در پی گل‌ها بود. پروانه‌وار به همه جا سرک می‌کشید. در ایتالیا او را دیدم. تن یاری نمی‌کرد. پر پرواز نداشت اما پای جان او را می‌کشید و به بال شوق می‌پرید. از این جا به آن جا. برای بیچه‌ها، برای دوستان در پی کتاب بود. نخست یاران را به دیدار قصه‌ها می‌برد. به مهمانی کلمه و کلام سفره را گسترده بود و مترجمان را به این ضیافت همواره فرامی‌خواند. همیشه بر سر این سفره کتابی زیبا بود، سخنی نو، مانده‌ای تازه. پس از پایان مهمانی اگر چیزی می‌ماند سهم او بود. قانع و بخشنده بود. سهم او، سهم ما و بیچه‌ها بیش از صد کتاب است که پدید آورده. در تهران او را باز دیدم، خود گره‌ها داشت اما گره‌گشا بود. در ژرفای چشمانش بیماری و غمی پنهان بود که چنگ انداخته بود، که ریشه دوانده بود... اما زبان پر مهر بود و لب به لبخند همواره گشوده.

هرگز از او گله‌ای نشنیدم، گلاهی‌ای نخواندم. حسادت و خشمی ندیدم. در چهره‌اش نقش کودکی پاک می‌دیدم که بزرگ شده بود. در دیروز نمانده بود و با تمامی «افق‌های باز» نسبت داشت. سهم بسیاری از صفای کودکی را، این سال‌ها، همه این سال‌های پر درد به گوش کشیده بود. همه این سال‌ها بیدار مانده بود. در خواب نمانده بود. در راه نمانده بود. همیشه خودش بود... رنگی به چهره نزد، نقابی بر رخ نیفتند، از بهر نان، نامی به ننگ نیالود، نردبان کلام زیر پا نهد و بالا نرفت. پویا و پایدار به راه خود می‌رفت... دست بر زانوی خود گرفته بود، گیوه را ور کشیده بود. از گلپایگان و معلمی دهات و رامین بی هیچ مددی تنها در دریای ادب شناکرده بود.

برای هم‌ولایتی خوب و نازنینم حمیدرضا شاه‌آبادی حکایت کرده بود که در روستاهایی که می‌رفت، راه امن نبود. چه آتش شوقی در دل داشت که این گونه سخت کار می‌کرد. همیشه شعله‌ور بود، گرم بود و گرما می‌بخشید... تا شبی دوست فرهیخته‌ام قاسم‌علی فراست خبر داد که او رفته و بیچه‌ها را تنها گذاشته است... شب با فرزندش بابک سخن گفتم. پدر بابک و بابک‌های بسیار به سفر جاودانه رفته بودند...

اما نه، او مانده بود. اسب شادی در زندگی و کشتزار سرسبزی که او فراهم کرده بود به پیش می‌تاخت. نبض زمان در لابه‌لای واژه‌هایی که او آفریده بود به تندی می‌زد. بیچه‌های ما شادمانه به تماشای باغ او می‌آمدند.

بذرهایی که او کاشته بود به برنشته بود. سفر دانه به گل چه زیباست... گل بر زمین افتاده بود، گلی که «دلی سربلند داشت و سری سر به زیر». گل به خاک رفته بود، اما درخت بر جا بود، ریشه دوانده بود.

بلبلان هر صبح و شب در باغ بی‌خزان او می‌خوانند. بیچه‌ها به تماشای باغ قصه‌های او می‌آیند، باغ همیشه بهار او می‌ماند... در چشم‌های شاد بیچه‌های امروز و فردا او می‌زید...

آی بیچه‌ها: باغبان به سفر رفته، باغ باقی است...

داوازی

زهره نیلی

«چرخ گردون» رونمایی شد

گفت و گوی اسطوره‌ها با کودکان

پوشیده مانده است. البته ترجمه این کتاب، بسیار درخشان است و ابراهیمی به خوبی توانسته متن را از آن خود کند.»

تقدیر قهرمانان

رمان سه جلدی «چرخ گردون»، گرچه مایه‌های تاریخی و اجتماعی دارد و در بخش‌هایی از آن به جدایی پاکستان از هند و اتفاقات آن روزگار اشاره شده، اما جهت‌گیری نویسنده و نگاه مثبت او به اسلام و مسلمانان آشکار است.

نویسنده، این جهت‌گیری را در نهایت هوشیاری و بدون تبلیغ به کار گرفته است. او حتی اسم نوجوان مسلمان داستان را نیز چنان با دقت برگزیده که پاک و درستی او را برساند.

نوجوان مسلمان در تمام طول داستان تلاش می‌کند تا در بدترین شرایط نیز، ضمن انجام فرایض دینی خود، الگویی برای کودکان و نوجوانان آواره و بی‌سرپرست هند باشد. در حالی که هم سن و سالان او گاهی دچار خام‌اندیشی و تحریک احساسات کودکانه شده و رفتارهای نامعقولی از خود بروز می‌دادند.

محبوبه نجف‌خانی، مترجم، پس از بیان خلاصه داستان، افزود: «رمان‌های سه‌گانه «چرخ گردون» را از دو بعد می‌توان مورد بررسی قرار داد: نخست از منظر جامعه‌شناسی و دیگر روان‌شناسی چرا که زمان داستان، فاصله بین دو جنگ جهانی اول و دوم و سال‌های پیش از جنگ‌های استقلال طلبانه مردم هند علیه استعمار انگلیس را دربرمی‌گیرد و به پیامدهای جنگ می‌پردازد و اثری ضد جنگ و تا حدی فلسفی - عرفانی را به تصویر می‌کشد.»

«چرخ گردون» را در یک نگاه کلی، می‌توان اثری تلخ، تکان‌دهنده و تأمل برانگیز دانست. ماجراهای داستان به نوعی با اسطوره‌های هندی و آیین هندو در هم تنیده شده‌اند و قهرمانان داستان با وجود تمام شوربختی‌ها، شکوه نمی‌کنند و با آن که جمیله‌گوین، گاهی قهرمان خود را در مرحله انتخاب قرار می‌دهد اما باز هم سایه سنگین آیین‌ها و سنن اجتماعی را که بر گزینش او تأثیر می‌گذارد، می‌توان دید.

در رمان «چرخ گردون»، اسطوره‌ها، آیین‌ها و سرودها، خط داستانی و ماجراها را شکل می‌دهند و در بسیاری موارد، این موقعیت‌ها هستند که به خلق شخصیت‌ها می‌پردازند.

تأثیراتی که جنگ و درگیری‌های قومی و فرقه‌ای بر قهرمانان داستان گذاشته، موجب شده تا آنان تمام آموزه‌های دینی و مناسک مذهبی را پشت سر بگذارند و به کشتار هم روی بیاورند. همچنین «تفرقه‌بینداز و حکومت کن»، شعار اصلی و پنهانی استعمار انگلیس است که رد آن در داستان به خوبی دیده می‌شود.

رمان «چرخ گردون»، بسیار قوی، پرکشش و تفکر برانگیز است و ترجمه شیوا، روان و حرفه‌ای آن، ارزش اثر را دوچندان می‌کند، تنها نقطه ضعف کتاب، تصاویر کمابیش اسطوره‌ای اما نازیبا و غیرجذاب کتاب است که شوقی در خواننده برنمی‌انگیزد.

محمد قاسم زاده، داستان‌نویس و نادر قدیانی نیز به بیان سخنانی درباره حسین ابراهیمی (الوند) پرداختند. کتاب‌های سه‌گانه چرخ گردون، نام مجموعه‌ای به قلم جمیله‌گوین از سری رمان‌های نوجوان (کتاب‌های بنفشه) انتشارات قدیانی است که در فهرست نهایی جایزه گاردین سال ۱۹۹۲ آمده است و فیلمی نیز بر اساس این مجموعه در دست ساخت است.

امرابی با اشاره به گفته‌های الوند درباره کودکان امروز گفت: «ابراهیمی، ۱۷ سال تمام به فعالیت‌های ادبی برای کودکان و نوجوانان پرداخت و می‌پنداشت که بیچه‌های امروز با نسل پیش، متفاوت هستند به این خاطر باید زبان آنان را شناخت و به همان زبان با آنان سخن گفت.»

وی مهم‌ترین و تأثیرگذارترین فعالیت الوند را راه‌اندازی خانه ترجمه در کنار خانه داستان دانست و گفت: «الوند، معلم ساده‌ای بود، هرگز فکر نمی‌کرد کسی جای او را یا خود، جای دیگری را تنگ کند، او باره‌اندازی خانه ترجمه، کتاب‌های بسیاری وارد کرد و در اختیار مترجمان گذاشت تا به معرفی و انتشار آن پردازند.»

شهرام اقبال زاده مترجم و منتقد، الوند را از جمله نویسندگانی دانست که می‌کوشید فرهنگ‌ها، را به یکدیگر نزدیک کند. وی گفت: «حسین ابراهیمی با ترجمه‌های روان، شیوا و خوشخوان خود به گفت‌وگوی میان تمدن‌ها و ادیان، کمک کرده و با نوشتن سه‌گانه «چرخ گردون»، میان فرهنگ‌ها، آشتی برقرار کرده است.»

وی الوند را طنزپرداز، پر جوش و خروش برشمرد و افزود: «این مترجم کودک و نوجوان، طنزپرداز خوبی بود و به شعر و شاعری نیز علاقه بسیار داشت، همچنین ادبیات کهن ایران را به خوبی می‌شناخت و با زیربوم‌های زبان فارسی آشنا بود. به همین خاطر ترجمه‌های او از جمله ترجمه کتاب «چرخ گردون» روان، ساده و درخشان هستند.»

اقبال زاده با اشاره به لغزش‌های ترجمه «چرخ گردون» گفت: «اگرچه همان‌گونه که تألیف بی‌نقصی وجود ندارد، نمی‌توان در پی ترجمه بی‌عیب هم بود. برای نمونه در نخستین کتاب این مجموعه آمده: «به کمک آنها توانستم تخیل کاملی را بیوشانم» که این جمله نه فارسی و نه انگلیسی است و عبارتی ناسالم به شمار می‌رود. همچنین می‌توان به موارد دیگری اشاره کرد که حتی از چشم ویراستار نیز

«مرگ، هر لحظه، می‌تواند به سراغ من بیاید، مهم نیست؛ مهم این است که زندگی و مرگ من چه تأثیری بر زندگی دیگران بگذارد» و هیچ‌کس نمی‌تواند تأثیر حسین ابراهیمی (الوند) بر رشد ادبیات کودک و نوجوان را انکار کند.

اسدالله امرابی با بیان این مطلب در مراسم رونمایی کتاب‌های سه‌گانه «چرخ گردون» که با همکاری انتشارات قدیانی در انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار شد گفت: «الوند معتقد بود که کودکان ایرانی، لایق خواندن بهترین کتاب‌های دنیا هستند، به همین خاطر از هر فرصتی استفاده می‌کرد تا آثار خوب را خریداری و نویسندگان را با اصرار به انجمن نویسندگان کودک و نوجوان دعوت کند و از آنان بخواهد تا کتاب‌های خوب را ترجمه و منتشر کنند.» وی به شیوایی ترجمه‌های الوند اشاره کرد و افزود: «حسین ابراهیمی، زبان کودکی را می‌فهمید چون خودش کودک بود و تا آخر عمر هم کودک ماند. او می‌پنداشت: بیچه‌ها، نه به اسم نویسنده توجه می‌کنند، نه به نام مترجم؛ آنچه برای آنها اهمیت دارد، خود کتاب است؛ به همین خاطر، کتاب‌هایی را برای ترجمه انتخاب می‌کرد که زیباترین آثار بودند و توجه مخاطبان خود را جلب می‌کردند.»

امرابی از علاقه الوند به نویسنده مجموعه «چرخ گردون» سخن گفت و بیان کرد: «ابراهیمی، همیشه از خواندن کتاب‌های جمیله‌گوین لذت می‌برد و می‌گفت: دلم می‌خواست فرصت می‌گرم و می‌توانستم تمامی آثار گوین را برای نوجوانان ترجمه کنم. زیرا اگر مانوسینده‌ای چون او داشتیم، بیچه‌های ما به کتاب علاقه مند می‌شدند.»

مترجم کتاب «خاتم سرگرد باربارا» اثر برنارد شاولو بی‌توجهی به ادبیات کودک و نوجوان شکوه کرد و افزود: «نویسنده‌های نامداری چون گابریل گارسیا مارکز، چند داستان برای کودکان نوشته‌اند اما مترجمان ایرانی، نام این داستان‌ها را از فهرست آثار او حذف کرده‌اند.»

دشواری های نمایشنامه نویسی برای کودکان و نوجوانان

صحنه، تشنه قصه های کودکان

کودکی، مهم ترین و موثرترین دوره زندگی فرد از نظر شکل گیری فکری و شخصیتی است و کودک کسی است که روحی لطیف، حساس و تاثیرپذیر دارد و یک داستان یا یک نمایشنامه خوب، تاثیری عمیق و ماندگار بر ذهن و روان او باقی می گذارد. در دو دهه گذشته نویسندگانی نمایشنامه را به کودکان معرفی کردند؛ همچنین نویسندگان دیگری به بازنویسی افسانه های عامیانه ایرانی و زندگی نامه بزرگان پرداختند و بازیگرانی براساس همین نوشتارها در نقش پهلوانان تاریخی در تماشاخانه ها به روی صحنه رفتند.

سال ها پیش از آن نیز جبار باغچه بان، با انتشار نمایشنامه «گرگ و چوپان»، به عنوان پیشگام نمایشنامه نویسی برای کودکان پیش دبستانی شناخته شد. او اجرای نمایش را یکی از بنیان های مهم آموزش پیش دبستانی می دانست. به همین سبب هنگامی که در سال ۱۳۰۳ کودکستان باغچه اطفال در تبریز را بنیان نهاد، دست به کار نوشتن نمایشنامه های گوناگون شد و به یاری همسرش که با موسیقی آشنا بود، در کودکستان، نمایش های آهنگین اجرا کرد.

اما امروز، کمتر مرکز یا نهادی از نمایشنامه نویسی برای کودکان حمایت می کند و به انتشار نمایشنامه هایی زیبا و تاثیرگذار برای این گروه سنی می پردازد. مرکز تئاتر کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به عنوان متولی اصلی این جریان، بودجه ای اندک و تنها دو سال غیراستاندارد را به این امر مهم اختصاص داده و روشن است تا نمایشی به اجرا در نیاید، نویسنده ای به نوشتن تشویق نمی شود. اما متأسفانه هیچ نهاد و مرکزی وجود ندارد تا پایه و هسته اصلی تئاتر و نمایشنامه نویسی برای کودک را شکل داده و به هدایت نویسندگان پردازد.

عادل بزوده که از کارشناسان تئاتر کودک است، می گوید: ماهر گز به طور بنیادین با نمایشنامه نویسی برخورد نکرده و هیچ نهادی برای شکل دادن به تئاتر کودک پدید نیآورده ایم تا ما را به ساختار تعریف شده برساند.

نویسنده و کارگردان «گلی، گلی جون»، آشنایی با ذهن و زبان کودکان را لازمه کار نمایشنامه نویسان می داند و می گوید: «کسانی که در زمینه کودک کار می کنند باید از یک سو با حال و هوای دنیای کودکان و ادبیات آنها آشنا باشند و از سوی دیگر، به طور جدی و حرفه ای به نمایشنامه نویسی بپردازند، نه این که هر زمان دلشان خواست و در ذهنشان جرقه ای زده شد به این کار روی آورند.» بزوده با تاکید بر این که پرداختن به دنیای کودک، دغدغه نویسندگان نیست می افزاید: «اگر نمایشنامه نویسی، دغدغه اصلی نویسندگان باشد، غیرممکن است، پا را از این عرصه بیرون بگذارند اگر چه استمرار در این زمینه، به کفشی آهنین نیاز دارد تا با آن بتوان یک دوره گذار تاریخی را پشت سر گذاشت.»

وی به استاندارد نبودن سالن های نمایشی اشاره و بیان می کند: «دو سالن کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و تالار هنر از کمترین استانداردها برخوردار نیستند و مکان های مناسبی برای نمایش به شمار نمی روند.»

کارگردان های تئاتر کودک دریغ می کند، چگونه می توان به کار جدی در این زمینه پرداخت.»

طرحی نو

در روزگار نو با رسوخ هر چه بیشتر پدیده های فرهنگی غرب به زندگی ایرانیان، تئاتر و نمایشنامه نویسی به یکی از هنرهای برجسته و درخور توجه تبدیل شده است. اما سهم کودکان از این میان کدام است. نمایشنامه نویسان چقدر به نگارش نمایشنامه های زیبا برای کودکان و انتشار آن پرداخته اند، اصلاً چرا ایرانیان کمتر به خواندن نمایشنامه و فیلمنامه می پردازند.

شقایق قندهاری، مترجم کودک و نوجوان با اشاره به فقر بسیار ترجمه در این زمینه می گوید: «اگر ما مترجمان بدانیم که ناشری به انتشار ترجمه های ما می پردازد و با تبلیغ این گونه آثار، کودکان و نوجوانان را با نمایشنامه آشنا می کنند، قطعاً به فعالیت در این زمینه می پردازیم.»

مترجم «خانه خودمان» معتقد است: «هر کدام از رشته های هنری، لذت ویژه و منحصر به فرد خود را دارند و نمایشنامه نویسی نیز همین گونه است، بنابراین باید مترجمان به ترجمه آثاری بپردازند که هم خود لذت ببرند و هم این شیرینی را به دیگران بچشانند و خلأ موجود را پر کنند.»

قندهاری با اشاره به این که ایرانیان در هر کاری به دنبال یک پیشرو و آغازکننده هستند، می افزاید: «ما همواره در انتظار کسی هستیم که سدها را بشکند و با آسان و کوتاه تر کردن مسیر، ما را به ادامه راه فراخواند و هرگز نمی خواهیم خود، هموارکننده طریق برای دیگران باشیم، هر چند ناشران دولتی و متولیان آموزشی و فرهنگی نیز در این میان بی تاثیر نیستند و آنان هستند که باید از نویسندگان و مترجمان حمایت کنند و آنها را به کار در این زمینه برانگیزند.»

همچنین تا زمانی که تئاتر به برنامه ای جدی برای بچه ها تبدیل نشود، نمایشنامه نویسی نیز رشد نمی کند، زیرا این دو لازم و ملزوم یکدیگرند. از این رو بهتر است متولیان آموزش و پرورش مدرسه ها را به سالن تئاتر مجهز کنند و مسئولان فرهنگ و هنر کشور به گروه های مختلف اجازه و سفارش نوشتن و اجرا دهند تا بتوانند به رشد و گسترش تئاتر کودکان کمک کنند و گر نه نه تنها اتفاق خاصی در این زمینه نمی افتد، بلکه افرادی نیز که سال ها کوشیدند بر کار کودک متمرکز شوند، سرانجام به خاطر مشکلات مالی دست از فعالیت مستمر در این زمینه برمی دارند و به کار برای بزرگسالان روی می آورند.

زهرا صبری، نویسنده و کارگردان، درباره دلایل اصلی این نابسامانی ها در حوزه تئاتر و نمایشنامه نویسی کودک و نوجوان می گوید: «شاید اگر ما کودکان را جدی می گرفتیم و با آنها درست برخورد می کردیم، وضع تئاتر و نمایشنامه نویسی برای این گروه سنی هم بهبود می یافت، اما مانه تنها کودکان را در نظر نمی گیریم، بلکه گاه کسانی را که برای آنان فعالیت می کنند نیز نادیده گرفته و هر چیز تکراری و بی محتوایی را کار کودک می پنداریم.»

کارگردان «هشت لحظه» معتقد است: «آموزش و پرورش، کار نمایشنامه و تئاتر را جدی نمی گیرد و مراکزی چون کانون پرورش فکری نیز در این زمینه کم کاری کرده و سالن و بودجه لازم را به این کار اختصاص نمی دهند.»

وی با اشاره به مشکلات مالی و معنوی کسانی که در زمینه کودک کار می کنند می گوید: «وقتی، هیچ نهادی، خود را متولی کار کودک نمی داند و نیازهای آنان را پاسخ نمی دهد و حمایت های مالی و معنوی خود را از نمایشنامه نویسان و

عادل بزوده، فرهنگ ایران را فرهنگی سرشار و غنی می داند و می گوید: «بیم آن می رود که کودکان ما از فرهنگ خود فاصله بگیرند و کمتر کسی است که با نگاه درست، زیبا و جذاب برای کودکان به بازآفرینی و تصویر کردن داستان های شاهنامه، مثنوی، کلیله و دمنه و... با نگاه امروزی پردازد، درحالی که ادبیات کهن ما، متون بسیار جذاب و ارزشمندی هستند که می توانند به زبان امروزی بازنویسی و بازآفرینی شوند و در اختیار کودکان این نسل قرار بگیرند.»

به باور این نمایشنامه نویسی و کارگردان عروسکی، آموزش و پرورش و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مسئولان نمایشنامه نویسی برای بچه ها هستند و باید بودجه لازم را در اختیار نمایشنامه نویسان کودک قرار دهند و با پشتیبانی های مالی و معنوی از آنان، تئاتر کودک را از خطر مرگ رها کنند.

کودکان را باور کنیم

صدا و سیما، آموزش و پرورش، کانون پرورش فکری، مرکز هنرهای نمایشی و تمامی نهادهای مرتبط باید به فعالیت در زمینه نمایشنامه نویسی برای کودکان و نوجوانان به فعالیت بپردازند و این هنر اصیل را از حاشیه به متن آورند.

جبار باغچه بان، با انتشار نمایشنامه «گرگ و چوپان»

به عنوان پیشگام نمایشنامه نویسی برای کودکان پیش دبستانی شناخته شد

مروری کوتاه بر رویکردهای مردم‌شناسی در ایران

ریشه‌های همگرایی

مردم‌شناسی در مقام یکی از علوم محقق برای بازخوانی سویی‌های مختلف اجتماعی از نوع تهیه خوراک و پوشاک گرفته تا تعامل اجتماعی امروزه با تحولات شگرفی روبرو شده

است. به اعتقاد بسیاری از محققان این حوزه، مردم‌شناسی دانش بررسی نوع بشر است. چراکه عموماً دامنه بررسی آن در برگیرنده همه زمانها و همه ابعاد انسانی می‌شود. بحث فرهنگ و اینکه سرشت آدمی، فرهنگ است، هسته مطالعات مردم‌شناختی را تشکیل می‌دهد. از دید مردم‌شناسان گونه‌های بشری به یک توانایی همگانی دست یافته‌اند که با آن، می‌توانند جهان پیرامون را بگونه‌ای نمایان ببینند، و اینکه این نمادها را به دیگران آموخته و جهان و خود را بر پایه این نمادها دیگرگون می‌نمایانند. از دیگر سو واژه تعاون cooperation که نخستین بار توسط رابرت اوون در مقابل واژه رقابت Competition به کار رفت، به عنوان اجتماع مستقل افرادی که به منظور تأمین نیازها و اهداف مشترک اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود با هم‌دیگر به نحو اختیاری توافق کرده‌اند.

اما آنچه که باعث شده تا در این مجال که به معرفی کتاب «واره: درآمدی به مردم‌شناسی و جامعه‌شناسی تعاون» تألیف دکتر مرتضی فرهادی (برگزیده بیستمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در رشته علوم اجتماعی) اختصاص دارد مدخلی بر بحث مردم‌شناسی داشته باشیم اهمیت روزافزون این علم میان رشته‌ای است. چراکه این حوزه امروزه به قدری در دیگر حوزه‌های علوم ریشه دوانیده که پرداختن به آن را ناگزیر می‌کند.

در این کتاب، نویسنده قصد دارد تا آن بخش از سنت ایرانیان را که نیرو و محرک لازم را به موتور توسعه جامعه ایران می‌بخشد، بازیابی کرده و وجوه گوناگون آنها را تبیین نماید.

این کتاب در یازده فصل کلی سامان یافته است که در ضمن پرداختن به کلیات بحث واره، مباحثی نظیر پیشینه واره در فرهنگ و اقتصاد ایران؛ زمینه‌های فرهنگی تداوم واره؛ دلایل تداوم و کارکردهای واره؛ گزینش در سازمان واره؛ عوامل موثر در شروع واره و مباحثی از این دست مورد واکشافی قرار می‌گیرند.

به تعبیری شاید بتوان تلاش دکتر فرهادی را در این کتاب وسیع‌ترین پژوهش و تحقیق میدانی در زمینه کشف و تبیین یک نوع همکاری و تعاون در بین ایرانیان دانست. چراکه به گواه گسترده‌گی مباحث مطرح‌شده و ادعای مولف، دکتر مرتضی فرهادی، قریب به ۴۰ سال از عمر خود را در نقاط مختلف ایران برای به دست آوردن ریشه‌های همکاری و همیاری در بین ایرانیان جستجو کرده است.

به هر تقدیر این اثر شاید بتواند زمینه‌ای زیر ساختی برای انجام پژوهش‌های جدی دیگری باشد که جای خالی آن را در نظام پژوهش‌های میدانی می‌بینیم.

نشست نقد کتاب «سخن گفتن از خدا» برگزار شد

رنگ خدا بر کلمات انسان

اهتمام جدی به زبان

دکتر حسین هوشنگی نیز مسئله اهمیت نگارش کتابی با این موضوع در موقعیت تاریخی امروز ناشی از اهمیت زبان و مباحث زبانی در سده اخیر دانست و تاکید داشت که این اختصاص به فلسفه‌های تحلیلی و زبانی ربطی به سنت‌های فلسفی انگلو ساکسون ندارد بلکه در فلسفه‌های اروپایی نظیر اگزیستانسیالیسم (علی‌الخصوص فلسفه هایدگر) در جریان هرمنوتیک فلسفه‌های ساختارگرا، پساساختارگرا و شالوده‌شکنی این اهتمام با جدیت دنبال می‌شود. به طوری که همین عنایت ویژه در پدیدآیی حوزه‌های مطالعاتی جدیدی نظیر زبان‌شناسی و نشانه‌شناسی و حتی نقد ادبی تأثیر داشته است.

هوشنگی با طرح این تأثیر و تأثر می‌خواست به آثار و پیامدهای این اهتمام در ارائه نظرات فلسفی و حوزه‌های مطالعاتی‌ای اشاره کند که به گونه‌ای آشکار در ایجاد مسائل جدید در کلام و فلسفه دین موثر بوده‌اند.

طرح این مباحث مدخلی بود تا این مدرس دانشگاه امام صادق(ع) به رویکردهای مولف کتاب «سخن گفتن از خدا» بپردازد چراکه اساساً به گفته هوشنگی کتاب حاضر با تئوری زودیباب و در عین حال نقد و ارزیابی منصفانه آراء متفکران غربی به خوبی می‌تواند به عنوان یک کتاب درسی در مسائل کلامی جدید مورد استفاده قرار گیرد.

او البته تکمله‌هایی نیز بر کتاب پیشنهاد کرد. به گفته وی ارائه نظریه عرفای اسلامی به عنوان یک نظر ترکیبی و در عین حال مستقل در کنار دیگر نظرات می‌تواند اثر حاضر را کامل‌تر کند.

از سوی دیگر به اعتقاد این عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق(ع) اشاره به آراء متناظر در جهان اسلام هنگام ارائه برخی نظرات غربی مانند نظریه کارکردگرایی آلتون که کاملاً با نظریه معتزله متناظر است به همراه توجه به مبانی متدولوژی و سوالاتی که در دوره جدید مطرح شده است به عنوان نکات غیر قابل اجتناب در چاپ‌های آتی کتاب حاضر به شمار می‌آید.

این نشست نیز به مانند دیگر نشست‌های سرای اهل قلم با پرسش‌هایی از سوی حاضران همراه بود و نویسنده نیز در ضمن پذیرفتن نقدهای هوشنگی به پرسش‌های موجود پاسخ گفت.

دینی قرار دارند پاسخ به دستورات دینی درباره امکان یا عدم امکان اتصاف خداوند، به صفات خاص، بازگشت می‌کند. اما با وجود این تقدس الهی اقتضا می‌کند که هر صفتی را نتوان به آن ذات اقدس استناد داد.»

اما به باور رئیس مرکز تحقیقات دانشگاه امام صادق(ع) اگر به صورت عام و فارغ از دین خاصی به این موضوع بنگریم دو عامل جدید در پیدایش این سوال نقش داشته‌اند: عامل معرفت‌شناختی و عامل زبان‌شناختی اما پرداختن به موضوع مفهوم خداوند و سخن گفتن از ذات اقدس او چه یافته‌هایی را دربردارد؟

اکبری برای پاسخ به این پرسش با نیم‌نگاهی به رویکردهای ملحدان در سنت‌های فلسفی گذشته به سنت‌هایی اشاره کرد که در آن ملحدان شرط ورود به بحث در باب وجود خداوند را ارائه یک مفهوم مشخص از خدا می‌دانند. از سوی دیگر بحث کثرت گروی دینی و موضعی که یک متدین یا یک فیلسوف دین در این مورد اتخاذ می‌کند با مسئله مفهوم خداوند در ارتباط است.

او طی بحث نقبی نیز به سنت فلسفه اسلامی زد و بر این باور بود که شباهت‌های زیادی در این حوزه میان اندیشمندان ادیان مختلف وجود دارد، به طوری که اگر الهیات سلبی در سنت اسلامی در آرای قاضی میرسعید دیده می‌شود در سنت مسیحی، نزد دیونوسیوس و در سنت یهودی نزد ابن میمون نیز وجود دارد یا اگر شاهد نظریه کارکردگروی در آرای آلتون در دوره معاصر هستیم، تفسیر دیگری از این نظریه را پیش‌تر در آرای معتزله می‌بینیم.

به باور وی سنت فلسفه اسلامی خصوصاً آرای مبتنی بر تشکیک وجود ظرفیت‌های فراوانی برای نظریه‌پردازی در این حوزه دارد و می‌توان بر اساس اصولی نظیر تشکیک وجود نظریاتی را ارائه کرد که سازگاری بسیار بیشتری نسبت به آنچه در سنت‌های دینی مسیحیت و یهود مشاهده می‌شود، داشته باشد.

او در پایان سخنانش، انتشار کتاب «سخن گفتن از خدا» را زمینه‌ساز تقریرهای جدیدتر از دیدگاه اندیشمندان مسلمان اعم از متکلمان، فیلسوفان و عرفا درباره این مسئله کلیدی معرفی کرد و رشته سخن را به دیگر مدعوین نشست یعنی دکتر حسین هوشنگی سپرد.

شنبه گذشته جمعی از اساتید فلسفه دین در سرای اهل قلم گرد آمدند تا درباره کتاب «سخن گفتن از خدا»؛ آخرین اثر دکتر امیرعباس علیزمانی عضو هیئت علمی دانشگاه تهران صحبت کنند.

در این نشست که با حضور دکتر حسین هوشنگی عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق(ع) و دکتر رضا اکبری دیگر استاد این دانشگاه برگزار شد، حاضران تلاش خود را معطوف به ارائه رویکردها و سویی‌های موجود در تاریخ الهیات فلسفی و سیر تطورپرسش‌های موجود در حوزه زبان دینی و برخورد مولف کتاب حاضر با موضوع مورد بحث، کردند.

سخن گفتن از خدا: هسته الهیات فلسفی

علیزمانی به عنوان اولین سخنران با اشاره به وضعیت طرح این بحث در جهان سعی خود را معطوف به ارائه شمایی کلی از دشواری‌های تفکر و «سخن گفتن از خدا» کرد تا مگر از این رهیافت سویی‌ها و رویکردهای کتاب حاضر را تبیین کند.

به گفته این عضو هیئت علمی دانشگاه تهران «سخن گفتن از خدا» بخشی از بحث پیرامون زبان دینی است و همان‌طور که ویلیام آلتون می‌گوید، بحث زبان دینی اعم است و علاوه بر شمول گزاره‌های کلامی، گزاره‌های غیر کلامی نظیر گزاره‌های تاریخی، اخلاقی و... را نیز دربرمی‌گیرد.

به باور علیزمانی بحث زبان دینی درست از جایی مطرح می‌شود که زبان در خدمت مقولات دینی (اعم از خداوند، وحی و...) قرار گیرد اما به هر حال سخن گفتن از خدا در هسته و نقطه مرکزی زبان دینی است.

به گفته وی، مشکل از جایی آغاز می‌شود که زبان طبیعی به روایت یک امر «دیگر» یا عالمی «دیگر» می‌پردازد و به عبارتی با این زبان طبیعی که در همین عالم به کار می‌رود به ساختی دیگر می‌رویم.

وی با ارائه مثال معروفی از کافمن پیرامون محدودیت‌های زبان معتقد بود تا زمانی که تجربه‌ای مشترک میان دو انسان حاصل نشود، این زبان طبیعی نخواهد توانست فرد را به مقصود خود یعنی بیان تجربه شخصی برساند و شاید ناتوانی زبان برای گفت‌وگوی ملحد و متدین از همین جانشی می‌شود. نویسنده کتاب حاضر با طرح این مباحث رویکرد

کتاب «سخن گفتن از خدا» را پاسخ‌گویی به یک پرسش چندپاره مطرح شده در عالم تفکر معرفی کرد به این معنی که آیا می‌توان با زبان طبیعی به شکلی معنادار، ایجابی، حقیقی و صادق درباره خدا سخن گفت؟ و اگر ممکن است چگونه؟

به گفته علیزمانی اینها از جمله پرسش‌هایی هستند که در کتاب حاضر سعی شده در حد توان با استناد به آرای نمایندگان مدافع اندیشه‌های مختلف به آنها پاسخ داده شود چراکه اگر قرار می‌بود به تمامی اقوال پرداخته شود، اثر حاضر حجمی سه برابر می‌داشت. مهم‌تر از همه این که کتاب «سخن گفتن از خدا» تنها می‌خواهد مدخلی بر این بحث باشد و هیچ داعیه دیگری ندارد.

اتصاف صفات به ذات اقدس

پس از علیزمانی نوبت به دکتر رضا اکبری استادیار دانشگاه امام صادق(ع) رسید که سعی خود را معطوف پرداختن به امکانات موجود برای سخن گفتن از خداوند کرد.

او با طرح این پرسش که چرا مفهوم خداوند به عنوان یک مسئله مهم ذهن انسان‌ها را به خود مشغول ساخته، گفت: «از منظر کسانی که در داخل یک سنت

نظری به روند نشر گزین گویه های فلسفی

گذرنامه های دیار فلسفه

اصطلاحات فلسفی او را با ساده انگاری تمام به فارسی برمی گردانند.

به گفته وی، مخاطب حق انتخاب دارد و گاه برگردان دقیق و کارشناسی شده گزین گویه ها می تواند خواننده را در بالابردن سطح مطالعه و حتی ورود تخصصی به جهان تفکر یاری رساند.

گزین گویه به مثابه گذرنامه

بخش عمده ای از منتقدان کتاب های موسوم به گزین گویه، بر این باور هستند که برگردان این آثار باید به شکلی تخصصی دنبال شود، چرا که عموماً این دسته از آثار نقش غیرقابل انکاری در تعیین نوع نگرش مخاطب ایرانی به تفکر یک فیلسوف غربی دارد به طوری که گاه مترجم می تواند با گزینش و انتخاب پاره گفتارهایی از یک متفکر غربی جایگاه او را در میان مخاطبان ایرانی به اوج یا حضیض برساند. به گفته محمد رنجبر مترجم متخصص با این گزین گویه ها گذرنامه ای به دست مخاطب می دهد تا از این رهیافت، آثار و آرای فیلسوفانی چون هگل، کانت، افلاطون و ... را به شکلی جدی تر دنبال کند. این در حالی است که عمدتاً قضیه به شکل تخصصی مورد توجه نیست و پیش از هر نوع آشنایی، ذهن مخاطب را به بیراهه می کشاند.

غفلت از متفکران بومی

کافی است کمی در این ماجرا دقیق شد تا به راحتی به موضوعی پی برد که متأسفانه از فرط بداهت مغفول واقع شده است.

نکته این است که در طی سال های گذشته اندیشه های بسیاری از متفکران غربی به صورت گزین گویه در ایران به فارسی ترجمه و منتشر شده اند. در مورد ضعف و قوت این برگردان ها سخن زیاد است اما آنچه در این مجال به بازخوانی و توجه ویژه نیاز دارد انتخاب و گزین سازی اندیشه های فیلسوفان خودی است.

به باور علی عبداللهی، اگر برخی از اهالی فن به انتخاب و گزین سازی اندیشه های متفکران ایرانی - اسلامی مبادرت ورزند، حداقل می توان این آثار را به عنوان گذرنامه ای به جهان تفکر اسلامی به نسل جوان معرفی کرد.

البته عبداللهی نیز اذعان می کند که طی این سال ها تلاش های ارزنده ای از سوی برخی استادان صاحب نام و صاحب سبک ایرانی برای حصول به این مقصود صورت گرفته اما نمی توان به همین بسنده کرد.

محدود شدن به گزین گویه ها

یکی از مسائل عمده ای که در نظر اهل فن طی این سال ها موجب یکسونگری در وادی تفکر شده، معضل ناخواندگی متون اصلی است، به طوری که گاه مطالعه آرای متفکران، به خواندن گزین گویه ها محدود می شود. عبداللهی و ویسی به شکلی کاملاً منتقدانه به این مسئله می نگرند. به باور آنها متأسفانه گاه دیده می شود که مخاطب تنها به خواندن گزین گویه ها اکتفا می کند و همین موضوع کل تلاش گردآورنده و مترجم را تحت الشعاع قرار می دهد. البته این مترجم معتقد است که بخش عمده ای از نقدها به مترجمان برمی گردد چرا که گاه مترجمان ناوارد، بدون درک واقعی از اندیشه یک فیلسوف،

ضعف برگردان های فلسفی نیز چهره تهدید آمیزی به خود می گیرد.

مجتبی ویسی؛ دیگر مترجم آثار فلسفی و جامعه شناسی نیز بر این باور است که در دوره ای بسیاری از مترجمان به آثار فلسفی مراجعه می کردند و دوست داشتند آنها را ترجمه کنند و بهترین راه برای آغاز، انتخاب گزین گویه های متفکران غربی بود.

او این امر را یکی از دلایل رشد ترجمه های بد می داند که اشتیاق مخاطبان فلسفه را به مطالعه این آثار کاهش داد ولی با وجود این هنوز هم آثار خوبی در حوزه گزین گویه ترجمه و به بازار عرضه می شود که با استقبال خوبی نیز همراه است.

امروزه تقریباً همه متفکران را می توان به راحتی خواندن یک رمان سرگرم کننده شناخت و تازه گاه اندیشه هایشان را نیز با نقادی جانانه به زیر پرسش برد! تنها کافی است یک نوک پا بروید راسته کتابفروش ها یا کتابخانه عمومی محل و از برگه دان، اسمی را از فیلسوفان - از سقراط گرفته تا هابرماس - انتخاب کنید و با خواندن گزیده ای از نوشته های او به همراه یکی دو مقاله کاملاً کوتاه، تحلیل گر افکار وی شوید.

در زمانه ای که بخش عمده ای از آثار فیلسوفان غربی به راحتی آب خوردن به واسطه چسب و قیچی و کاغذ جناب مترجم آماده می شود، دانا بودن که جای خود دارد، می توانیم به راحتی مدعی تدریس فلسفه یا جامعه شناسی در حوزه اندیشه های هر یک از این اندیشمندان باشیم!

گزیده های کوتاه و فقیح

علی عبداللهی از جمله مترجمانی است که چندی به برگردان گزین گویه هایی از متفکران برجسته جهان نظیر نیچه، اپیکور، ماکیاولی، گوته و ... اشتغال داشته است، ولی با وجودی که در این حوزه تلاشی مضاعف از خود نشان داده، خود از جمله منتقدان رویکرد ناشران به این دست آثار است.

به باور این مترجم، متأسفانه بحث برگردان گزین گویه ها در ایران به مسئله ای بغرنج تبدیل شده است، چرا که بخش عمده ای از این آثار از سویی توسط غیرمتخصصان ترجمه می شود و از سوی دیگر مترجمانی که گزین گویه ترجمه می کنند با اندیشه های متفکران آشنایی لازم را ندارند.

از سویی دیگر محمد رنجبر، مترجم و ویراستار آثار فلسفی معتقد است که ناشران نیز با نگاهی صرفاً اقتصادی به این مقوله می نگرند.

به گفته رنجبر، در غرب عموماً کسانی به گزینش کوتاه نگاشته ها مبادرت می ورزند که خود از جمله متخصصان و شارحان آثار و آرای یک یا دو فیلسوف خاص هستند.

او نیز به مانند عبداللهی از رودریگز زافرانسکی، شارح آرا و اندیشه های مارتین هیدگر و فریدریش ویلهلم نیچه یاد می کند که در کنار شرح و نقد آثار این فیلسوفان، به سفارش یکی از ناشران، گزیده ای از نوشتارهای هیدگر با نیچه را به صورت گزین گویه انتخاب و به چاپ می سپارد.

مشکل به همین جا ختم نمی شود. در این میان هر وقت سخن از ترجمه به میان کشیده می شود، مسئله

نگاهی کوتاه به کتاب «ماده و آگاهی» اثر چرچلند فلسفه ذهن در روزگار ما

رضا نیلی
پرسش به سادگی آب خوردن ذهن مخاطب را درگیر خودش می کند: «جنبه غیرمادی این جسم کدام است؟» این پرسش فارغ از آیین های باستانی، ادیان توحیدی و متون مقدس و حیوانی، ذهن بسیاری از متفکران را به خود مشغول ساخته است. هر چند پاسخ های دوگانه انگارانه به

مسئله جسم و ذهن، وجود نفس غیرمادی را تایید می کند، اما زمانی که بعدها دکارت (پس از آن که در سنت های فلسفی اسلامی و مسیحی امری مشخص تلقی شده بود) این موضوع را مورد بحث قرار داد،

قضیه دوگانه انگاری ذهن و بدن به موضوعی پراهمیت بدل شد تا نظریه های اینهمانی با بحرانی جدی مواجه شوند و زمینه برای پیدایش یکی از شاخه های فلسفه تحلیلی به نام فلسفه ذهن (که بر پایه یافته های تجربی بنا شده) مهیا شود. به طوری که از دهه ۱۹۷۰ به بعد فلسفه ذهن به یکی از پویاترین و فعال ترین شاخه های فلسفه تحلیلی بدل شد. طبعاً در این مجال که به معرفی کتاب «ماده و آگاهی» نوشته پاول چرچلند اختصاص دارد نمی توان شمایی کلی از وضعیت فلسفه ذهن در جهان معاصر ارائه کرد، اما با نیم نگاهی به طرح بحث دوگانه انگاری در ایران (با استناد به نظریه حدوث جسمانی نفس ملاصدرا و پاسخ جدید او به این پرسش) می توان گفت پرونده این بحث با ملاصدرا عملاً در فضای فلسفی ایران بسته می شود، به طوری که شاید بتوان مدعی بود تعداد آثاری که در این حوزه وجود دارد به تعداد انگشتان دو دست نمی رسد.

نکته جالب تر این که به گفته مترجم کتاب «ماده و آگاهی» هیچ یک از چند کتاب انگشت شماری که در زمینه فلسفه ذهن به فارسی منتشر

شده است ویژگی های یک مقدمه درسی یا شاید به تعبیری یک گذرنامه به فلسفه ذهن را در خود ندارد و از این حیث می توان گفت که انتشار کتاب چرچلند که از جمله فیلسوفان ذهن حذف گرا به شمار می آید، پاسخی به این نیاز جامعه دانشگاهی و فکری ایران است.

چرچلند به گواه رویکردی که در این کتاب اتخاذ کرده، حذف گرا است. به این معنی که به باور وی واژه های روانشناسی عامه نظیر احساسات درونی مثل عصبانیت یا ترس و ... به طور واقعی فرد را به چیزی ارجاع نمی دهند.

او در کتاب حاضر تلاش می کند تا شرح مختصری از مسائل مبتلابه فلسفه ذهن و علی الخصوص مسئله ذهن و بدن و گستره پاسخ های مطرح شده به این پرسش به دست بدهد.

در عصری که این فلسفه کم کم دارد به یکی از رویکردهای غالب در فلسفه های تحلیلی تبدیل می شود، بازخوانی این کتاب که اخیراً از سوی نشر مرکز روانه بازار نشر شده است، می تواند شمایی کلی از وضعیت فلسفه ذهن در اختیار دانشجویان فلسفه قرار دهد.

«درمان دارویی روانپزشکی» و چند نکته فنی

در رشته پزشکی بسیاری از دانشجویان همچنان ترجیح می دهند از نسخه های اصلی و ترجمه نشده استفاده کنند، چراکه بی دقتی در ترجمه علمی از یک طرف و توجه نکردن به نکات فنی در چاپ، بسیاری از کتاب های ترجمه شده را به کتاب هایی غیر قابل استفاده تبدیل می کند.

«درمان دارویی روانپزشکی» عنوان ترجمه یکی از مراجع رشته روانپزشکی است که چندی پیش به دستم رسید. در مورد این کتاب نکاتی از لحاظ محتوا و ساختار توجهم را جلب کرد که به آنها اشاره می کنم.

این کتاب یکی از مراجع کاربردی در حوزه روانپزشکی و همچنین در مواردی برای آشنایی از تداخلات و عوارض آنها برای سایر متخصصان و به ویژه پزشکان عمومی است و در اختیار داشتن این کتاب برای دستیاران این رشته به عنوان کتابی کم حجم و پر محتوا در عملکرد روزانه آنان مفید است.

با توجه به تخصصی بودن مخاطبان این کتاب، ضمن ارج نهادن برای کاربرد واژگان فارسی - که البته گاه فراتر از اصول واژه گزینی معمول این رشته است - نیاز به زیرنویس انگلیسی بعضی واژه ها احساس می شود، به ویژه در مورد نام داروها.

از نقاط قوت منحصر به فرد و ارزشمند این کتاب ترجمه نمایه آن به فارسی و تطبیق بر اساس الفبای فارسی است که می تواند الگویی برای سایر مترجمان با توجه به استاندارد بودن این واژه گزینی باشد. از دیگر نقاط قوت قابل توجه در این کتاب ترجمه کل جدول های آن به فارسی است؛ البته در مواردی در برگردان تحت اللفظی افراط شده است که باعث شده از شیوایی و روانی متن فارسی کاسته شود.

متن کتاب نیز اگرچه از نظر فقدان غلط های املائی و تایپی از دقت قابل قبولی برخوردار است ولی ضعف ناشی از نقص ویراستاری ادبی، در کل متن مشخص است که استفاده از همکار ویراستار متخصص می توانست به شیوایی متن بیفزاید.

در انتخاب عنوان کتاب هم دقت کافی به عمل نیامده است و شاید «درمان دارویی در روانپزشکی» یا «دارو درمانی در روانپزشکی» صحیح تر و مناسب تر بود.

نقطه ضعف چشمگیر به لحاظ ساختار کتاب که متأسفانه تلاش قابل توجه مترجمان را به میزان قابل توجهی تحت تاثیر قرار داده است، رعایت نکردن نکات فنی بسیاری در تهیه کتاب است که به اختصار به برخی از آنها اشاره می شود: ۱- طراحی جلد بسیار ضعیف است و در حد کتب علمی منتشر شده در حال حاضر نیست و ای کاش حداقل از طرح اصلی کتاب استفاده می شد. عنوان ناشر کتاب روی جلد نیست و «ویرایش چهارم» هم روی جلد نیامده است.

۲- تخصص و رشته علمی مترجمان مشخص نیست. عنوان کامل و صحیح کتاب در پشت جلد نیامده است و در نهایت بی دقتی، برای ذکر نام نویسنده از کلمه «wrote» استفاده شده که البته «wrote» صحیح است.

۳- در فیفا، سال ویرایش کتاب ۲۰۰۵ ذکر شده در حالی که کتاب ویرایش سال ۲۰۰۶ است.

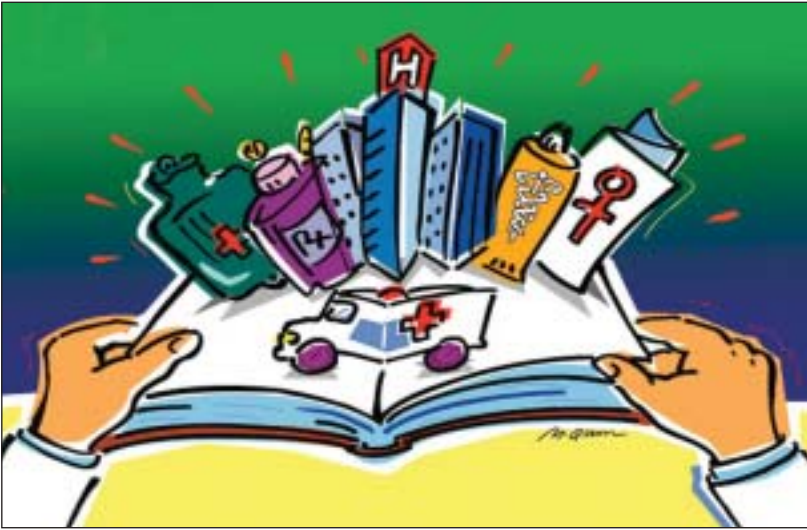
۴- مجری چاپ و صحافی کتاب در شناسنامه مشخص نیست و نشانی ناشر نیز ذکر نشده است.

۵- کتاب اصلی به سبک سایر کتب Pocket در قطعی کوچک و قابل کاربرد در کلینیک به عنوان یک handbook است اما متأسفانه در برگردان به فارسی کتاب به دو جلد حجیم تبدیل شده که عملاً استفاده آن را به عنوان یک کتاب کاربردی و همراه دچار مشکل می کند.

نگاه کارشناسان به وضعیت ترجمه و تألیف کتاب های داروسازی

ترجمه های تلخ تر از دارو

کتابهای غیر علمی

با طعم گیاهان دارویی

یکی از موضوعات مرتبط با دارو و داروسازی، گیاهان دارویی است که اتفاقاً کتاب های زیادی درباره آن وجود دارد. از آنجایی که شرایط اقلیم کشور ما نیز به گونه ای است که به تعداد زیادی از گیاهان دارای خواص دارویی دسترسی داریم و مردم نیز به صورت منطقه ای معمولاً با این گیاهان آشنایی دارند، بسیار دیده شده که برای درمان بیماری ها و استفاده های مختلف دیگر به سراغ گیاهان دارویی می روند. تعداد زیادی از کتاب هایی هم که در این باره منتشر می شود با عنوان هایی نظیر معجزه آسا و اثر خارق العاده همراهند و نگاهی اجمالی به آنها نشان می دهد که نه تنها توسط افراد متخصص و اهل فن نوشته نشده اند بلکه معمولاً وابسته به هیچ نهاد علمی یا مرکز دانشگاهی نیز نیستند ولی متأسفانه بازار خرید آنها داغ است.

دکتر فرهادی در این باره می گوید: «گیاهان دارویی زمانی می توانند موثر واقع شوند که ماده موثر آنها استخراج شده و به کار گرفته شود و گر نه هر گیاه حاوی مواد مختلفی است که حتی می تواند مضر باشد و دوره درمان را نیز طولانی تر کند. بنابراین در مراکز معتبر تولید دارو برای گیاهان شناسنامه هایی تهیه می شود که نشان دهنده مواد تشکیل دهنده گیاه است و متخصصان بر اساس اصول و قواعد لازم گیاهان دارویی را تولید می کنند و گر نه گیاهی که حتی خواص آنها در فصل بهار با تابستان متفاوت است چگونه ممکن است به صورت انبوه چیده، خشک و کوبیده شود و در حالی که حاوی مواد مختلفی است برای درمان به کار گرفته شود! اینجاست که باید کتاب ها و منابعی باشد که مردم را آگاه کند. حتی رسانه ها و روزنامه ها باید این رسالت را به عهده بگیرند و به مردم این آگاهی علمی لازم را بدهند. اگر این اتفاق بیفتد دیگر شاهد تبلیغات عجیب و غریب «لاغر می شود» و «چاقی در ۲ هفته» نخواهیم بود چراکه اگر واقعاً چنین داروهایی وجود داشته باشد که در ازای آن آسیب های جدی به بدن و سلامت فرد وارد نکند مطمئناً توسط سازمان ها و مراکز معتبر دارویی بین المللی تایید می شد.»

دکتر فرهادی معتقد است که بیشتر کتاب های گیاهان دارویی که به اسم طب سنتی منتشر می وند توسط کارشناسان و متخصصان تهیه نشده اند به طوری که این کتاب ها آثار به شدت بدی بر مردم می گذارند و فقط به منظور اهداف تجاری تولید می شوند.

دکتر ناصر فرهادی یکی از استادان دانشگاه، کتاب های تخصصی این رشته را به دو گروه کلی تقسیم می کند و می گوید: «در دروس علوم پایه مثل فیزیولوژی، بیوشیمی، ژنتیک و... به دلیل اشتراک با سایر رشته ها، منابع ترجمه ای زیاد است و مشکلی در این زمینه احساس نمی شود اما در زمینه دروس تخصصی رشته داروسازی مثل بیوفارماسی، فارماکوگنوزی، فیزیکیال فارماسی و... کمبودهای بسیاری وجود دارد.»

نظر این استاد دانشگاه را درباره لزوم وجود کتاب هایی برای آشنایی عموم مردم با این دانش می پرسیم. او در پاسخ به این سوال می گوید: «مردم باید با حقوق خود در حوزه های مختلف علمی آشنا شوند به این ترتیب می دانند که باید چه چیزهایی را از متخصصان هر رشته طلب کنند ولی متأسفانه مترجمان کتاب های تخصصی معمولاً اهل فن نیستند و آنها هم که تخصص و اطلاعات لازم را دارند خیلی اهل نوشتن نیستند و نتیجه، وضع موجودی می شود که حتی منابعی برای معرفی این رشته به دانشجویان و افرادی که می خواهند آن را به عنوان شغل خود انتخاب کنند وجود ندارد به گونه ای که اغلب مردم یک متخصص داروساز را فقط می توانند در داروخانه مجسم کنند و کاری غیر از آن را برای او متصور نیستند در حالی که این رشته گرایش های تخصصی متعددی دارد و فارغ التحصیلان آن می توانند در بخش های مختلفی فعالیت داشته باشند.»

دکتر فرهادی معتقد است که کتاب هایی که به منظور افزایش دانش عمومی مردم در این رشته منتشر می شود باید بتوانند به مردم نشان دهند که جامعه داروسازی به منظور بهتر کردن اثرات داروها و کاهش اثرات جانبی آنها تلاش می کند.

برخی کتاب هایی که

با موضوع داروهای گیاهی

منتشر می شوند و با عبارات

تبلیغاتی نظیر معجزه آسا

و اثر خارق العاده همراهند،

هیچ گونه ارزش علمی

ندارند

بدون شک دارو یکی از مهم ترین چیزهایی است که بشر تاکنون چه به صورت اتفاقی چه بر اساس احساس نیاز توانسته آن را تولید یا به آن دست پیدا کند. تا جایی که امروزه علم داروسازی به عنوان یکی از تخصص های دانش پزشکی به قدری اهمیت دارد که رد پای آن را در جای جای این دانش می توان احساس کرد.

این رشته در کشور ما جزو رشته های تخصصی به شمار می آید که هنوز هم به رغم گسترش دانشگاه ها در تعداد محدودی از دانشگاه های سراسری و آزاد وجود دارد.

در گفت و گو با تعدادی از دانشجویان و متخصصان این رشته به بررسی وضع کتاب های تخصصی این رشته و همچنین کتاب های عمومی که درباره داروها وجود دارد پرداخته ایم.

وضعیت کتاب های داروسازی

عمیدی یکی از دانشجویان رشته داروسازی در پاسخ به این سوال می گوید: «اکثر کتاب های تخصصی این رشته به زبان اصلی هستند و ترجمه قوی از آنها وجود ندارد به طوری که اغلب دانشجویان ترجیح می دهند همان نسخه های اصلی را تهیه کنند و یا از منابع موجود در کتابخانه های دانشگاهی استفاده کنند.»

او در ادامه می گوید: «تعداد این منابع هم معمولاً در کتابخانه ها کم است و وقتی یک نفر کتابی را به امانت می گیرد بقیه باید منتظر بمانند ولی ویراست های جدید و به روز را معمولاً می توان در کتابخانه ها پیدا کرد.»

معصومی یکی دیگر از دانشجویان داروسازی در تایید صحبت های همکلاسی خود می گوید: «در میان کتاب هایی که لازم است آنها را مطالعه کنیم معمولاً منبعی که با دقت ترجمه شده باشد وجود ندارد که ما دانشجویان مطالعه آن را به کتاب اصلی ترجیح بدیم بنابراین اغلب دانشجویان به اصطلاح درسخوان این رشته همان کتاب های زبان اصلی را مطالعه می کنند.»

عمیدی به نکته ای جالب در این میان اشاره می کند و می گوید: «امروزه به دلیل ارتباط تنگاتنگ علوم مختلف با یکدیگر، یک سری کتاب های تخصصی وجود دارد که در حوزه های مختلف ولی مرتبط با داروسازی هستند که ما دانشجویان برای استفاده از آنها به تسلط بالایی از زبان احتیاج داریم و گاهی هنگام مطالعه چنین متونی، اصل مطلب از دست می رود زیرا برای مطالعه چنین کتاب هایی باید به چند زبان تخصصی آشنا باشیم.»

این دانشجو معتقد است که اگر اهل فن این گونه کتاب ها را ترجمه کنند دانشجویان در مدت زمان کمتری می توانند با اصل مطلب ارتباط برقرار کنند. با توجه به این که داروسازی جزو رشته هایی به شمار می آید که دانشجویان آن دروس آزمایشگاهی متعددی را می گذرانند، کتاب ها و منابعی که دانشجویان بتوانند از آنها به عنوان راهنمای آزمایشگاهی استفاده کنند از اهمیت زیادی برخوردار است. معصومی در این باره می گوید: «تعدادی کتاب ترجمه کار آزمایشگاهی هست ولی کتاب های اصلی و مورد احتیاج ما ترجمه نشده اند در واقع آنچه در دسترس ماست روش های آزمایشگاهی برای کلیه رشته هایی است که واحدهای آزمایشگاهی دارند ولی ترجمه ای از منابع آزمایشگاهی تخصصی و داروسازی وجود ندارد.»

با دکتر سالار باهر، مترجم «تاریخ فشرده ریاضیات»

جهان اعداد در یک نگاه

مدرسه که می رفتیم وقتی سر زنگ ریاضی به فرمول‌های سختی می رسیدیم که معمولا با اسم یک دانشمند همراه بود و مجبور می شدیم آنها را حفظ کنیم، از فرط ناراحتی ساعت‌ها از ریاضی بیزار می شدیم. از آن وقت سال‌ها گذشته، اما دیدن کتاب ساده‌ای که عکس چند دانشمند ریاضی روی جلدش دیده می‌شود، با عنوان «تاریخ فشرده ریاضیات» نوشته: درک ج. استرویک، آن نگاه کودکانه سال‌ها پیش را با همان سادگی مضمون‌اش، تغییر داد. کتابی که در قطع وزیری در ۲۵۵ صفحه توسط انتشارات دانش نگار برای نخستین بار منتشر شد و شامل ۹ فصل از آغاز تولد علم ریاضی تا نیمه اول قرن بیستم است. با توجه به آنچه در پیشگفتار ویراست دوم و چهارم کتاب تاریخ فشرده ریاضیات که در صفحات نخستین کتاب گنجانده شده، این کتاب با ترجمه‌های گوناگون و اضافه شدن تاریخ ریاضی اقوام و فرهنگهای گوناگون از جمله تاریخ ریاضی هلند، چین و هند، غنی تر شده است و مترجمان ایرانی این اثر، با توجه به نقش ارزنده ریاضیدانان ایرانی در عرصه تکامل تاریخ این علم در ترجمه اثر، توجه خاصی به این بخش داشته‌اند. دکتر سالار باهر استادیار فیزیک دانشگاه لرستان به گفته خود با اندیشه تهیه منابع معرفی دانشمندان و ترویج علم با همکاری دکتر مسعود شیرمحمدی، دست به ترجمه این کتاب زده است. انگیزه‌ها، اهداف و چگونگی ترجمه و تدوین اثر را که حاصل گفت‌وگو با دکتر سالار باهر است می‌خوانید.

فکر ترجمه چنین اثری در حوزه علم ریاضی با توجه به این که رشته شما فیزیک است از کجا در ذهن شما نقش بست؟

من در دانشگاه مدتی تاریخ علم فیزیک را تدریس می‌کردم. اما منابع تاریخی جامع و کاملی در دسترس ما نبود تا بتوان با اطمینان به آن استناد کرد. از آنجا که ریشه علم فیزیک هم ریاضیات است و در مورد ریاضی هم چنین نقصانی کاملا مشهود بود، به ذهنم رسید منبعی برای تاریخ علم ریاضی تدوین کنیم که هم دانشجویان و محققان ریاضی و هم فیزیک و علوم وابسته بتوانند از آن بهره‌گیرند.

فکر می‌کنید در زمینه تاریخ علم چه نیازهایی داریم؟

من معتقدم در تاریخ علم بسیار فقیر هستیم، به خصوص در علومی که در آن دانشمندان بزرگی داشته‌ایم، کم کار شده و منابع ما نیاز به تجدیدنظر دارند و نیازمند غنی شدن هستند.

متن اصلی کتاب «تاریخ فشرده ریاضیات» چگونه به دست شما رسید؟

وقتی در انگلستان مشغول تحصیل بودم، این کتاب در یکی از کتابفروشی‌های لندن، با این که کتاب مرجع بود به خاطر قطع کوچکش و به خاطر آن که در صفحاتی از آن به نام ایران و دانشمندان ریاضی ایرانی اشاراتی داشت، توجه مرا خیلی جلب کرد، آن کتاب را با خودم به ایران آوردم و بعد از مدتی تصمیم گرفتم آن را ترجمه کنم.

برای ترجمه این کتاب چه مدت وقت صرف شد؟ چون ترجمه به صورت مقطعی صورت می‌گرفت و کار پیوسته روی آن صورت نمی‌گرفت، من و آقای مسعود شیرمحمدی نزدیک به دو سال و نیم مشغول ترجمه اثر بودیم.

با توجه به این که هنوز مدت زمان زیادی از ترجمه کتاب نگذشته، آیا به اهدافی که برای ترجمه در نظر گرفته بودید نزدیک شده‌اید؟

بله. اتفاقا از آنجایی که در بین دانشجویان دیدم، خیلی مورد توجه واقع شد و از کتاب استقبال کردند. من فکر می‌کنم یکی از دلایل این استقبال متن ساده، روان و قابل فهم کتاب است، برخلاف اغلب کتاب‌های علمی که زبانی دشوار برای ارائه مطالب

آن انتخاب شده، چنین هدفی کاملا مشخص است. بله. اتفاقا من پوستر بزرگی از آمریکا آوردم که در آن عکس همه ریاضیدانان بزرگ با متن لاتین نام‌های آنها چاپ شده، اما در بالاترین نقطه آن و به عنوان سردمدار همه ریاضیدانان عکس خیام نقش بسته و به زبان فارسی، بیتی از او زیر عکس نوشته شده، همان بیتی که ما هم آن را روی جلد کتاب نوشتیم و عکسی از خیام را هم، من خودم برای روی جلد انتخاب کردم.

آن پوستر را در اتاقم در دانشگاه نصب کرده‌ام و از همان برای طرح روی جلد الهام گرفتیم که اگر غربی‌ها قدر ما را این قدر می‌شناسند چرا خود نشناسیم؟! زیرا تاریخ فشرده ریاضیات قدمی است در جهت شناخت نقطه‌های متعالی دانش، روابط منطقی اعداد و اشکال هندسی که نردبانی بی‌نهایت هستند در رسیدن به بلندای قله‌های علوم دیگر.

البته در چاپ اول مشکلاتی وجود دارد که امیدوارم با دقت و تذکرات دوستان و مخاطبان در چاپ‌های بعدی این مشکلات رفع خواهد شد.

در مورد اهداف ترجمه کتاب به معرفی دانشمندان ایرانی اشاره‌ای داشتید. ممکن است در این مورد توضیحات بیشتری ارائه کنید؟

یکی از مسائلی که مرا متاثر می‌کند این است که دانشمندان بزرگ ما به عنوان دانشمندان ملل دیگر معرفی می‌شوند. به هر حال نباید این تصور غلط که در بین اغلب غربی‌ها جا افتاده، باقی بماند که دانشمندان ما در علوم مختلف از جمله ریاضی، از سایر بلاد بوده‌اند به همین خاطر هم سعی کردیم به شکل ویژه‌ای در کتاب نام ایرانیان ریاضیدان چون خیام، خواجه نصیرالدین طوسی، جوزجانی و دیگران را برجسته سازیم.

از طراحی روی جلد کتاب هم که عکس خیام در

دارند، این کتاب با این که به نوعی جزو کتاب‌های مرجع نیز محسوب می‌شود بیان مناسبی داشت و برای دانش آموزان دبیرستانی هم کاملا قابل استفاده است. آیا شما خود برای این نوع متن تأکید خاصی داشته‌اید؟

بله. البته متن اصلی انگلیسی هم بیان ساده‌ای داشت ولی ما هم به کمک ویراستاران کتاب که در چند مرحله ویراستاری روی آن انجام شد اتفاقا به انگیزه جلب دانش آموزان و دانشجویانی که کمتر برای خواندن منابع علمی حوصله می‌کنند به زبان ساده کتاب تأکید کردیم.

اتفاقا خوب است در مورد ویراستاری کتاب هم به این نکته اشاره کنم که در بعضی صفحات اشکالات تایپی و گاه محتوایی در جملات کتاب وجود دارد. فکر نمی‌کنید برای یک کتاب مرجع تاریخ علم بهتر بود دقت بیشتری لحاظ می‌شد؟

۲ کتاب برای پرستاران

دکتر مجید جلیل زاده

از میان مجموعه کتاب‌هایی که اخیراً در حوزه پزشکی منتشر شده دو کتاب برای دانشجویان و فعالان رشته پرستاری منتشر شده است.

یکی از این کتاب‌ها «بیوشیمی برای پرستار» نام دارد که مشتمل بر ۱۱ فصل و براساس معتبرترین منابع در زمینه بیوشیمی، تالیف شده است.

آگاهی از بیوشیمی برای فهم علوم حیات ضروری است چرا که حیات کاملا به واکنش‌ها و فرآیندهای بیوشیمیایی وابسته است و

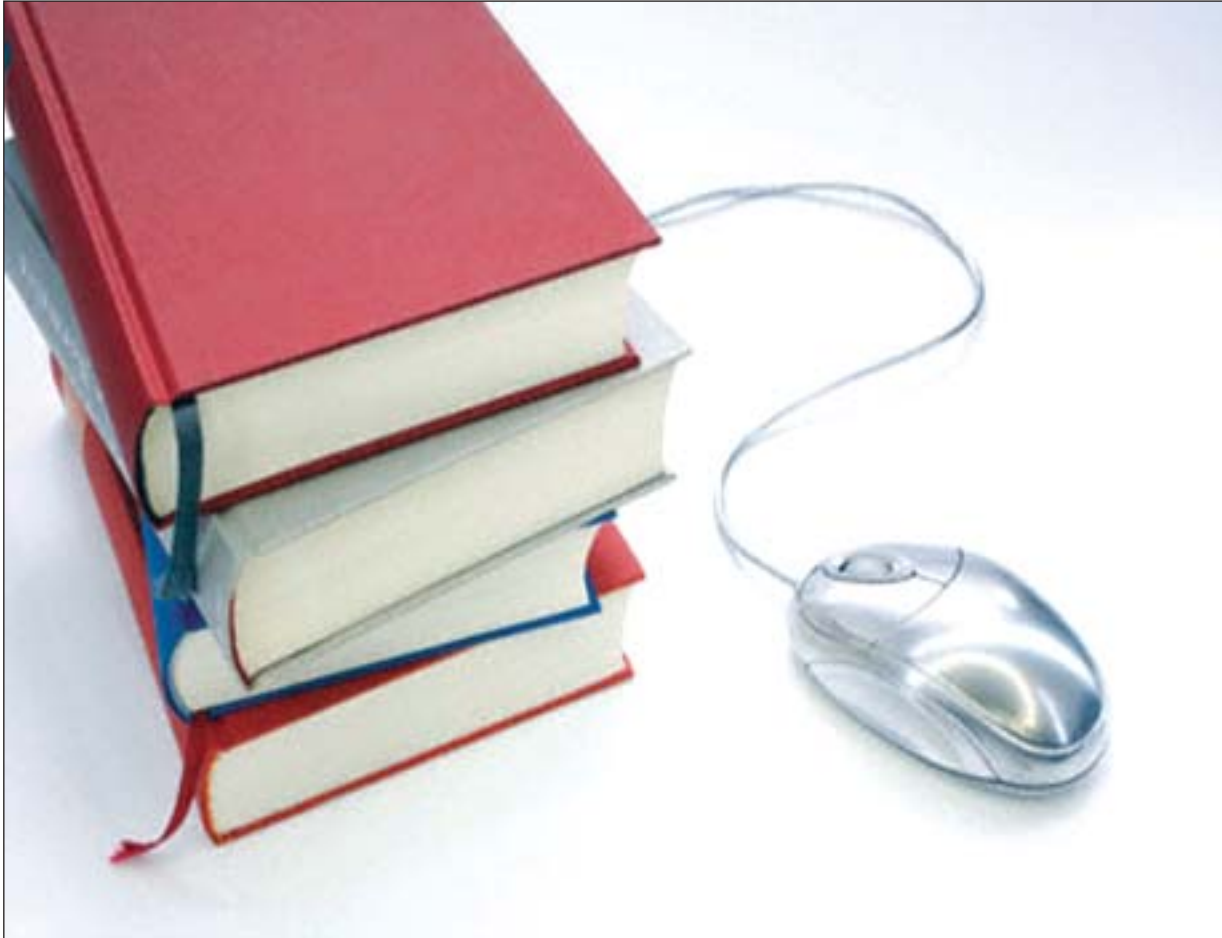
اکنون که مرزهای قدیمی بین علوم حیاتی در حال شکستن است، بیوشیمی روز به روز به عنوان زبان مشترک این علوم کاربرد وسیع‌تری پیدا می‌کند. پیشرفت و توسعه علمی مانند شیمی و بیولوژی منجر به تولید رشته بیوشیمی شد؛ علمی که خود سهم فراوانی در بلوغ، تعالی و رشد رشته‌هایی چون بیولوژی مولکولی، ژنتیک مولکولی، مهندسی ژنتیک و نانو بیوتکنولوژی داشته است. دانشجویان رشته‌های پیراپزشکی و به ویژه پرستاران از جمله گروه‌هایی هستند که نیازمند آشنایی با این رشته هستند. کتاب مذکور با تلاش دو نفر از دانشجویان رشته بیوشیمی و زیر نظر دکتر محمدمراد فرج‌اللهی استادیار بیوشیمی و مدیر گروه بیوتکنولوژی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران به رشته تحریر درآمده است و توسط انتشارات بشری منتشر شده است.

یکی دیگر از کتاب‌هایی که اخیراً برای دانشجویان و شاغلان حرفه پرستاری توسط همین ناشر روانه بازار شده، کتاب «پرستاری داخلی جراحی - اتاق عمل» نام دارد که در واقع ترجمه بخش‌های مربوط به اتاق عمل از مرجع معتبر و بین‌المللی «برونر سوادارت» است. این کتاب هر چهار سال یک بار در سطح جهانی منتشر شده و در اغلب کشورهای جهان به عنوان text درسی شناخته می‌شود. ترجمه این کتاب مشتمل بر سه فصل مراقبت‌های پرستاری قبل از عمل جراحی، مراقبت‌های پرستاری حین عمل جراحی و مراقبت‌های پرستاری بعد از عمل جراحی (مربوط به فصول هجدهم، نوزدهم و بیستم) از کتاب اصلی است. اهداف آموزشی مفصلی از مطالعه این کتاب برای دانشجویان در نظر گرفته شده که در ابتدای هر بخش نیز مورد تأکید قرار گرفته است.

رییس جدید مجمع ناشران الکترونیک:

نشر چند رسانه‌ای رونق می‌گیرد

به طور کلی پیشبرد اهداف هر تجارتي در گرو انجام تصمیمات و فعاليت‌های گروهی است. این فعاليت‌ها می‌تواند به صورت فردی باشد یا در قالب یک صنف، تشکل و اتحادیه صورت گیرد. همان‌طور که هفته گذشته در گزارش تخصصی جایگاه نشر الکترونیک در جهان توضیح دادیم این مهم در حال حاضر به‌رغم سن بسیار اندکی که دارد با پیشرفت‌های بیشماری طی سال‌های اخیر روبه‌رو بوده است. نشر الکترونیک در ایران نیز پدیده‌ای کم سن و سال است اما جزو معدود فعاليت‌هایی است که از همان بدو شکل‌گیری به دنبال انسجام و فعاليت گروهی بوده است. نمونه بارز آن هم تشکل مجمع ناشران الکترونیک در سال ۷۸ است. چندی پیش اتفاقی تازه در این مجمع شکل گرفت و آن هم تغییر در صندلی ریاست این نهاد متولی نشر الکترونیک بود. دکتر جواد اتفاق چند هفته پیش جایگزین دکتر محمد امین شهرستانی شد و همان‌طور که قول داده بودیم صفحه نشر الکترونیک کتاب هفته در نظر دارد با گفت‌وگوها و ارائه گزارش‌هایی پیرامون این موضوع به محلی برای تبادل نظر در بین فعالان این صنعت تبدیل شود. بر همین اساس این هفته گفت‌وگویی با رئیس جدید مجمع ناشران الکترونیک انجام داده‌ایم که می‌خوانید.

برای شروع بحث بپردازیم به تاریخچه شکل‌گیری مجمع و فعاليت‌هایی که این نهاد تا به حال انجام داده است.

مجمع ناشران الکترونیک از سال ۷۷ شروع به کار کرد و در سال ۷۸ در نمایشگاه بین‌المللی کتاب اولین نمایشگاه نشر الکترونیک را برگزار کرد. قبلاً این نمایشگاه بیشتر در قالب نمایشگاه کتاب و اطلاع‌رسانی فعاليت داشت که از آن زمان بخش نشر الکترونیک نیز به آن اضافه شد.

به صورت کلی عمده فعاليت اعضای این صنف پرداختن به محتواست که این محتوا می‌تواند در شکل کاغذی به شکل کتاب دیده شود و در شکل الکترونیکی در قالب سی‌دی‌های چند رسانه‌ای. این نوع نشر امکانات بیشتری را نسبت به نشر کاغذی دارد چرا که این رسانه در عین این که متن را برای شما عرضه می‌کند، تصویر، صدا، موسیقی، فیلم، انیمیشن و فضاهای مجازی را نیز برای شما به‌ارمغان می‌آورد. هر چه جلوتر برویم تکنولوژی چندرسانه‌ای پیشرفت کرده و دستاوردهای بیشتری را می‌تواند برای مخاطب به همراه داشته باشد.

به غیر از حضور در نمایشگاه کتاب، اعضای این صنف حضور فعالی نیز در نمایشگاه‌های کامپی و رسانه‌های دیجیتال داشته‌اند. در عین حال در نمایشگاه قرآن هم که چندی پیش برگزار شد - که صرفاً آثار قرآنی در آن شرکت داده شده بود - بالغ بر ۵۰۰ محصول جدید در قالب نشر الکترونیک به نمایش درآمد که عمدتاً از آثار جدید اعضای مجمع بود.

در نمایشگاه یاد یار مهربان نیز که این روزها در حال برگزاری است مجمع ناشران الکترونیک برگزار یاری بخش نشر الکترونیک را با ارائه ۱۷۰۰ محصول جدید بر عهده دارد که این آثار عموماً نرم افزارهایی کمک آموزشی هستند.

تعامل مجمع با وزارت ارشاد چگونه است؟

به طور قطع تمامی عزیزانی که در وزارت ارشاد به نوعی به این موضوع مربوط هستند نسبت به مفهوم نشر الکترونیک به عنوان پدیده‌ای جدید نگاه می‌کردند و آن را قبول داشتند اما تفاوت‌هایی در سلیقه‌ها وجود داشت. یکی از مباحث زمینه ساز و بحث برانگیزی که ما هر ساله با آن روبه‌رو بودیم نمایشگاه بین‌المللی کتاب بود. با توجه به آن که هر سال تقاضا در بخش کتاب زیاد تر می‌شد برای نشر الکترونیک نیز تقاضا زیاد می‌شد و با کمبود فضا روبه‌رو می‌شدیم اما با این وجود هر ساله با کمک دوستان در وزارت ارشاد بخش ناشران الکترونیک را در کنار نمایشگاه بین‌المللی کتاب برگزار می‌کردیم. یکی از مواردی که ما از سال اول همکاری با ارشاد آن را دنبال می‌کردیم آن بود که باید جایگاهی در ارشاد برای نشر الکترونیک تعریف شود.

زمانی بحث از یک شورای عالی به نام نشر الکترونیک مطرح شد و قرار شد این مفاهیم در آن شورا بررسی شود. اما سال گذشته بخشی با عنوان دفتر فناوری اطلاعات و رسانه‌های دیجیتال در وزارت ارشاد شکل گرفت که به نوعی می‌تواند کمک بسیاری به فعالان این حوزه داشته باشد. در حال حاضر با تعاملات جدیدی که اندیشیده شده و قدم‌های جدیدی که برای آن برداشته شده است تعامل و نزدیکی بیشتری با این دفتر صورت گرفته است.

در حال حاضر چند عضو دارید؟

بالغ بر ۲۵۰ عضو.

بحث‌های زیادی پیرامون این که مجمع از ظرفیت‌های لازم برخوردار نیست وجود دارد. حتی برخی از فعالان معتقدند که نشر الکترونیک باید یک اتحادیه مستقل داشته باشد.

در حال حاضر ما در قالب مجمع در حال فعاليت هستیم و احساس می‌کنیم که اعضا مزایای صنف بودن را پذیرفته‌اند و به آن باور دارند و مجموعه مدیریت هم به دنبال ایفای حقوق اعضا هستند.

اما یکی از مواردی که ما از ابتدا دنبال می‌کردیم تشکل اتحادیه است. مجمع در حال حاضر به صورت هیات موسس اداره می‌شود و برنامه‌های معینی برای طی کردن مسیر به سمت اتحادیه شدن دارد. بخشی از این پیش‌نیازها فراهم شده و برای مابقی هم تمهیداتی اندیشیده شده که امیدوارم دست‌اندرکاران تا حدی مسیر را برای ما هموار تر کنند. ما برای آن که بتوانیم به صورت اتحادیه دربیاییم باید برای مدتی در یک اتحادیه ثبت شده میهمان باشیم که در حال حاضر مجمع، میهمان اتحادیه ناشران و کتابفروشان است. سپس بر اساس قواعدی که در وزارت ارشاد وجود دارد ما باید به تعداد حد نصابی از اعضای عضو این اتحادیه برسیم و زمانی که به آن حد نصاب رسیدیم می‌توانیم مجمع را برگزار کنیم. مادر وزارت ارشاد مجمع را ثبت کردیم و برای تبدیل به اتحادیه باید قوانین خاص این وزارتخانه را رعایت کنیم. رعایت این قوانین هم زمان بر است.

برای تبدیل شدن به اتحادیه تاکنون چه مراحل را طی کرده‌اید؟

زمانی که تلاش مان را برای اتحادیه شدن آغاز کردیم، طبق قانون باید در یک اتحادیه میهمان می‌شدیم تا تعداد اعضای مان به ۳۰ عضو برسد. در حال عضوگیری بودیم که این قانون تغییر کرد و گفتند باید ۳۰۰ عضو داشته باشید. رایزنی زیادی کردیم تا به ما اجازه دادند با همان ۳۰ عضو اتحادیه را تشکیل دهیم. پس از آن طبق قانون وزارت ارشاد باید اعضا

پروانه نشر داشته باشند. صدور این پروانه شرایط خاصی دارد که اصولاً یک شرکت فعال در زمینه نشر الکترونیک ماهیتش با آن شرایط متفاوت است. رایزنی‌هایی هم برای حل این مشکل شروع شد و در نتیجه مجوز نشری داده شد که شرایط سخت سابق در آن وجود نداشت. علاوه بر آن مجوز کسب هم لازم بود که گرفتن آن هم مراحل دشواری دارد.

در حال حاضر چند شرکت همه مجوزهای لازم را دریافت کرده‌اند؟

۶۰ درصد از ۳۰ شرکت مورد نیاز برای تشکل اتحادیه تمام مجوزها را دریافت کرده‌اند. بقیه نیز مجوز نشر دارند و بیش از ۱۰ شرکت هم تاکنون توانسته‌اند جواز کسب اخذ کنند.

قدرت حقوقی این اتحادیه چقدر است؟ مثل اتحادیه رایانه‌ای هستید و یا مثل اتحادیه‌های زیر نظر اتاق بازرگانی صرفاً یک تشکل هستید با نام اتحادیه؟

چیزی بین این دو. قانون یک سری امکانات برای مادر نظر گرفته است که می‌توانیم از آنها سود ببریم. یک بحث دیگر هم مطرح است. اصلاً چرا نشر الکترونیک نیاز به اتحادیه دارد؟ شما می‌توانید در قالب سازمان نظام صنفی یا اتحادیه‌های دیگر خواسته‌های خود را دنبال کنید.

به هر حال وجود یک تشکل و سازمان که جنبه قانونی و حمایتی داشته باشد تاثیرات زیادی دارد. همین الان که در حال تشکل اتحادیه هستیم، تاثیر خود را در حوزه نشر الکترونیک گذاشته‌ایم و با مجوز نشری که دریافت کردیم اعضايمان از پرداخت مالیات معاف شده‌اند. همچنین امکان استقرار شرکت‌های فعال در این حوزه در مکان‌هایی با کاربری مسکونی فراهم شده است.

انیمیشن های ویژه هفته کتاب در گفت و گو با احسان ناصری

۱۲۰ ثانیه تماشای کتاب

تکنیک ساخت مجموعه انیمیشن کتاب به صورت «تری دی مکس» خواهد بود و اوستا فرودین طراحی شخصیت ها و استوری بورد آن را انجام داده است. از ناصری می پرسیم که داستان و تم شعرها را بر چه اساس برگزیده است و او می گوید: «محور کار ما روی بنیاد خانواده است. از این جاست که فرهنگ سازی در جامعه شروع می شود. به همین دلیل شخصیت های محوری ما پدر و پسر هستند علاقه مند به کتاب.» وی می افزاید: «تلاش داریم چه به لحاظ داستانی و چه به لحاظ طراحی ظاهری شخصیت، با جلورفتن کار، روند رو به رشدی داشته باشیم. تاکنون به این نتیجه رسیده ایم که یک دیالوگ را مرتباً و با لحنی موزیکال در کارها تکرار کنیم. به گمان ما، جمله ساده «کتاب بخون، یادت نرده» می تواند با اجرای مناسب، نگاه کودکان و نوجوانان را معطوف خود کند.»

از ناصری می پرسیم که با توجه به مستقیم بودن این پیام، آیا در آینده قصد ندارد به شیوه ای غیرمستقیم تر به تبلیغ کتاب بپردازد. وی به هفته کتاب و مناسبت ساختن این انیمیشن اضافه می کند و می گوید: «در وهله اول، این کار برای هفته کتاب ساخته شده و باید تا جای ممکن بیان ما مستقیم و بی واسطه باشد. از طرف دیگر چون ما تجربه ای در این زمینه نداشتیم، باید کار را ساده شروع می کردیم. در کنار اینها موسیقی، شعر و خود انیمیشن می تواند جاذبه های لازم را برای مخاطب کودک فراهم کند.» احسان ناصری اظهار امیدواری کرد که این انیمیشن بر خانواده ها تاثیر گذار باشد و به روند حرکت کتابخوانی و موج مطالعه در کشور کمک کند. وی از ادامه این آثار انیمیشن خبر داد و افزود: «از آن جایی که فرهنگ سازی نیاز به تداوم دارد، ما نیز در نظر داریم تا ساخت این موضوعات را ادامه دهیم. این تداوم می تواند به بهترین شکل نگاه بچه ها را به سوی کتاب معطوف کند.»

۱۵ قسمتی آماده پخش شده است و بقیه قسمت های آن نیز تا هفته کتاب برای پخش آماده خواهد شد. وی می افزاید: «هر قسمت از این مجموعه ۱۲۰ ثانیه (دو دقیقه) است. البته در برخی از قسمت ها که به صورت موزیکال ساخته نمی شود، زمان نمایش کمی افزایش خواهد یافت.»

کارتونی، یکی از دغدغه هایی است که ذهن احسان ناصری را به خود مشغول ساخته است. او تلاش دارد با همکاری آزاده آشتیان (شعر) و روزبه نجارنژاد (آهنگ) کاری قابل قبول و مخاطب پسند را ارائه کند. ناصری می گوید که تاکنون و پس از گذشت پنج روز از شروع کار، یک قسمت از این مجموعه

فرهنگ سازی در عرصه کتاب از آن دسته مقوله هایی است که باید از جنبه های مختلف به آن پرداخت. یکی از بهترین و مناسب ترین این شیوه ها را باید در بین رسانه های تصویری و به ویژه سینما و تلویزیون جست و از آن جایی که فرهنگ سازی در میان کودکان و نوجوانان، بازدهی بیشتری دارد و در نهایت به ساختن آینده ای روشن خواهد انجامید، ساختن فیلم های انیمیشن (کارتونی) می تواند به نتایج بسیار خوبی بینجامد، چرا که کودکان و نوجوانان با این دسته از آثار به آسانی ارتباط برقرار می کنند. موفقیت برنامه ها و کارتون هایی همچون «فوتالیست ها»، «خانواده دکتر ارنست» و «ای کیو سان» نشان می دهد که کودکان این ژانر را بیش از بقیه ژانرهای سینمایی می پسندند. حال می توان با استفاده از این جذابیت به معرفی و فرهنگ سازی در عرصه کتاب و کتابخوانی پرداخت.

احسان ناصری که پیش از این در آثار موفق انیمیشنی همچون «شرکت گاز» و «پلیس راهنمایی» حضور داشته است، در آخرین کارش قصد دارد به تولید مجموعه ای انیمیشنی با موضوع کتاب دست بزند. وی در این مورد می گوید: «از آنجایی که هدف ما از ساختن این مجموعه های انیمیشن فرهنگ سازی است، قرار را بر این گذاشتیم که مخاطب خود را کودکان فرض کنیم. به همین دلیل قرار بر این شد تا علاوه بر ساختن انیمیشن، از موسیقی نیز استفاده کنیم تا هر چه بیشتر بر جذابیت صوری کار بیفزاییم. ناصری در توضیح بیشتر گفت: «متأسفانه تاکنون کار کمی روی این موضوع انجام شده است و کار ما را می توان اولین تولیدات انیمیشن با موضوع کتاب دانست که به صورت ادامه دار ساخته می شود. البته ممکن است این کار با اشکالاتی نیز همراه باشد اما ما تلاش می کنیم که به مرور آن را بهبود بخشیم و گسترش دهیم.» انتخاب شعر و آهنگ مناسب برای تصاویر

نگاهی به کتاب «هنرپیشگی»

راه دشوار بازیگری

یوسف داوودی

میل به حضور روی پرده نقره ای و شهرت به عنوان بازیگر سینما، ذهن های بسیاری را معطوف خود کرده است. با این همه هنوز کسی نتوانسته فرمولی سرراست و دقیق برای رسیدن به جایگاه یک بازیگر حرفه ای را پیش روی علاقه مندان بگذارد، اما راه رسیدن به این جایگاه آن قدرها نیز به بن بست نخواهد رسید. کلاس های بازیگری و کتاب هایی که در این زمینه نگاشته می شوند می تواند راهنمایی های بسیاری داشته باشند. اما چند نکته سبب می شود که این کلاس ها و کتاب ها، چندان مورد اعتماد نباشند. بحث در مورد کلاس های بازیگری، فرصتی دیگر می طلبد، اما در مورد نقاط ضعف کتاب های بازیگری می توان ضعف ترجمه و تالیف، کاربرد بی بودن، برجسته بودن مسائل نظری و در نهایت ابتذال را از جمله

مسائلی دانست که سبب دوری مخاطبان از این دسته کتاب ها می شود.

کتاب «هنرپیشگی» که توسط تونی رز و مارتین بنسون نوشته و توسط پروین مقدم به فارسی برگردانده شده، تلاش دارد خود را از دام این مسائل به دور دارد. جان میلز که نامی آشنا در عرصه سینمای جهان است، در مقدمه ای که بر این کتاب نوشته، چنین آورده است: «من کتاب های زیادی خوانده ام که مملو از تئوری ها و راهنمایی هایی برای هنر ظریف و در عین حال دشوار بازیگری هستند. اکثر این کتاب ها بیش از آن که روشنگر زوایای پیچیده این هنر باشند، سبب سردرگمی بازیگران آماتور و حتی حرفه ای و باتجربه می شوند. اما در مورد این کتاب به دور از هرگونه توصیف مبالغه آمیز، اعتراف می کنم که نویسندگان پرداختی جالب و گیرا داشته اند و مطالب آن نه تنها برای بازیگران آماتور بلکه برای حرفه ای ها نیز آموزنده و مفید است.»

جان میلز معتقد است که کتاب «هنرپیشگی» به نحوی دقیق و موثکافانه تمام جزئیات فیلمسازی را مورد بحث قرار می دهد. گرچه او به جزئیات نمی پردازد، اما نویسندگان کتاب «هنرپیشگی»

تلاش دارند با آشنایی با عوامل مختلف سینمایی، بازیگر را برای فعالیت حرفه ای آماده کنند. به عنوان نمونه آنها با شرح حضور بازیگر مقابل دوربین در اندازه نماهای مختلف به مخاطب می آموزند که باید در قاب های مختلف، چه رویکردی را در پیش بگیرد. این روند می تواند به تاثیر دیگر مسائل سینمایی همچون تدوین، نورپردازی، زمان سنجی در فیلم، دکور گفتار و چهره پردازی پرداخته شده و نویسندگان تلاش دارند با نکاتی عملگر، بازیگران آینده را به سمت و سوی دنیای حرفه ای سینما سوق دهند.

از دیگر سو، کتاب «هنرپیشگی» تمام این مسائل را به زبانی بسیار ساده بیان می کند و تئوری های بازیگری را سینما را آنچنان در اختیار مخاطب قرار می دهد که علاقه مندان به این رشته هنری، با کمتر زمان ممکن، مسائل را خواهند شناخت؛ شناختی که او را به دنیای دشوار رهنمون می شود. بازیگری کاری بسیار دشوار است که با تمرین ها و مطالعات فراوان به دست می آید.

نباید گول ظواهر را خورد.

هنرپیشگی / تونی رز و مارتین بنسون / ترجمه پروین مقدم / انتشارات فرهنگ و سینما ۱۳۸۶.

مرکز پخش کتابهای عربی - اسلامی
با بیش از ده نمایندگی انحصاری معتبر
(تهران - دمشق - بیروت)
۰۲۱-۶۶۶۵۴۱۰۴
مرکز چاپ و نشر کتابهای اسلامی
۰۲۱-۷۷۵۳۷۱۵۵

انتشارات احسان
هر هفته یک کتاب

نگاهی به کتاب «آرامش برون، آتش درون» هنر از چهار سو می‌وزد

هنرمندان بزرگ جهان چهره‌هایی بوده‌اند که به دانش‌های مختلف و هنرهای گوناگون آراسته بوده‌اند. این دانش چنان بوده که ایشان علاوه بر تسلط بر یک رشته علمی یا هنری، در رشته‌های دیگر نیز دستی بر آتش داشته‌اند. به عنوان نمونه، ژان کوکتو، علاوه بر فیلمسازی، شاعری موفق نیز بود و افزون بر اینها، او نمایشنامه و فیلمنامه هم می‌نوشت و نقاشی هم می‌کرد. آیزنشتاین نیز علاوه بر کارگردانی، تدوین‌گری مولف بود، بر موسیقی احاطه داشت و هنرهای تجسمی را به خوبی می‌شناخت. این موضوع راحتی می‌توان در میان کارگردانان صاحب سبک ایرانی نیز پی گرفت.

ساتیا جیت رای در کتاب «آرامش برون، آتش درون» که با زیرتیتر «آموخته‌های یک فیلمساز» منتشر شده به خوبی تسلط خود را در عرصه‌های مختلف هنری به نمایش می‌گذارد. به عنوان نمونه او در یادداشتی که عنوان کتاب نیز از آن وام گرفته شده از خود و تجربیاتش به عنوان دانشجوی نقاشی یاد می‌کند: «ما به عنوان دانشجویان رشته سانتینیکان باید اصول و مبانی خطاطی چینی را می‌آموختیم. چوب‌های مرکب چین خودمان را روی دوات‌های جنس چینی می‌مالیدیم، قلم موهای ساقه خیزرانی را در آن فرو می‌بردیم و به طور عمودی بی‌حرکت روی ورقه‌هایی از جنس کاغذ پوستی نپالی نگه می‌داشتیم». آنهایی که فیلم‌های ساتیا جیت رای را دیده‌اند می‌دانند که این داشته‌های او در عرصه نقاشی، چه تأثیری در کارش دارد. کادرهای استادانه، به کارگیری تیره روشن‌های هوشمندانه، دکورهای واقع‌گرا و درعین حال مطابق با زیبایی‌شناسی و نورپردازی مطابق با جنس روایت از آن چیزهایی است که اگر فیلمساز شهیر هندی نقاشی نمی‌دانست، هرگز نمی‌توانست به آنها دست یابد.

احاطه ساتیا جیت رای به موسیقی نیز که می‌توان آن را از سطر سطر کتاب اخیر دریافت، نیز در همین دسته جای می‌گیرد. گرچه این توانایی در آثار متاخر وی به صورت مستقیم خود را به نمایش می‌گذارد، اما در کارهای نخستین نیز که دیگران موسیقی فیلم وی را می‌ساختند، می‌توان احاطه او را به موسیقی دریافت. انتخاب مکان موسیقی در فیلم، بلندی و کوتاهی آن و حتی حذف، بدون تسلط و آشنایی با موسیقی تقریباً امکان‌پذیر است. ساتیا جیت رای در چند فیلم آخرش، خود به آهنگسازی پرداخته است. او در این مورد می‌نویسد: «از «دودختر» به بعد، موسیقی فیلم‌هایم را شخصاً تصنیف کرده‌ام. پیش از آن، من با راوی شانکار (چهار بار)، علی اکبر خان و ولایت خان (هر کدام یک بار) کار کرده‌بودم. دلیل این که من با آهنگسازان حرفه‌ای کار نمی‌کنم، این است که خود ایده‌های موسیقایی بسیاری در ذهن دارم و آهنگسازان از این که زیاد راهنمایی شوند می‌رنجند و این موضوع کمابیش قابل فهم است.» وی می‌افزاید: «ایده‌های بسیاری به سرعت به ذهنم خطور می‌کند که بعضی وقت‌ها زودتر از مرحله فیلمنامه است. مواردی که به ذهنم می‌رسد، فوراً یادداشت می‌کنم. این ایده‌ها رنگ آمیزی ارکستری به خود می‌گیرند و من هم آنها را به صورت نت درمی‌آورم.

با کاظم فرهادی، مترجم کتاب «آرامش برون، آتش درون» نوشته ساتیا جیت رای

سینمای شرق در پراتر

ساتیا جیت رای یکی از بزرگ‌ترین فیلمسازان هندی است که آثار و ساخته‌های او، نه تنها بر سینمای هند تأثیر قابل توجه و مشهودی داشته است بلکه تأثیرات بسیاری نیز بر سینمای دیگر کشورهای آسیایی داشته است. اهمیت و تأثیر این فیلمساز مستقل سینمای هند را حتی می‌توان در سینمای اروپا و آمریکا نیز مشاهده کرد. چنانچه کاظم فرهادی (مترجم کتاب «آرامش برون، آتش درون» که مجموعه‌ای از مقالات ساتیا جیت رای است) آورده: «تأثیر روحیه بخش در «تریلوژی آپو» (پاترپانچالی، آپاراجیتو و آپورسانسار) موجب شور و شوق عظیمی در سینماگران جوان و اندیشمندان هند شد، چنان که حرکت سینمای هنری را رونق بخشید، راهی نو گشود و مستقل از سینمای تجاری و سرگرم‌کننده و گاه به شدت مبتذل به فعالیت خود ادامه داد.»

آثار و فیلم‌های ساتیا جیت رای و به ویژه «تریلوژی آپو» بارها از شبکه‌های تلویزیونی ایران پخش شده‌اند و اقبال از این فیلم‌ها به ویژه در دهه گذشته به شدت جریان داشت و این اقبال را می‌توان در قالب نقد‌ها و نوشته‌هایی که در این سال‌ها در مطبوعات نوشته می‌شد، پیگیری کرد. از کاظم فرهادی می‌پرسم که او از چه رو دست به ترجمه مجموعه مقاله‌های این فیلمساز مستقل هندی دست زده است. وی نخست به اهمیت ساتیا جیت رای به عنوان یکی از بزرگ‌ترین فیلمسازان آسیایی و لقب استاد او اشاره می‌کند و می‌افزاید: «او کارگردانی بود که تحسین بسیاری را برانگیخته است. آکیرا کوروساوا و بسیاری دیگر از بزرگان سینما او را مورد تجلیل قرار داده و در موردش حرف زده‌اند. از طرفی جیت رای فیلمساز بسیار تأثیرگذار بوده است.» فرهادی سپس به تأثیرگذاری ساتیا جیت رای در هند اشاره می‌کند و معتقد است که وی پایه‌گذار سینمای هنری در هند است. وی خاطر نشان می‌کند: «او پایه‌گذار سینمای هنری است که در مقابل سینمای بمبئی و بالیوود قرار می‌گیرد. با این همه تأثیرگذاری و اهمیت، نسل جدید ما کمتر با این فیلمساز و اندیشه‌هایش آشناست.»

کارنامه ساتیا جیت رای پر است از جایزه‌های متفاوت ارزشمند و البته معتبری که از جشنواره‌های معتبر جهانی دریافت کرده است. او تنها برای فیلم «پاترپانچالی» ۱۲ جایزه بین‌المللی دریافت کرده است، جایزه‌هایی همچون «بهترین فیلم و بهترین کارگردانی

از جشنواره سان فرانسیسکو»، «جایزه بودیل؛ بهترین فیلم غیراروپایی»، «جایزه منتقدان بهترین فیلم از جشنواره استراتفورد» و جایزه بهترین سند انسانی «کن». دیگر آثار جیت رای نیز به همین اندازه مورد توجه جهانیان قرار گرفته است.

کاظم فرهادی به وجوه مختلف هنری این فیلمساز هندی اشاره می‌کند: «ساتیا جیت رای به واقع هنرمندی جامع‌الاطراف بود. او به دلیل شناخت عمیق و آگاهی حرفه‌ای خود از دیگر هنرها از جمله نقاشی، موسیقی و ادبیات - به همراه سینما - در مقالات گوناگون خود بحث‌هایی را مطرح کرده و ارجاعاتی داده است. مترجم «آرامش برون، آتش درون» که پیش از این ترجمه‌آثاری همچون «فیلمسازی در آمریکای لاتین»، «نبرد الجزیره»، «پدر وحشی»، «عبور از حلقه»، «اقتصاد فرهنگ»، «روایت زادبوم» و «گزینش شعرهای چزاره پازوه» را نیز در کارنامه‌اش دارد، در مورد آثار پیشینی که در مورد ساتیا جیت رای منتشر شده به کتاب «رعد دور دست» ترجمه و از ریک در ساهاکیان اشاره می‌کند که کمی بیش از دو دهه پیش منتشر شده است. وی از ضرورت کتابی در مورد آثار و اندیشه‌های ساتیا جیت رای می‌گوید و معتقد است که نوشته‌های خود این فیلمساز به بهترین شکل می‌تواند این وجه‌اندیشگی را در اختیار ما بگذارد.

درباره ساتیا جیت رای

ساتیا جیت رای، فیلمساز هندی، در میان استادان سینمای جهان به کارگردانی با هیافت انسان دوستانه شهرت دارد. او فیلم‌هایش را به زبان بنگالی می‌ساخت؛ با زبانی که مردم بنگال غربی - ایالت هند شرقی - و بنگلادش به آن سخن می‌گویند.

ساتیا جیت رای ۲۹ فیلم بلند سینمایی و ۳۶ فیلم کوتاه و مستند ساخت. فقط شش فیلمنامه از فیلم‌های بلند او تماماً اورجینال بودند: کانچن جونگا (۱۹۶۲)، قهرمان (۱۹۶۶)، قلعه زرین (۱۹۷۴)، سرزمین الماس‌ها (۱۹۸۰)، شاخه‌های درخت (۱۹۹۰) و غریبه (۱۹۹۱). بیش از نیمی از همین فیلمنامه‌ها براساس داستان‌های کوتاه و رمان‌های خود او نوشته شده‌اند. او در فیلم‌نامه‌های اورجینال ترجیح می‌داد شکل‌گیری شخصیت‌ها را در گستره زمانی - فضایی محدودی بررسی کند: «کانچن جونگا» در ۱۰۰ دقیقه زندگی گروهی از مردم را در تپه‌سارهای دارجیلینگ نشان می‌دهد و «قهرمان» ماجرای است که در یک قطار در ۲۴ ساعت می‌گذرد.

رای در اقتباس از داستان‌ها و رمان‌های دیگران، برداشت خودش را داشت که بیشتر مورد انتقاد منتقدان قرار می‌گرفت تا نویسندگان آن آثار. او داستان‌های کوتاه یا رمانی را برای چهره‌های خاصی که مورد نظرش بودند انتخاب می‌کرد و موقع نوشتن فیلمنامه ممکن بود موضوع را تغییر دهد. اما اکثر چهره‌های اصلی باقی ماندند. رای در این باره گفته است: «بعد از این که داستان را برای چندمین بار می‌خوانید ممکن است احساس کنید که شخصیتی در داستان آن طور که نویسنده توضیح داده رفتار نکرده است. بنابراین مجبور می‌شوید آن را قدری تغییر دهید.»

کتاب «آرامش برون، آتش درون» تنها بخشی از نوشته‌های ساتیا جیت رای است که از میان دو کتاب نوشته‌های ژورنالیستی او انتخاب شده است. فرهادی در مورد چگونگی انتخاب این مقالات می‌گوید: «برای انتخاب این مقالات به دو نکته نظر داشتیم. از سویی نمی‌خواستیم حجم کتاب زیاد شود و از سویی دیگر، به مفید بودن آنها برای مخاطبان نظر داشتیم. از طرفی نیز به این نکته توجه داشتیم که با تغییراتی که سینما در طول سالیان اخیر کرده، این مقالات برای مخاطبان و علاقه‌مندان به سینما کاربردی باشد.»

یکی از خصوصیات کتاب ساتیا جیت رای که عنوان فرعی «آموخته‌های یک فیلمساز» را روی جلد دارد، یادداشت‌های او است که با توجه به تسلطش بر نقاشی، موسیقی و ادبیات نوشته شده است. کاظم فرهادی نیز با این نظر موافق است که این نوشته‌ها، نمایشگر ابعاد مختلف هنری این فیلمساز هندی است. او می‌افزاید: «اما همه این یادداشت‌ها به نوعی با سینما در ارتباط‌اند. جیت رای همچون سایر فیلمسازان اصیل، از همه این هنرها سررشته دارد و همین نکته است که سبب می‌شود او فیلم‌های خوب و موفقی بسازد.» فرهادی سپس به دستاورد نوشته‌های رای برای فیلمسازان ایرانی می‌پردازد. او معتقد است که فیلمسازان متقدم ایرانی، فیلم‌های این فیلمساز مطرح هندی را دیده‌اند و دنیای فیلمسازی او را می‌شناخته‌اند.

از همین رو می‌توان از تأثیر مستقیم او بر سینمای ایران و دیگر کشورهای آسیایی سخن گفت. مترجم «آرامش برون، آتش درون» صرفه‌جویی و تمام کردن فیلم در زمان اندک را از دیگر درس‌هایی می‌داند که می‌توان از ساتیا جیت رای آموخت. او این آموزه‌ها را برای کسانی که می‌خواهند سینما را به صورت غیرتجاری مورد توجه قرار دهند، مفید می‌داند.

کاظم فرهادی دبیر مجموعه‌ای است که تحت عنوان «سینمای ما» در نشر نی در حال انتشار است. وی توجه به سینمای نوشتاری را برای نسل جدید سینما بسیار با اهمیت توصیف می‌کند و در مورد مجموعه «سینمای ما» به کتاب «رسم عاشق کشتی» اشاره می‌کند که عنوان اولین کتاب این مجموعه منتشر شده است. «شهر زیبا» و «گیلان» نیز از این مجموعه منتشر شده و «بودن یا نبودن» به زودی منتشر می‌شود. این کتاب‌ها شامل فیلمنامه، نقد فیلم و مصاحبه‌هایی است که پیرامون فیلم‌های موردنظر صورت گرفته است.

تا پایان مهرماه صورت گرفت

صدور ۶۲ هزار کارت خرید کتاب

بن الکترونیکی کتاب بر اساس ماهیت خاص خود، با هدف ترویج فرهنگ کتابخوانی و جلوگیری از فروش و مصارف غیرفرهنگی بن کاغذی کتاب طراحان و توزیع شده است و بر مبنای برنامه ریزی های انجام شده تا پایان سال جاری در اختیار جامعه هدف نظیر استادان حوزه و دانشگاه، دانشجویان، اهالی قلم، دانش آموزان و ... قرار می گیرد.

مقدمات صدور بن های الکترونیکی توسط خانه کتاب ایران مهیا شده و بر مبنای گزارش این موسسه از ابتدای شروع به فعالیت تا پایان شهریورماه جمعاً ۵۲ هزار و ۱۴۵ کارت برای سه هزار زوج دانشجو، قریب به دو هزار نفر از خواهران طلبه و ... صادر شده و این تعداد در تاریخ ۲۸ مهرماه به ۶۲ هزار و ۱۱۵ کارت افزایش یافته است. در پی تلاش های صورت گرفته استادان و دانشجویان دانشگاه های خواجه نصیر طوسی، تربیت مدرس، باهنر کرمان، رازی، امام رضا (ع)، شهید رجایی و ... از این تسهیلات برخوردار شده اند و در این میان دانشگاه علوم پزشکی ایران در صدر لیست درخواست کنندگان بن الکترونیکی کتاب است.

پیگیری دانشگاه ها

پس از آن که دکتر محسن اسلامی مدیر کل امور فرهنگی وزارت علوم در گفت و گویی از تهاجم نامه وزارتخانه علوم، تحقیقات و فناوری با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خبر داد، تقریباً اکثر دانشگاه ها دست به کار شدند تا این تسهیلات را در اختیار دانشجویان خود قرار دهند.

به گفته اسلامی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با اعلام آمادگی برای اعطای این بن های دانشجویان، تقبل کرده اند که این تسهیلات را با ۵۰ درصد تخفیف در اختیار دانشجویان قرار دهند.

با اعلام این خبر، دانشگاه صنعتی شاهرود، دانشگاه محقق اردبیلی، دانشگاه صنعتی اصفهان، دانشگاه مالک اشتر، دانشگاه شهر کرد، دانشگاه فنی و مهندسی گلپایگان و دانشگاه بجنورد، جمعاً هزار و ۱۷۰ درخواست به خانه کتاب ارسال داشته اند.

و بر مبنای اعلام مسئولان خانه کتاب، دانشگاه صنعتی اصفهان با درخواست ۶۴۷ کارت در صدر این لیست منتظر صدور کارت های الکترونیکی از سوی بانک صادرات ایران است.

در گزارش خانه کتاب ایران علاوه بر اشاره به تعداد ۱۷ هزار و ۲۶۷ درخواست صدور و تایید آن توسط مسئولان فرهنگی برای خواهران طلبه از ۷۸ هزار و ۱۱۲ درخواست برادران طلاب حوزه علمیه قم خبر می دهد که توسط مسئولان در حال بررسی و پیگیری است.

بازاریابی و نصب دستگاه های کارتخوان

طبعاً با همه تفاسیری که عنوان شد، ارائه این کارت به دلیل جدید بودن به همه کتابفروشی ها مقدر نیست و به همین دلیل با توجه به ناکافی بودن ۵۰۰ دستگاه نصب شده در سطح کشور قرار است در طرح نهایی ده هزار کتابفروشی نیز به این دستگاه مجهز شوند.

حمید قبادی مشاور معاونت فرهنگی وزارت ارشاد نیز چندی پیش با اشاره به کتابفروشی های استان های تهران، کرمان، خوزستان، قزوین، قم، گیلان، هرمزگان، مازندران، لرستان و اصفهان تاکید کرده که طرح بن الکترونیکی کتاب بعد از کارت سوخت، بزرگ ترین شبکه کارت الکترونیکی کشور است و تا پایان سال ۸۷ حدود چهارمیلیون قطعه کارت در سراسر کشور توزیع خواهد شد.

دقت و مهم تر از همه امنیت استفاده از کارت های خرید الکترونیکی کتاب موجب شده تا بخش عمده ای از کتابفروشان دست به کار شوند و کم کم آن سیستم کهنه و فرسوده ای را که موجب سوء استفاده های احتمالی می شد، کنار بگذارند و موسسه نشر شهر در این اقدام پیش قدم شده است. به گفته مدیرعامل نشر شهر با اشاره به این که این طرح جزو موفق ترین طرح های فرهنگی کشور است و ناشران نیز می بایست آن را جدی بگیرند، از تصمیم جدید این موسسه برای استفاده گسترده از دستگاه های کارتخوان بن های الکترونیکی خبر داد.

معیار حجم کتاب

در شماره ۱۰۴ کتاب هفته (۵ آبان ۱۳۸۶) گزارشی تحت عنوان «کتاب های دو صفحه ای» چاپ شد که در آن از کتابی نام برده شده بود که دو صفحه بیشتر نداشت. در گزارش هفته پایانی مهرماه خانه کتاب نیز از کتابی با هشت صفحه یاد شده است. همین موضوع باعث شده بود که گزارشگر کتاب هفته به سراغ چند نفر از ناشران و نویسندگان برود و درباره حجم کتاب با آنان گفت و گو کند. همه کسانی که به پرسش خبرنگار پاسخ داده بودند از اهمیت دادن به مفهوم کتاب گفته و حجم کتاب را چندان مهم ندانسته اند و جالب این که همگی از معیاری که یونسکو برای حجم کتاب تعیین کرده آگاهی نداشتند. از این رو، بر آن شدم تا از لابه لای منابع فارسی و انگلیسی کنذوکاوی درباره حجم کتاب داشته باشم.

امروزه به دسته ای از برگ های کاغذ که روی آنها مطلبی نوشته یا چاپ شده باشد، از یک طرف به هم پیوند شده و بدون شمارش جلد، ۴۹ صفحه یا بیشتر باشند، کتاب می گویند (ادیب سلطانی، ۱۳۶۵، ص ۳). این تعریف را یونسکو از نیم سده پیش پیشنهاد کرده که در دانشنامه ها نیز بازتاب یافته است. همچنین در شیوه نامه ویرایش که سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در سال ۱۳۸۱ چاپ و منتشر کرده، چنین تعریفی پذیرفته شده است: «هر نوع متن چاپی یا نوشتاری متشکل از تعداد زیادی صفحه (به تعبیری بیش از ۴۸ صفحه)، که حاوی متن، تصویر یا هر نوع اطلاعات دیگر باشد و صحافی شده باشد، کتاب محسوب می شود» (محمد رضا محمدی فر، ۱۳۸۱، ص ۱۳۰).

تعریف کتاب ۴۹ صفحه ای برای کتاب های بزرگسالان است و هر نوشته ای که شمار صفحه های آن کم تر از این باشد را کتابچه (Booklet) می گویند. اما کتاب کودک و نوجوان در قالب های رایج ۱۶، ۲۲، ۳۲، ۴۴ صفحه ای و بیش از این منتشر می شود و شمار کتاب های کم تر از هشت صفحه بسیار اندک است. همه این کتاب ها، چه کتاب و چه کتابچه و چه کتاب کودک و نوجوان، شماره بین المللی کتاب می گیرند و در واقع کتاب به شمار می آیند. اما چیزهایی نیز هستند که شماره بین المللی نمی گیرند که یکی از آنها کارت تبریک است (پایگاه اینترنتی ISBN) به راستی چیزی که تنها دو صفحه دارد به کتاب نزدیک تر است یا به کارت تبریک؟

بی گمان حجم کتاب در برابر مفهوم کتاب چندان اهمیت ندارد و چه بسا کتابی کوچک سخنان و اندیشه هایی پر مغز را در خود گنجانده باشد که چندین جلد کتاب پر حجم نیز به پایه آن نرسند. با وجود این، به نظر نمی رسد به بهانه این که نویسنده ای جمله ای پر مغز بر برگی از کاغذ نوشته بتواند به آن اثر عنوان کتاب (کتاب یک صفحه ای) داد. چنین نوشته ای باید به چاپ برسد، اما نه به عنوان کتاب و شاید بهتر باشد که با همراهی تصویری زیبا به صورت پوستر منتشر شود.

از آن چه گفته شد می توان نتیجه گرفت که از نظر حجم کتاب نیز کوشش هایی برای معیار سازی انجام شده و دست کم در شیوه نامه ای که خود وزارت ارشاد درباره ساختار کتاب منتشر کرده، حجمی برای کتاب در نظر گرفته شده است. پیشنهاد می شود نویسندگان و ناشران و کارشناسان تولید کتاب توجه بیشتری به این کوشش ها داشته باشند. همچنین پیشنهاد می شود کتاب هفته یا خانه کتاب با دعوت از کارشناسان کتاب نسبت به کتاب های زیر بیست صفحه، نظر کارشناسی را دریافت و به مسئولان گزارش دهند.

طبعاً اگر بخواهیم با نگاهی موشکافانه وضعیت نشر و اقتصاد نشر در ایران را مورد واکشافی و بررسی قرار دهیم به این نتیجه می رسیم که بخش عمده ای از مشکلات اقتصاد نشر سوء استفاده برخی از سودجویان از گونه امکان هایی فرهنگی نظیر یارانه کتاب است که هدفی جز توسعه امر کتاب و کتابخوانی دنبال نمی کنند.

به گفته دکتر رضا جلالی عضو هیئت علمی دانشگاه علوم و تحقیقات صدور بن الکترونیکی کتاب می تواند گامی بسیار مهم و موثر باشد چرا که به گفته این پژوهشگر هر ساله به خصوص در زمان برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب میزان بسیار زیادی بن کاغذی کتاب خرید و فروش می شود اما آنچه که در این میان مشکل ساز می شود، کلاهبرداری هایی است که صورت می گیرد و الکترونیکی کردن بن می تواند تا حد بسیار بالایی، امنیت را حاکم کند. چرا که این بن ها دارای کدی چهاررقمی بوده و رمزی مخصوص به خود داشته و در اصل شناسه ای برای فرد محسوب می شود. به باور جلالی این موضوع جلوی دلالی ها را خواهد گرفت و مهم تر از همه در زمان نیز صرفه جویی ایجاد می کند.

سمیرا اصلان پور نیز با جلالی هم عقیده است. به گفته این نویسنده، توزیع بن الکترونیکی کتاب بیشتر موجب تشویق کتابخوانان می شود. به باور این نویسنده، موفقیت بن های الکترونیکی زمانی محقق می شود که توزیع آن صرف کتاب های عمومی و مورد نیاز اقشار مختلف جامعه شود.

گام نهایی

در این میان گام نهایی را نیز خانه کتاب برداشته است و بر مبنای گزارش این موسسه، کارت های الکترونیکی خرید کتاب در حال توزیع است و بن های کاغذی بین افراد توزیع نمی شود. نکته مهم تر این که پیش بینی می شود تا پایان سال جاری حدود ۳۰۰۰ دستگاه کارتخوان در کتابفروشی ها نصب شود و ظاهراً مسئولان در حال بازاریابی برای نصب این دستگاه ها هستند.

این هفته با سارا جلوداریان، سراینده شعر «خاطرات مشترک»

مخاطب تعارف ندارد

امروزه شاهدش هستیم. ما ناگزیر از حفظ پیشینه خود هستیم چون کسی که کار هنری می کند همیشه در حال پل زدن میان گذشته و حال و آینده است. چاپ کتاب اول برای شما چه حسی به همراه داشت؟

به نظر من چاپ کتاب اول یک نوع برانگیختگی روحی است و همیشه چاپ کتاب اول راحت تر و پر حلاوت است. دلیلش هم این است که احساسات شاعر یا نویسنده بکر است و به قول خیلی از منتقدان جوششی است و به محض این که کمی پیش تر می رود این جوشش جایش را به کوشش می دهد که همان ضربه نهایی و ایستایی شعر یا دیگر گونه های ادبی است.

این گام فراتر در سروده های جدیدتان هم جایگاهی دارد؟

بله، بسیاری از دوستان که مجموعه را خوانده اند معتقدند که شعرهای من خیلی شخصی هستند. یعنی عنصر «من» در کارها زیاد است. بر همین اساس تلاشم بر این است که از این «من» به «ما» برسم. یکی از نکاتی که درباره مجموعه شما می توان به آن اشاره کرد حس احترام به پیشینیان شعر کلاسیک و مدرن است. به عنوان یک جوان شاعر چه نیازی به این دو گروه در خود احساس کردید؟

ناگفته پیداست که ما هرگز نمی توانیم راه صدساله رایک شبه طی کنیم. ادبیات ما هر چه دارد از گذشتگان دارد و نشناختن این گذشتگان بلایی بر سر شعر آورده

تاثیر گذارترین قالب کهن است و عامه مردم هم با این قالب بیشتر ارتباط برقرار می کنند. یعنی وجه مردمی این قالب برای شما اهمیت زیادی دارد؟

البته همین طور است. من فکر می کنم که یکی از دلایل افت خیلی از قالب های شعری در نظر نگرفتن جایگاه اجتماعی و عدم توجه به عنصر مردم است. جایگاه اجتماعی در حوزه ادبیات شاید یکی از ارکان بسیار مهم آن باشد و هیچ شاعری نمی تواند بدون توجه داشتن به آنها نام خود را ماندگار کند. من گمان می کنم مخاطب عام با همان سادگی ذاتی خودش با شعر مواجه می شود و توجه به همین اصول را از شاعر طلب می کند. مخاطب عام که متأسفانه ما خیلی نادیده اش می گیریم بدون تعارف است. یعنی این که اگر یک شعر توانست با او ارتباط برقرار کند از آن استقبال می کند و گرنه با همان معیارهای ذاتی، شعر و شاعرش را کنار می گذارد. بر همین اساس من معتقدم که مخاطب عام بهترین مخاطب برای شعر در جهت شناخت هر چه بیشتر شاعر از خودش است.

مجموعه خاطرات مشترک حاصل چند سال است؟

همه کارهایی که در مجموعه چاپ شده اند در حدود چهار سال سروده شده اند و باید بگویم که در تجربه های بعد باید گامی فراتر بگذاریم.

سارا جلوداریان متولد ۱۳۵۸، کاشان و دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مهندسی کشاورزی است. جلوداریان در مجموعه اولش با نام «خاطرات مشترک» تلاش کرده تا سمت و سویی تازه در قالب غزل را جست و جو کند.

اولین سوالی که در مورد مجموعه شعر شما به ذهن می رسد این است که چرا در زمینه های شعر سپید و فراسپید قالب غزل را انتخاب کرده اید.

به گمان من قالب شعر هم مثل خود شعر است. یعنی این که قالب و چگونه گفتن، شاعر را انتخاب می کند و نه برعکس. در مورد شعرهای من هم همین اتفاق افتاده است.

یعنی از همان اول با غزل شروع کردید؟

بله، خوشبختانه جرقه های اولیه شعر به صورت موزون در وجود من شکل گرفت و همان گونه که گفتم این قالب مرا انتخاب کرد.

ظاهراً به شیوه های غزل سرایی نوین هم علاقه دارید.

بله، البته این را بگویم که قالب غزل به شیوه نوین یکی از دغدغه های من است و فکر می کنم این قالب برخلاف تصوراتی که وجود دارد می تواند دامنه های بسیار گسترده ای را در بر بگیرد. قالب غزل از دیرباز در ایران باعث به وجود آمدن شور و نشاطی زاید الوصف در میان دوستداران ادبیات می شده و می توان گفت که

گزارش آماری کتاب های منتشر شده به تفکیک موضوع

شنبه ۸۶/۸/۵ تا چهارشنبه ۸۶/۸/۹

ردیف	موضوع	تعداد کل	تالیف*	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ	تهران	شهرستان	شمارگان متوسط	متوسط صفحه
۱	کلیات	۳۲	۲۵	۷	۱۷	۱۵	۲۷	۵	۲۱۸۴	۳۳۸
۲	فلسفه و روان شناسی	۳۶	۱۹	۱۷	۱۴	۲۲	۳۳	۳	۲۵۳۱	۲۶۵
۳	دین	۱۰۳	۸۲	۲۱	۴۹	۵۴	۹۳	۱۰	۵۳۰۰	۲۹۸
۴	علوم اجتماعی	۹۴	۷۴	۲۰	۴۴	۵۰	۹۳	۱	۲۵۲۹	۲۷۰
۵	زبان	۴۷	۳۹	۸	۲۰	۲۷	۴۵	۲	۳۰۳۸	۳۷۵
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۵۲	۳۶	۱۶	۲۷	۲۵	۴۸	۴	۳۲۴۰	۳۱۹
۷	علوم عملی	۱۳۵	۸۹	۴۶	۷۴	۶۱	۱۲۴	۱۱	۲۲۷۶	۳۱۱
۸	هنر	۴۱	۲۳	۱۸	۲۰	۲۱	۳۸	۳	۲۸۰۰	۱۵۲
۹	ادبیات	۱۰۵	۸۲	۲۳	۵۰	۵۵	۹۶	۹	۲۸۰۸	۲۹۵
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۴۵	۴۰	۵	۱۳	۳۲	۴۲	۳	۲۲۰۷	۲۲۹
۱۱	آموزشی و کمک درسی**	۱۹۷	۱۹۵	۲	۴۶	۱۵۱	۱۹۴	۳	۴۰۳۸	۲۱۸
۱۲	کودک و نوجوان	۱۳۲	۱۰۹	۲۳	۳۰	۱۰۲	۱۲۸	۴	۵۱۶۴	۷۳
	جمع بندی	۱۰۱۹	۸۱۳	۲۰۶	۴۰۴	۶۱۵	۹۶۱	۵۸	۳۱۷۶	۲۶۲

* منظور از «تالیف» انواع آثار، به جز ترجمه (از جمله: تالیف، گردآوری، تلخیص، تحقیق، تصحیح، تنظیم، شعر و ...) است.
** منظور از موضوع «آموزشی و کمک درسی» کلیه کتاب هایی است که به نحوی با مواد درسی و برنامه های آموزشی تمام مقاطع تحصیلی مربوط هستند و مخاطبان آنها دانشجویان و دانش آموزان از پیش دبستانی تا دانشگاهی هستند.

تعداد ناشران	تعداد پدیدآورندگان:			
	مؤلف*		مترجم	
۳۶۸	زن	۱۴۵	زن	۱۴۷
	مرد	۷۰۵	مرد	۱۲۲
			تعداد کتابهای افست	۱۰

* منظور از «مؤلف» پدیدآورندگان به جز مترجم (مانند نویسنده، شاعر، گردآورنده، مصحح و ...) است

گزارش آماری

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش اطلاع رسانی خانه کتاب و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات خانه کتاب ارائه می شود.

از شنبه ۸۶/۸/۵ تا چهارشنبه ۸۶/۸/۹ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتابها در موضوع آموزشی و کمک درسی و سپس علوم اجتماعی بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات کودک و نوجوان، ادبیات، دین و سایر موضوعات قرار دارند.

شاخص های آماری کتاب

تعداد کتابهای منتشر شده	عنوان ۱۰۱۹	
	اوزانترین کتاب	۲۰۰۰
کمترین کتاب	۱۸۰۰۰۰	ریال
بیشترین نوبت چاپ	۲۲۰	مرتبه
بیشترین شمارگان	۳۰۰۰۰	نسخه
کمترین شمارگان	۵۰	نسخه
بیشترین صفحه	۱۸۳۲	صفحه
کمترین صفحه	۸	صفحه

۱- گزیده دعاهای ماه مبارک رمضان، ناشر: گلستان کوثر، چاپ ۱، ۸۰ صفحه، ۱۵۰۰۰ نسخه، ۲۰۰۰ ریال

۲- اگر تو بگذاری، نویسنده: سعید رزاقی، ناشر: نشر شهر، چاپ ۱، ۴۸ صفحه، ۲۰۰۰ ریال

راهنمای گردشگری روستاهای ایران، نویسنده: حسن زنده دل، ناشر: ایرانگردان، چاپ ۱، ۲۹۶ صفحه، ۵۲۰۰ نسخه، ۱۸۰۰۰ ریال

دفتر برنامه ریزی به روش قلم چی، نویسنده: کاظم قلم چی، ناشر: کانون فرهنگی آموزش، چاپ ۲۲۰، ۱۸۴ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ۳۵۰۰ ریال

۱- پرتوی از اسرار نماز، نویسنده: محسن قرائتی، ناشر: مرکز فرهنگی درسهایی از قرآن

۲- مبانی سازمان و مدیریت، نویسنده: طاهره فیضی، ناشر: دانشگاه پیام نور

۳- استاد عشق: نگاهی به زندگی و تلاش های پروفیسور سید محمود حسینی پدر علم فیزیک و مهندسی نوین ایران، نویسنده: سید ابرج حسینی، ناشر: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات

Basic flight (۱) (helicopter). علی واشقانی فراهانی، ناشر: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز برنامه ریزی و تالیف کتابهای درسی، چاپ ۱، ۲۱۸ صفحه، ۵۰ نسخه، ۶۵۰۰ ریال

فرهنگ جیبی معین (فارسی)، نویسنده: محمد معین، ناشر: زرین، چاپ ۲، ۱۸۳۲ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۸۵۰۰ ریال

سه خواهر سه آرزو، نویسنده: نرگس کولیوند، ناشر: سادات حجازی، چاپ ۱، ۸ صفحه، ۲۰۰۰ نسخه، ۴۵۰۰ ریال

هفته گذشته ویس از مدت‌ها بیماری طاقت فرسا، در اقدامی جالب، فیدل کاسترو رهبر کوبا زندگینامه خود را در کتابی با نام 'زندگی من' منتشر کرد.

زندگی من اولین اقدام کاسترو برای بیان داستان زندگی خود - هرچند به شکلی غیر متعارف - است. این زندگینامه بر مبنای ۱۰۰ مصاحبه کاسترو با ایناسیو رامونه سردبیر لوموند دیپلماتیک تهیه شده است. این در حالی است که بسیاری از طرفداران کاسترو از سال‌ها قبل منتظر چاپ و عرضه چنین کتابی بودند.

کاسترو در این گفتارها وقایع زندگی خود را از دهه ۱۹۵۰ روایت کرده و از پدر و مادرش، دوران نوجوانی، آغاز انقلاب، دوستی با چه گوارا، مهاجرات کوبایی‌ها به آمریکا و داستان‌های پشت پرده و ترورهای اسرارآمیزش سخن می‌گوید. کاسترو در این کتاب به بیان دلایل مخالفت خود با سیستم ایالات متحده و تبیین دیدگاه‌های خود درباره مسائل بحث‌انگیز امروزی اعم از حقوق بشر، آزادی بیان و مجازات مرگ پرداخته است. کاسترو در این کتاب در مورد روسا و مقامات سایر کشورها هم نظر داده است.

این کتاب در ۷۳۶ صفحه از سوی انتشارات آلن لین منتشر شده است.

استهزای بوش خوب فروخت

انتشار مجموعه کاریکاتورهایی با موضوع حماقت‌های جورج دبلیو بوش رئیس‌جمهور ایالات متحده با استقبال بی‌نظیر بسیاری از خوانندگان و مخاطبان کتاب‌های کارتونی روبه‌رو شده است. این کتاب کارتونی که مجموعه‌ای آثار طراحان و کاریکاتوریست‌های مطرح و صاحب‌نام آمریکایی است در اولین هفته عرضه، رکورد فروش کتاب‌های کارتونی طی سال ۲۰۰۷ میلادی را شکست و در گیشه‌های فروش و مبادی خروج فرودگاه‌ها و ایستگاه‌های قطار و اتوبوس ایالات متحده صدرنشین شد.

اعتراض به سیاست‌های دولت بوش این روزها به نحو فزاینده‌ای افزایش یافته و این پدیده در کتاب‌ها نیز به خوبی مشهود است.

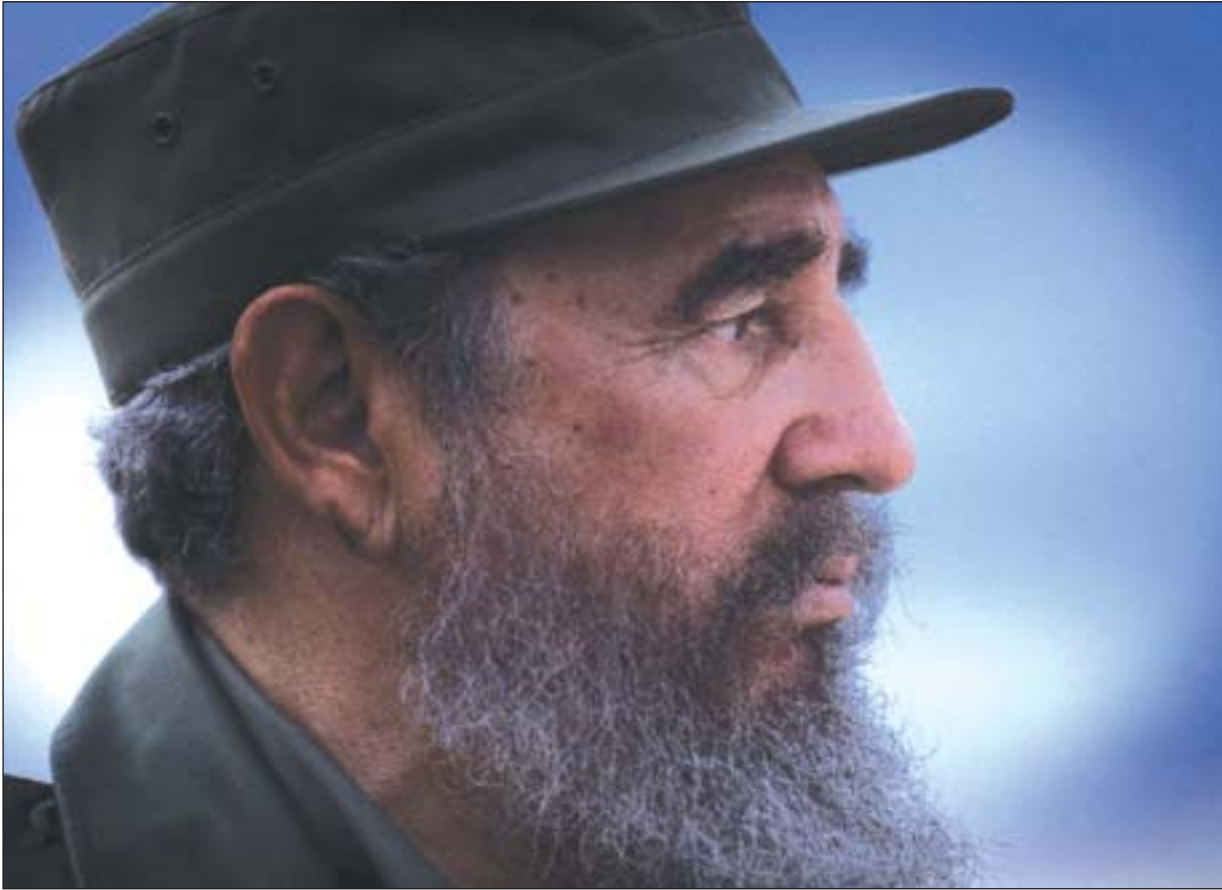
در هفته گذشته نیز توماس دفرانک روزنامه‌نگار آمریکایی کتابی را به رشته تحریر درآورده که در آن طی مصاحبه‌ای با جرالد فورد رئیس‌جمهوری سابق آمریکا، جورج بوش رئیس‌جمهوری فعلی آمریکا، دیک چینی معاون وی و دونالد رامسفلد وزیر دفاع سابق آمریکا به شدت مورد حمله و انتقاد قرار گرفته‌اند. این کتاب که به قول نویسنده اثر، مدتی قبل تهیه شده است، اینک در حالی انتشار یافته است که رئیس‌جمهور سابق آمریکا فورد از ترس پیامدهای گفته‌هایش از دفرانک تعهد گرفته بود تا قبل از مرگش این کتاب به هیچ‌عنوان چاپ نشود.

وی پیشتر نیز به باب وودوارد روزنامه‌نگار مشهور آمریکایی و منتقد روزنامه واشنگتن پست گفته بود که بوش، چینی و رامسفلد خطای بزرگی را در حمله به عراق مرتکب شدند که به هیچ‌وجه قابل‌بخشش نیست.

انتشار این کتاب که با جنجال بسیاری همراه شده است، انتقاد کاخ سفید را به همراه داشته است. این کتاب براساس ادعای نویسنده کاملاً و بدون خدشه مطابق با گفته‌های گوینده اصلی یعنی جرالد فورد تهیه و تدوین شده است. فورد چند ماه پیش در سن ۹۳ سالگی درگذشت.

جایزه شرم آور

تجلیل جورج بوش از هارپر لی، نویسنده آمریکایی رمان مشهور کشتن مرغ مقلد انگیزه‌ای به منتقدان بوش داد تا وی را آماج حملات خود کنند.

رازهای کاسترو

و خاطرات وی در کتابی با نام پل الوار منتشر شد. اشعار منتشر نشده این شاعر سوررئالیست و نامدار فرانسه به همراه زندگینامه و خاطرات این شاعر در حالی منتشر می‌شود که بیش از نیم قرن از درگذشت او گذشته است.

او که در سال ۱۸۹۵ متولد شد، پس از اتمام تحصیلات به خدمت نظام درآمد که این دوران همزمان با جنگ جهانی اول بود. وی در همین زمان با روبر دسنوس، آندره برتون و لویی آراگون آشنا شد و بعد از آن در سال ۱۹۱۹ به گروه دادا پیوست. الوار در سال ۱۹۲۴ به همراه آندره برتون مکتب سوررئالیسم را بنیان گذاشت. شعر او از شهرتی جهانی برخوردار است.

کتاب پل الوار را انتشارات رنسانس دولیور ژون به زبان فرانسه منتشر کرده است و به نظر منتقدان یکی از بهترین آثار منتشر شده سال جاری میلادی فرانسه در زمینه ادبیات محسوب می‌شود. سبک تهیه این کتاب از دیگر نکات قابل توجه این اثر است.

معرفی نامزدهای تی اس الیوت

سرانجام بعد از مدت‌ها انتظار شاعران و نویسندگان، هفته گذشته و طی مراسمی خاص، کمیته داوران جایزه شعر تی اس الیوت، ۱۰ نفر را به عنوان نامزد نهایی جایزه امسال معرفی کرد.

یان دوهمینگ، آلن گیلیس، سوفی هنا، میمی خلوتی، فرانس لوئیستون، سارا مگوریر، ادوین مورگان، سین اوبراین، فیونا سیمپسون و متیو سویونی نامزدهای این جایزه هستند.

این جایزه به ارزش ۱۵۰۰۰ دلار در سال ۱۹۹۳ به مناسبت چهلمین سال تأسیس انجمن کتاب شعر و به منظور تجلیل از تی اس الیوت بنیان گذاشته شد. سال گذشته سیموس هیینی با مجموعه شعر محدود و دایره برنده جایزه تی اس الیوت شد.

این جایزه که از سوی انجمن کتاب شعر هرسال به بهترین مجموعه منتشر شده در سطح کشورهای انگلیس و ایرلند اعطا می‌شود، امسال نفر برتر خود را در ژانویه ۲۰۰۸ معرفی خواهد کرد.

برگزار می‌شود، با توجه به رشد بازار کتاب در سراسر چین هر سال رونق بیشتری را تجربه می‌کند حال آن‌که علاوه بر افزایش تعداد کتاب‌ها، مساحت نمایشگاه نیز گسترش یافته است.

در این دوره از نمایشگاه پاییزه کتاب پکن ۲۰۰ هزار عنوان کتاب از ۵۰۰ ناشر چینی برای عرضه به نمایش گذاشته شده است.

در دوره پیشین این نمایشگاه که بهار ۲۰۰۷ برپا شد، بیش از ۷۰۰ هزار بازدیدکننده از پکن و سایر شهرهای چین از نمایشگاه دیدن کردند و بر اساس گزارش پایانی این نمایشگاه، هر غرفه با مساحت تقریبی ۱۰ متر مربع رکورد فروش را تجربه کردند. نمایشگاه‌های بهار و پاییزه کتاب پکن از یازده سال پیش هر ساله در این شهر برپا می‌شود و رقیب جدی نمایشگاه کتاب‌های چینی گانهو و هنگ کنگ به شمار می‌آید.

بازگشت پل الوار بعد از نیم قرن

گزیده بهترین اشعار پل الوار به همراه زندگینامه

پزشک جنجالی در صدر فروش

کتاب مرگ اثر پاتریسیا کورنول، در صدر پرفروش‌ترین کتاب‌های هفته گذشته قرار گرفت. این رمان روایتگر زندگی یک پزشک جنجالی است که یک کلینیک خصوصی را در چارلستون راه‌اندازی می‌کند.

کتاب خوش طعمی، نوشته جسیکا سین فیلد نیز پرفروش‌ترین اثر غیر داستانی هفته گذشته بود. در بخش آثار غیر داستانی، بهتر شوید: ۷ کلید برای بهبود زندگی روزمره شما نوشته جوئل استین، من آمریکا هستم نوشته استفن کالبرت، راهنمایی برای پیشرفت در کار، نوشته کنی بلک، راز نوشته روندا بیرن، تنها نجات یافته اثر مشترک مارکوس لوترل و پاتریک رابینسون، عصر آشفتگی: ماجراجویی در دنیای جدید نوشته آلن گرینسپین، فرزند پدر بزرگ من نوشته کلارنس توماس و بازی شرافتمندانه: زندگی من در مقام یک جاسوس و خیانت کاخ سفید به من نوشته والر یام ویلسون فروش خوبی را تجربه کردند در حالی که در بخش آثار داستانی بعد از کتاب مرگ، رمان بوسه بر شبنم اثر لورل کی هیملتون در رده دوم قرار گرفته است.

در این فهرست، بازی به خاطر پیتزا اثر جان گریشام به رده سوم سقوط کرده است. این رمان به زندگی یک فوتبالیست آمریکایی می‌پردازد که در ایتالیا به سر می‌برد.

دنیای بی پایان نوشته کن فولت هم در رده چهارم قرار گرفته است. کن فولت نویسنده رمان پرفروش ستون‌های زمین، در این اثر ماجرای حاکی از عشق و دسیسه را در یکی از شهرهای قدیمی انگلیس روایت می‌کند. بعد از این کتاب، رمان حوالی ظهر اثر الیس سبولد در جایگاه پنجم ایستاده است. داستان این رمان درباره زنی است که مادرش را به قتل می‌رساند.

روایت اول شخصی

روایت مستند از زندگی امام خمینی (ره)

دکتر احمد بهشتی سرشت: تاریخ پژوه

کار نگارش کتابی با محوریت زندگی بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، برای تحویل به پژوهشگاه امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی را به پایان رسانده‌ام و قصد دارم در آینده‌ای نه چندان دور کار نهایی شده را تحویل این موسسه بدهم. من در این کتاب تلاش کرده‌ام بر مبنای مستندات نظیر خاطرات خود ایشان، آثار و مدارک موجود از ساواک درباره امام راحل و خاطرات شاگردان و علاقه‌مندان به ایشان که چندی است توسط موسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام (ره) گردآوری شده است، یک زندگی نامه کامل از حیات بنیانگذار کبیر جمهوری اسلامی ایران ارائه کنم.

البته پیش‌تر کارهایی از این دست صورت گرفته اما معمولاً نویسندگان به یک دوره خاص از زندگی حضرت امام (ره) نظر داشته‌اند در حالی که تلاش عمده من در کتاب حاضر صرف ارائه یک گزارش کامل و مستند از زندگی ایشان -از ولادت تا رحلت- شده است.

رویکرد اصلی کتاب حاضر به لحاظ تاریخی در حوزه تاریخ سیاسی است و احتمالاً نام آن نیز «زندگی نامه سیاسی حضرت امام خمینی (ره)» خواهد بود.

کتاب بعدی بنده پژوهشی درباره نقش علما در تحولات سیاسی -اجتماعی ایران طی دو سده اخیر است.

من در این کتاب نیز سعی داشته‌ام تحولات سیاسی و اجتماعی ایران را با تکیه بر نقش نهاد روحانیت و علما مورد واکاوی و تحلیل قرار دهم. هرچند در مورد این کتاب فقط صحبت‌هایی با چند ناشر دوست انجام داده‌ام اما قصد دارم آن را برای انتشار تحویل موسسه امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی بدهم.

مکاتب باستان شناسی

دکتر حسن فاضلی: باستان شناس

پس از انتشار آخرین کتابم با عنوان «سیر تطور سیاسی -اجتماعی دشت قزوین در دوره پیش از تاریخ» که هفته گذشته از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری روانه بازار نشر شد، هم اکنون یک کتاب دو جلدی در ادامه کار قبلی در دست بازمینی نهایی دارم که در آن به شکلی کاملاً جزئی‌نگر، دو منطقه استراتژیک این دشت مورد بررسی قرار گرفته است.

کتاب اول عنوان «کاوش‌های باستان شناسی تپه ابراهیم آباد» را بر روی پیشانی دارد و کتاب دوم به «تپه چاربنه» می‌پردازد.

این دو کتاب در اصل قدیمی‌ترین استقرارها در دشت قزوین به عنوان خاستگاه اولین جوامع انسانی در داخل فلات مرکزی ایران را که مربوط به هشت هزار سال پیش می‌شود معرفی می‌کند و چگونگی شکل‌گیری اولین هسته‌های حکومتی و جوامع دامدار و کشاورز در فلات مرکزی ایران را با استفاده از آزمایش بر روی کربن ۱۴ مورد بازرسی قرار می‌دهد.

البته باید عنوان کنم که در کتاب حاضر محوطه‌های باستانی به صورت دوره‌های تاریخی صدساله تاریخ‌گذاری شده‌اند که همین موضوع به مستند بودن مطالب می‌افزاید.

ناشر دو کتاب اخیر نیز به مانند اثر قبلی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خواهد بود.

با فراغت یافتن از ویرایش این دو کتاب، قصد دارم کار نگارش یک اثر نیمه‌کاره با عنوان «تاریخچه تفکرات باستان شناسی» را تا پایان سال به اتمام برسانم.

رویکرد اصلی من در این پژوهش با تکیه بر معرفی مکاتب باستان‌شناختی نظیر انتشار گرایان، پوزیتیویست‌ها، ادراکیون، تکامل‌گرایان و بررسی تاثیر و تأثر آنان بر همدیگر و نتایج حاصله

از رویکردهای آن مکاتب بر علم باستان شناسی است.

مرگ در نگاه انسان شرقی

سعید فیروزآبادی: مترجم

با انتشار کتاب «دجال» نیچه که با دو گفتار (شناخت نیچه و نیچه در آیین اندیشه ایرانیان) چندی پیش به همراه یک اثر از تولستوی تحت عنوان «اعتراف من» از سوی نشر جامی منتشر شد، هم اکنون ناشر در تدارک است تا کتابی از «آن ماری شوارتسناخ» را با برگردان بنده با پیشانی نوشت «مرگ در ایران» روانه بازار کند.

شوارتسناخ که از جمله مستشرقان برجسته آلمانی است در کتاب حاضر کوشیده است ضمن بازرخوانی مفهوم مرگ در اندیشه غربی که در تحلیل این مفهوم به پوچ‌انگاری رسیده، معنای مرگ را در تفکر انسان شرقی مورد واکاوی قرار دهد و سرانجام به این نتیجه می‌رسد که انسان شرقی با این مفهوم به بهترین شکل کنار آمده و آن را جزئی از زندگی می‌داند.

کتاب دیگر من که با همکاری آقای علی عبداللهی به فارسی برگردانده شده و احتمالاً نشر هرمس عهده‌دار مسئولیت انتشار آن خواهد بود تفسیری است از پتر اسلو تردابک، تحت عنوان «تفسیری بر زندگی و آثار نیچه».

این کتاب دربرگیرنده گفتارهایی از این شارح برجسته اندیشه‌های نیچه، به مناسبت یکصدمین سال مرگ اوست که به شکلی انتقادی ضمن بازفهمی شیوه بیان و ترفندهای گفتاری - نوشتاری نیچه، ویژگی‌های زبانی او را مورد بررسی قرار می‌دهد.

علاوه بر این، گفتاری در نقد هیچ‌انگاری اروپایی و تاریخچه پیدایش آن نوشته‌ام که با طرح مباحثی پیرامون وضعیت کنونی هیچ‌انگاری همراه شده است.

چاپ دوم کتاب «زندگی غربی - شرقی» آن ماری شیمل نیز هم اکنون در حال آماده‌سازی توسط نشر افکار است.

این کتاب که تقریباً دو سال پیش از مرگ شیمل در آلمان منتشر و به فاصله اندکی به فارسی ترجمه شد، یک زندگی‌نامه خودنوشت از این شرق‌شناس برجسته آلمانی را دربردارد.

فیلسوف گفت و گو

دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی: استاد فلسفه اسلامی

تصور می‌کنم همین روزها پژوهش اخیر بنده در حوزه تفکر اسلامی با عنوان «خواججه نصیرالدین طوسی؛ فیلسوف گفت و گو» از سوی نشر هرمس روانه بازار شود.

من در کتاب حاضر که جزو آثار برگزیده دومین جشنواره کتاب دین بوده به بررسی نقش خواججه نصیر در شکل‌گیری فضای گفت و گو در جهان اسلام به واسطه مکانیات وی با منتقدان هم‌عصرش چه در مقام پاسخگو و چه در مقام پرسشگر پرداخته‌ام. جز این انتشارات حکمت نیز در تدارک است تا چاپ هفتم کتاب «شعاع اندیشه و شهود در فلسفه سهروردی» بنده را منتشر کند.

زیبایی‌شناسی اخلاق

منشیت علایی: مترجم و ویراستار

انتشارات فرهنگستان هنر اوایل ماه آینده کتابی را با ترجمه بنده و جمعی از همکارانم به سرویراستاری بنده تحت عنوان «هنر و اخلاق» منتشر خواهد کرد.

این کتاب دربرگیرنده بیست مقاله از چهره‌های مهم علم زیبایی‌شناسی جهان نظیر مایکل تتر، راجر اسکرودن، مری مادرسیل و را در خود گردآورده است. کتاب دانشنامه زیبایی‌شناسی نیز که چندی پیش از سوی همین ناشر منتشر شده بود با افزودن سه مقاله جدید

پیرامون سارتر، مرلوپونتی، شلینگ و جایگزین کردن مقاله‌ای پیرامون هیدگر به جای مقاله گلدینونگ -که با محوریت زیبایی‌شناسی در اندیشه هیدگر نوشته شده بود- تجدید چاپ خواهد شد. مترجمان این دانشنامه دکتر منوچهر صانعی دره بیدی، دکتر امیرعلی نجومیان، فرهاد ساسانی، بابک محقق و آقای قاسمیان هستند.

نشر اختران نیز در تدارک است تا همین روزها دومین مجموعه مقالات بنده را پیرامون نقد داستان‌های فارسی با عنوان «شکل‌های

زندگی» منتشر کند.

در حوزه نقد ادبی نیز مشغول برگردان یکی از مطرح‌ترین آثار نقد ادبی جهان تحت عنوان «بعد از نقد نو» نوشته فرانک لنتریچیا منتقد برجسته آمریکایی هستم.

او در این کتاب که رویکردی تاریخی به نقد دارد، به نقد جریان نظریه‌های ادبی که با رویکرد تاریخی نسبتی ندارند، می‌پردازد. کتاب حاضر را نشر مینوی خرد منتشر خواهد کرد.

آخرین کار بنده که هم‌اکنون در مراحل اولیه است ترجمه و سرویراستاری کتابی از مجموعه آثار انتشارات دانشگاه کمبریج با عنوان «فرهنگ جامعه‌شناسی» است که با همکاری شش تن از

کاوه میرعباسی

سعید فیروزآبادی

مترجمان همکار به فارسی برگردانده خواهد شد. سرویراستار انگلیسی این اثر برایان اس. ترنر است و ناشر کتاب حاضر که حجم متن اصلی آن بالغ بر ششصد صفحه است، نشر ثالث خواهد بود.

همه شعرهای آر تور رمبو

کاوه میرعباسی: مترجم و داستان‌نویس

«قتل در کمیته مرکزی» عنوان رمانی پلیسی (اولین اثر از مجموعه دایره هفتم که نشر نیلوفر در حال انتشار آن است) از یک نویسنده اسپانیایی به نام مانوئل باثکت مونتابلان است که چندی است مجوز انتشارش برای نشر نیلوفر صادر شده و تصور می‌کنم همین روزها به بازار بیاید. علاوه بر این رمانی نیز از فرانسوا موریاک نویسنده فرانسوی (برنده جایزه نوبل ادبی ۱۹۵۲) با عنوان «محبت شوم» به فارسی ترجمه کرده‌ام که روایت محبت انحصارطلبانه یک مادر به فرزند خود است. مجموعه اشعار آرتور رمبو شاعر برجسته فرانسوی را نیز به صورت سه زبانه فرانسوی - انگلیسی - فارسی از سوی نشر نیلوفر در دست انتشار دارم. این کتاب دربرگیرنده تمامی اشعار آرتور رمبو (شاعر فرانسوی) است.

از این چند اثر که بگذریم یک رمان پلیسی نوشته‌ام که همین روزها از سوی نشر افق با عنوان «سین مثل سودابه» منتشر خواهد شد. همین ناشر علاوه بر این، دو مجموعه داستان طنز از بنده در دست انتشار دارد که اولین مجموعه دربرگیرنده ۱۰ روایت طنز از زندگی بزرگانی چون کنفوسیوس، ارسطو، هروودت، مارکوپولو، مایاکوفسکی و است و نام «چه کردند ناموران» را بر پیشانی خواهد داشت. کتاب بعدی نیز با همین شکل، روایت‌هایی طنز از زندگی جنایتکاران و خلافکاران معروف را با نام «این مردمان خبیث» دربردارد.

سه نقطه

محمدرضا احمدی: شاعر و نویسنده

پس از انتشار دومین مجموعه شعرم با عنوان «فرشته‌ای بر دوش راست» که شعرهای آزاد مرا طی سال‌های ۱۳۷۷ تا نیمه اول ۱۳۸۰ دربرمی‌گرفت؛ چندی است که از صرافت انتشار مجموعه شعر بیرون آمده‌ام و تنها نوشته‌ام تا مگر فرصت یا امکانی برای انتشار مجموعه شعرهایم پیش بیاید. از این حیث ترجیح دادم پس از این مجموعه، چند داستان کوتاه از سیاه‌مشق‌های چند سال اخیر را پس از ویرایش‌های پایانی منتشر کنم و حاصل این وسوساها مجموعه‌ای است که به زودی از سوی نشر افراز با پیشانی نوشت «سه نقطه به جای هر اسمی که هست» منتشر خواهد شد.

این مجموعه دربرگیرنده حدود بیست داستان کوتاه با محوریت دغدغه‌های وجودی انسان معاصر در جهان امروز است. قهرمانان این داستان‌ها به نوعی میان خود و دیگری سردرگم مانده‌اند و با نوستالژی‌های وجودی خویش درگیر هستند تا مگر راهی برایشان پیدا شود. جز این چندی پیش یک رمان دیگر هم با عنوان «مسیح من؛ مریم» پس از ویرایش‌های مکرر، از سال نگارش (۱۳۸۲) تحویل این ناشر داده شد که هم‌اکنون در حال گذراندن مراحل اولیه نشر است. طبعاً در زمانه‌ای که ناشران تمایلی به انتشار مجموعه شعر ندارند، نمی‌توان از آن سه مجموعه آماده چاپ، چیزی گفت؛ بنابراین به همین نکته بسنده می‌کنم که سه مجموعه از شعرهای شش سال اخیر را آماده چاپ دارم. تا چه پیش آید...